

GJURMË TË PASHLYESHME

në qiellin e botës sonë

Osman Nuri Topbash

PËRKTHEU

Ilir Hoxha

DREJTOR

Albert Halili

REDAKTOR

Alban Kali

DIZAJN

Bledar Xama

BOTIMI I

2021, Shkodër

PROGRESI BOTIME

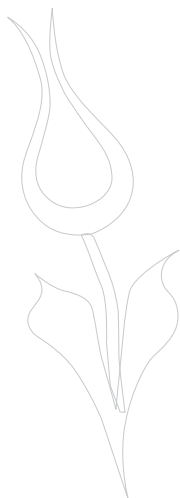
Sheshi "2 Prilli", Rr: Studenti

Shkodër, Shqipëri

Mob: +355 68 31 24 117

www.progresibotime.com

 Progresi Botime

GJURMË TË PASHLYESHME

në qiellin e botës sonë

Osman Nuri Topbash

PËRMBAJTJA

SHFAQJA E MADHËSHTISË HYJNORE.....	15	MOS EJANI PRANË MEJEME TË DREJTA TË SHKELURA.....	44
PËRBALLË KOPJES DHE REALES.....	16	FJALËT E FUNDIT TË PROFETIT.....	45
FUQIA HYJNORE.....	18	BORXHI.....	45
“MJERË ATA QË I LEXOJNË KËTO AJETE DHE NUK MEDITOJNË”.....	19	A ËSHTË E MJAFTUESHME TË THUASH E KE HALLALL.....	46
VEPRA DËSHMON PËR AUTORIN.....	20	KEMI DETYRIME NDAJ NJERËZIMIT.....	46
BOTA SHPIRTËRORE E SAHABËVE.....	21	NUK E KAM HARRUAR KURRË.....	47
PËRSOSMËRIA E TIJ.....	22	DËSHIRA PËR TË NDIHMUAR NEVOJTARIN.....	48
ATYRE QË U IKU ANIJA.....	23	DETYRIMET NDAJ GJALLESAVE.....	49
URTËSI DHE DORËZIM.....	24	NDJESHMËRIA PËR TË NDREQUR.....	50
KUNDËRSHTIMI I PARË.....	25	TË MOS E SHQETËSOJMË.....	51
SI MUND TË JETË I DËRGUARI?.....	26	KU ËSHTË FALËNDERIMI YT?.....	52
NJË BUQETË ME LULE.....	27	QËLLIMI I MIRËSIVE.....	53
KUSH JAM UNË.....	28	VULOSI NË MËNYRË TË TILLË QË.....	53
SHIKO IMAZHIN E FUNDIT.....	29	AJO GOJË ËSHTË PËR TË PËRMENDUR ALLAHUN.....	54
ISHTË GONXHE POR U VYSHK.....	30	MOS U ANKO.....	55
MOS U GËNJË NGA HIJA.....	31	A JE GATI?.....	56
TABLO NGA E PËRKOQSHMJA.....	32	TË ARRISH T’I THUASH AZRAILIT MIRË SE ERDHE.....	57
DY KËSHILLUES.....	33	EGOJA E PAEDUKUAR.....	58
VDEKJA ËSHTË NJË RILINDJE.....	34	MENÇURIA E VËRTETË!.....	59
NJË MIK QË DO TË VARROSET ME TY.....	35	I RA TË FIKËT NGA AROMA E TRËNDAFILIT.....	60
TË GJITHË E SJELLIN ME VETE.....	36	BËHU NJERI.....	61
KU KA MË SHUMË.....	37	TRE FORCA TË NATYRSHME.....	62
NË BORË.....	38	TRASHËGIMIA MË E MIRË.....	65
MERR MËSIM PREJ DELES.....	39	TRASHËGIMIA.....	66
MBI SHPINË KEMI DETYRIMEPA FUND.....	40	DEVOTSHMËRIA SI TRASHËGIMI.....	67
DETYRIMET NDAJ ALLAHUT.....	41		
JEMI BORXHLI NDAJ TIJ.....	42		
DETYRIMET NDAJ VËLLEZËRVE.....	43		

DY FAKTORË TË RËNDËSISHËM TË KARAKTERIT.....	68	NË CILËN ANË ANOJMË.....	93
NJERIU ËSHTË NËN NDIKIMIN E ATIJ ME TË CILIN SHOQËROHET.....	69	MOS I JEP VLERË GURËVE.....	94
TRASHËGIMIA SOCIOLOGJIKE.....	70	NUK ËSHTË E PËRHERSHME!.....	95
HALLALLI ËSHTË SHËRIM HARAMI ËSHTË HELM.....	71	GJITHKUSH MERR ATË QË MERITON.....	96
NDJESHMËRIA NDAJ USHQIMIT.....	72	TË NDASH SHQETËSIMIN ME VËLLAIN NË BESIM.....	98
HALLALLI SHKON PËR BAMIRËSI KURSE HARAMI PËR DËFRIM.....	73	MOS NEGLIZHO.....	99
PËRPARËSI KA HALLALLI.....	74	KËRKONI NDIHMË ME NAMAZ.....	100
PËRGJEGJËSI EDHE PËR ORTAKUN.....	75	NËSE FALET ME PËRKUSHTIM.....	101
QETËSIA SHPIRTËRORE.....	76	KURANI I MBUSHUR PLOT MREKULLI.....	103
NË KËTË USHQIM KA DYSHIME.....	77	MREKULLIA E MREKULLIVE.....	104
ËSHTË GATUAR ME ZEMËRIM.....	78	KULMI I FJALËS: FJALA E ALLAHUT.....	105
ÇDO GJË KA NDIKIM.....	79	I PANGJASHËM ME TË TJERË.....	106
BOTA SHPIRTËRORE E FËMIJËVE TANË.....	80	FJALA QË NDRIÇON TË VËRTETËN.....	107
I DOMOSDOSHËM PËR QETËSINË.....	81	LEXIM... RESPEKTIM DHE MORAL.....	108
NË MËNYRË QË SHTËPITË TONA TË JENË FOLE PARAJSE.....	81	DY QËLLIME SUBLIME.....	109
KËSHILLAT E DËMSHME PËR FËMIJËT KUR MARTOHEN.....	82	LËVDIMI DHE QORTIMI I PROFETIT.....	109
KËSHILLA QË KULTIVOJNË MORAL.....	83	MREKULLIA TEK NUMRAT.....	110
KËSHILLA MË E MIRË ËSHTË SHEMBULLI KONKRET.....	84	TË REFLEKTOJMË.....	112
KËSHILLAT E NJË NËNË TË DEVOTSHME PËR BIJËN E VET.....	85	KURANI ËSHTË GJITHMONË PARA.....	113
DHJETË KËSHILLA PËR NJË FAMILJE TË LUMTUR DHE TË QETË.....	86	BETIMI MADHËSHTOR MBI NJËTË VËRTETË MADHËSHTORE.....	114
FAMILJE E DEVOTSHME.....	87	VULA TEK GISHTAT.....	115
QËNDRO TI DREJTË!.....	88	DHIMBJA NDJEHET NGA LËKURA.....	116
ÇALLMA DUHET TË RRIJË DREJTË.....	89	BIOLOGJIA DHE EMBRIONOLOGJIA.....	117
FËMIJA QË BËRI TË QAJË IMAMIN.....	90	VENDI MË I ULËT.....	118
EC DREJT TI.....	91	DETET QË NUK PËRZIHEN.....	119
PËRGJEGJËSIA E ATYRE QË JANË NË KRYE.....	92	NDRYSHIMI I PRESIONIT.....	120
		ASNJË NUK DYSHON NË EKUILIBRIN UNIVERSAL.....	121
		FRYMËMARRJA E MËNGJESIT.....	121
		KARBURANTET FOSILE.....	122
		FORMIMI I QUMËSHITIT.....	123

MËSHIRA HYJNORE DHE BEGATIA	124	MBI TË GJITHA UMETI	159
FUQIA MADHËSHTORE	125	GJITHË MIRËSI	160
KËRKO FAJIN NË VETEN TËNDE	126	SA TË DENJË JEMI NE PËR DASHURINË E TIJ	161
SHËRIM DHE MËSHIRË	127	BESNIKËRIA NDAJ TIJ	162
ENIGMA E KADERIT	128	ËSHTË E PAMUNDUR TA PËRSHKRUA SH ATË	163
PISHTARI NDRIÇUES	133	M'I JEP MUA	164
PISHTARI NDRIÇUES	134	ËNDRRA	165
GJËJA QË E GËZONTE MË SHUMË PROFETIN (A.S.)	136	DASHURIA NDAJ PROFETIT	166
JU JENI NJERI I VEÇANTË	137	NË RRUËN E ATYRE QË U ËSHTË DHËNË MIRËSI	167
GËZIMI MË I MADH DHURIMI	138	BURIM MALI	169
AJO QË DHURUAM ËSHTË E JONA	139	SUKSESI I PASHOQ	170
AS'HABUS SUFFE	140	I PAARRITSHËM	171
SHQETËSIMI PËR UMETIN	141	PO SHKOJ TË BISEDOJ ME PROFETIN (A.S.)	172
MËSUESI SHEMBULLOR	142	RËNDËSIA E EDUKIMIT TË FËMIJËVE	173
NXËNËS TË PËRKUSHTUAR	143	TË JETËSOSHTRADITËN PROFETIKE	174
ENTUZIAZMI PËR IBADETI SAHABËVE	144	KUJDES TË MOS ZGJIDHET LITARI FIJE-FIJE	175
SHOQËRIA E MËSHIRSHËM DHE FAMILJA E DEVOTSHME	145	SHKAKU I PRIVIMIT	176
SAHABËT SAKRIFIKONIN ÇDO GJË NË RRUËTË TË ALLAHUT	146	RESPEKTI NDAJ MUSTEHABIT	177
NË SKAJIN MË TË LARGËT	147	PESHORE ARGJENDARI	178
ATA QË NUK MORËN PJESË NË BETEJËN E TEBUKUT	148	DEVOTSHMËRI APO FETVA?	179
GËZIMI I FALJES DHE SHPAGIMI	150	NËNTË KËSHILLA PROFETIKE	180
PO NE?	151	FEJA E VËRTETË	182
MIRËNJOHJA PËR MIRËSINË E UDHËZIMIT	152	DHURATA TË ÇMUARA	183
NË DITËN E GJYKIMIT DO TË NA AKUZOJNË	153	TABLO NGA QYTETËRIMI YNË	185
POZITA E LARTË	154	SHEMBUJ HISTORIK	186
MËSUESI I TIJ ISHTE ALLAHU	155	QYTETËRIMI YNË	188
EDUKATOR SHEMBULLOR	156	KRITERI JONË ËSHTË EPOKA E LUMTURISË	189
ÇLIRUESI I ZEMRAVE DHE VENDEVE	157	VETËDIJA JONË HISTORIKE	190
DREJTËSIA E TIJ	158	PERSONALITETI YNË	191
		VETËM ZOTI I BESIMTARËVE?	192

ME NDIHMËN E ALLAHUT	194	NA FAL QË TË DYVE!	225
SEKRETI I MADHËSHTISË	195	AI E NJEH MË MIRË SE UNË	226
MOS E NGRINI ZËRIN!	196	SA NEVOJTARË JEMI!	227
EDUKATA E TË FOLURIT TË OSMANLINJVE PRANË RAVZËS	197	JO MBURRJE POR FALËNDERIM	228
ALLAHU ËSHTË MË I MADH SE TI!	198	ÇFARË SHQETËSIMI!	229
DALLIMI NË NJERËZILLËK	199	I URTI	230
DELIKATESA QË REFLEKTOHETNË RRUGË	200	NEVE NA KA HIJE DEVOTSHMËRIA	232
INSTITUCIONI I VAKËFIT	201	NJË ROB I MJERË	233
JETIMËT JANË TË MITË	202	NUK KA VEND PËR NJERIUN E PAPJEKUR	234
MËSHIRA E INSTITUCIONALIZUAR	203	BËHU SI TOKË!	236
PËR TË ARRITURPËRSOSMËRINË NË MIRËSI	204	AVENTURA E TOKËS	238
FILLIMISHT MËSOJE DHE USHQEJE	206	LEXO SHIUN	240
MJERIMI I PERËNDIMIT	207	SI KUR UJË TË ISHTE I KRIPUR	241
GURËT E SADAKASË	208	DËGJOJE SHIUN	242
RUAJTJA E DINJITETIT TË NJERËZVE	209	BËHU MËSHIRË	243
FALËMINDERIT QË PRANUAT	210	FATKEQËSIA E EGOIZMIT	244
1. DHËNIA ATIJ QË KËRKON	211	PËRÇMIMI ËSHTË FAJ I MADH	245
KATËR SHKALLËT E DHURIMIT	211	URTËSIA E GJEMBAVE NË TRËNDAFIL	246
KUSH NA JEP NEVE?	212	CILËSITË E MIQVE TË ALLAHUT	247
2. T'I KËRKOSH DHE T'I GJESH NEVOJTARËT	213	TRASHËGIMTARËT E PROFETIT	248
3. TË NDASH SI ENSARËT	214	ROBËRIT E AFËRT TË ALLAHUT	248
4. TË JAPËSH PREJ VETES: ISAR	215	MIQTË E ALLAHUT	249
SAKRIFICA NË FRYMËN E FUNDIT	216	PËRKUFIZIMI I EBU BEKRIT	250
IFTAR ME UJË	217	HAPAT NË DASHURINË HYJNORE	250
VETËM PËR FITUAR DASHURINË E ALLAHUT	218	PENGESAT E MIQËSISË	251
TË QËNDROSH INDIFERENT PËRBALLË DRAMËS NJERËZORE	219	DEVOTSHMËRI PA LËSHIME	251
SHËRBIM NDAJ KRIJESAVE	221	ADHURIMI I NATËS, AHIRETI DHE DUAJA	252
MOS NËNVLERËSO ASNJË PUNË	222	PRAGU I AGIMIT	253
TABLO URTËSIE	223	HAPAT NË DASHURINË HYJNORE	254
NUK E DI	224	TË KËNAQESH ME KAKTIMIN	255
		FALËNDERIM, MIRËNJOHJE DHE MEDITIM	255

LARG GJËRAVE QË NUK KANË DOBI.....	256	URTËSI DHE INTUITË.....	282
LARG GJËRAVE QË NUK KANË DOBI.....	256	BESIMI EHLE SUNET.....	282
HANNANE, TRUNGU QË RËNKON.....	257	INTUITA E BESIMTARIT.....	283
KRAHASOJE VETEN ME KËTË TRUNG HURME.....	258	SI SHKREPTIMË.....	284
ÇDO MIRËSI SI NJË MUNDËSI.....	259	ZEMRA E MBUSHUR ME KURAN.....	285
NJERËZ TË MËSHIRSHËM.....	259	GJITHMONË ME KURANIN.....	286
KU JANË JETIMËT?.....	260	LEXONTE DHE DËGJONTE.....	287
LARG GËNJESHTRËS.....	261	JEHONA TË KËNDSHME.....	289
BESNIKU.....	261	SHPËRBLIMI I SADAKASË.....	290
E VËRTETA SI MJET PËR UDHËZIM.....	262	DITA E TAKIMIT.....	292
MORALI I BUKUR.....	264	TREGTIA E BESIMTARIT.....	292
NDJESHMËRI E LARTË.....	264	ÇDO GJË PËR TË DASHURIN E ALLAHUT.....	293
PËR VITE U SOLL SI I SHURDHËR.....	265	DASHURIA PËR PROFETIN.....	293
GJUHË E ËMBËL.....	266	QORTIME NGA OMERI (R.A.).....	294
KËSHILLA SHËRUESE NGA LUKMANI.....	266	PËR TË NJOHUR NJË PERSON.....	294
O ZOT! JEPU GJALLËRI.....	267	LIRIA E VËRTETË.....	295
A KA DERË TJETËR.....	268	PUNËN E SOTME MOS E LËRË PËR NESËR.....	295
PREJ NDJEKËSVE TË RRUGËS SË DREJTË.....	269	MOS U MBURR.....	296
TË SHQETËSUAR PËR MYSLIMANËT.....	270	KRITER: MORALI DHE VEPRA.....	297
NDJENJA SUBLIME.....	270	SI E KA NAMAZIN?.....	297
JAM UNË PËRGJEGJËS.....	271	OBLIGIMET E PADUKSHME.....	298
ZEMRA GJITHMONË NË DHIKR.....	272	ËMBËLSI E PASHTERUESHME.....	298
ZEMRA BURIM DEVOTSHMËRIE.....	272	URDHËRIMI PËR MIRË.....	299
MOS IU BËJ BARRË,POR MIK, TJETRIT!.....	273	ERRËSIRË E INJORANCËS.....	299
TË SHQETËSUAR PËR UMETIN.....	274	GJASHTË RREZIQE.....	300
SHËRBI MI NDAJ KRIJESAVE.....	276	KËSHILLA NGA PORTA E DITURISË.....	302
GURË POR PERLË.....	278	DASHURIA PËR SHËRBI MI.....	302
DASHURIA PËR KRIJESAT.....	278	MËSHIROJE.....	303
ERDHI NJË NEVOJTAR.....	279	QËNDRO LARG AMBICIES, KOPRRACISË DHE FRIKËS.....	303
MOS PREKNI.....	280	NEVOJTARËT JANË PASQYRA E TË PASURVE.....	304
EDHE LULJA NDIKOHET.....	281		

E PANJOHURA E NESËRME.....	305	A JE TI SAHAB?.....	311
VUAJTJET E SORKADHES.....	306	TË MBESË NJË JEHONË	
MËSHIRONI KËTA TRE PERSONA.....	308	E KËNDSHME.....	312
URTËSIA PËR TË ZOTËT.....	308	O ZOT NA MUNDËSO	
FILLIMISHT PRIVIM.....	309	NJË PËRFUNDIM TË MIRË.....	313
FRYMËZIMI KËRKON ISTIKAMET.....	310		

Të nderuar lexues!

Falënderimet e pafundme i takojnë Allahut të Madhëruar, i Cili na fali fjalën më të bukur, udhëzuese dhe shëruese, Kuranin Famëlartë. I qofshim falë Allahu që na bëri popullin e Profetit të Tij të fundit ﷺ, i cili ishte Kurani i gjallë që jetonte mbi tokë.

Përsëndetjet më të përzemërta qofshin për Profetin ﷺ, i cili u bë kandili ynë ndriçues, duke na lënë “gjurmë të pashlyeshme” dhe të paharrueshme që do t’i mbajnë gjallë zemrat tona në këtë botë, deri në pafundësi.

Këto janë gjurmët e jehonës hyjnore që burojnë prej zërit hyjnor me bukuri të papërshkrueshme të Allahut të Madhëruar kur shqiptoi në amshim fjalën “كُنْ / Bëhu!” dhe që prej atëherë, ka mbushur botën e ekzistencës. Një jehonë me bukurinë dehëse e të amshueshme që buron prej thirrjes hyjnore, “A nuk jam Unë Zoti juaj?”...

Jehona të mbushura me këngët e Xhenetit, dhikrin dhe kompozimet e kristalta në gjuhën e melekëve. Allahu i Madhëruar, njeriun, i cili hodhi hapin drejt botës së ekzistencës, e bëri mëkëmbës të Tijin duke e pajisur me mirësitë e atyre jehonave dhe, në fillim, duke e konsideruar meritör për Xhenetin, e vendosi në atë vend mrekullish nën të cilët rrjedhin lumenj.

Mirëpo;

Mirëpo, si shkak i sprovës, brenda asaj jehone u përzje pësh-përitja e pistë e shejtanit, së cilës babai ynë Ademi dhe nëna jonë Havaja, i vunë veshin për një çast.

Për këtë arsye, asaj jehone hyjnore;

Nuk i pëlqeu kjo shkujdesje e shëmtuar. Dhe, për shkak se ai vend mrekullish nuk është vendi i këtyre lloj shkujdesjeve, përsëri si shkak i sprovës, Ademi dhe Havaja u dëbuan prej aty e u dërguan në këtë botë.

Mirëpo, përsëri;

Sapo u vendosën në tokë, shpresa, ndihma dhe ilaçi i parë për ta, ishte po ajo jehonë hyjnore pas së cilës u kapën fort. Ademi dhe Havaja unë përgjëruan:

“O Zoti ynë! Ne e kemi futur veten në gjynah, prandaj, nëse Ti nuk na fal dhe nuk na mëshiron, ne vërtet që do të jemi nga të humburit”. (Araf, 23)

Jehona e këtij pendimi që u shkëput nga zemra;

U bashkua me jehonat në qiej dhe mëshira e Mëshiruesit filloi të rridhte përsëri si ujëvarë. Ajo jehonë hyjnore, filloi të manifestohej përsëri në faqen e tokës. Kështu, edhe bukuria në zërin e ujit kur rrjedh, edhe ëmbëlsia në këngën e bylbylit, janë pikërisht mirësi që rrjedhin prej asaj jehone.

Këtu në tokë, filloi një luftë e ashpër. Shejtani filloi luftën e tij për të plotësuar atë që kishte lënë përgjysmë në Xhenet, ndërsa njeriu, me ato jehona hyjnore filloi luftën për t’u kthyer përsëri atje.

E në fakt;

Kjo ishte edhe detyra e njerëzimit për të triumfuar në këtë luftë të pafund në këtë vend të sprovës. Pra, të fshinte të gjitha pëshpërimat djallëzore me anë të atyre jehonave hyjnore.

Në këtë çështje;

Allahu i Madhëruar na ka mëshiruar ne robërit e Tij, duke na dërguar udhëzues të zgjedhur me qëllim që t’i mësojnë njerëzimit

se si duhet t'i ndajnë pëshpërimat e shejtanit nga jehonat hyjnore dhe si të fitojnë sprovën në këtë botë:

Profetët, sahabët dhe njerëzit e devotshëm...

Domethënë;

Njerëzit më fatlumë që i kanë kuptuar shpirt e me zemër të gjitha ato jehona të shenjta dhe sublime që janë formuar prej manifestimit dhe begatisë së urdhrit “Kun / Bëhu!”

Ja pra ata;

Lanë pas nën këtë qiell të përkohshëm gjurmë të pashlyeshme dhe shkuan në takimin me Allahun. Kështu, Allahu i Madhëruar, u fali atyre mirësinë e të jetuarit edhe pas jetës së tyre të përkohshme, duke krijuar në zemrat e robërve një dashuri të veçantë për ta. Po ashtu, edhe fjalëve të tyre, u fali begatinë e të qenit jehonë e përvetshme.

Por padyshim se;

Jehona më e bukur, është;

Kelime-i Shehadet,

Leximi i Kuranit,

Salavatet për Profetin (a.s.)

dhe duatë e pranuar.

Edhe ezanët që deklarojnë besimin dhe bindjen tonë, janë jehona të bukura. Çdo lutje, dhikr dhe tekbir që bëjmë gjatë pesë namazeve, janë jehona të bukura. Edhe urdhërimi në punë të mira dhe pengimi nga të këqijat, janë jehona të bukura në këtë nënqiell. Edhe fryma e fundit e dhënë me kelime-i shehadet është një jehonë madhështore. Kushdo që e ka këtë fat, i vijnë melekët dhe i thonë:

“...Mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni! Dhe gëzojuni Xhennetit që ju është premtuar.” (Fussilet, 30) Dhe kjo po ashtu është një jehonë e bukur.

Edhe ftesa e Allahut të Madhëruar: **“O ti shpirt i qetësuar!**

Kthehu te Zoti yt, ti i kënaqur me Atë dhe Ai kënaqur me ty! Bashkohu me robërit e Mi dhe hyr në Xhenetin Tim!” (Fexhr, 27-30)

InshaAllah;

Ata që u vënë veshin këtyre jehonave të bukura dhe ua hapin zemrën e vet atyre, edhe pas frymës së fundit do të gëzojnë gjithmonë jehona të bukura si mirësi hyjnore, sepse në atë botë nuk ka fjalë të shëmtuara...

Dhe padyshim se, ata që nuk do të dëgjojnë fjalë të shëmtuara në atë botë, janë ata që në këtë botë nuk kanë folur dhe vepruar asgjë të shëmtuar.

Ai që arrin ta kuptojë këtë të fshehtë;

Meritonjë t’u thuhet; “Sa rob i mirë!”

Kurse atë që nuk arrin ta kuptojë, Allahu e ka quajtur, “të shurdhër”.

Njeri me zemër të shurdhër...

Ai që nuk mund t’i dëgjojë këto jehona hyjnore; ai që e ka të mbyllur veshin e zemrës ndaj së vërtetës dhe jehonës së saj...

Ai që u vë veshin vetëm jehonave dhe fjalëve të shëmtuara, gënjeshtreve, shpifjeve, ofendimeve dhe fjalëve të shpikura...

Pra, ata që në këtë botë nuk u vënë veshin jehonave të vërteta, nuk do të dëgjojnë jehona të bukura as në botën tjetër... Ata do të dëgjojnë vetëm zëra të ashpër, të rëndë dhe trishtues!.. Madje, as që nuk do t’u flasë kush!..

Allahu i Madhëruar na ruajt nga shurdhimi i zemrës, na i mbushtë zemrat tona gjithmonë me jehona të bukura dhe na bëftë pre atyre që dëgjojnë vetëm jehonat e bukura dhe i pasojnë ato!..

Djesa I

SHFAQJA E MADHËSHTISË HYJNORE

*Të njohësh Allahun e Lartëmadhëruar,
i Cili është përtej çdo gjëje dhe është i pastër nga
ngjashmëria me krijesat e Tij, është e mundur vetëm
me anë të leximit me zemër të ajeteve në Fjalën e Tij
(Kuranin) dhe të manifestimeve madhështore hyjnore
që zbukurojnë gjithësinë. Ky lexim, mund të arrihet
vetëm në sajë të meditimit të një mendjeje të edukuar
me shpalljen hyjnore dhe me ndjenjën e një zemre
të shëndoshë, të pastruar prej gjendjeve dhe cilësive
negative. Një meditim i tillë, është çelësi i besimit.*

PËRBALLË KOPJES DHE REALES

*Një piktor i famshëm,
i pasqyron në piktura disa pamje
prej kësaj bote që ka krijuar
Allahu i Madhëruar. Dhe për të ekspozuar
ato piktura, hapen galeri, ku njerëzit shkojnë
për t'i parë, duke paguar edhe
shuma të majme vetëm për një tablo.*

*Ndërsa piktori vlerësohet si “artist i madh”.
Mirëpo, artisti i vërtetë, është Mjeshtri Absolut,
i Cili ka krijuar edhe piktorin,
edhe pamjet e vërteta që ai zgjedh për të pikturuar.
Artisti i vërtetë, është Krijuesi ynë i Madhëruar,
i Cili ka krijuar njeriun dhe gjithçka tjetër.*

*Njeriu indiferent nuk ndjen
admirim përballë artit të Mjeshtrit Absolut*

*që ka krijuar gjithçka,
por ndjen përball artit të piktorit që e imiton.
Ndërsa zemrat e urta i sodisin pamjet reale dhe
madhështore që janë vepër e penelit të fuqisë
absolute dhe që ndryshojnë çdo sekondë për
gjatë gjithë 24 orëve, pa iu pakësuar dhe pa e
humbur admirimin. Buqetat e ngjyrave në agim
dhe në perëndim... Manushaqet, zambakët
dhe trëndafilat që dalin me njëmijënë ngjyra
prej tokës së zezë... Detet, lumenjtë, malet dhe
luginat... Pra, nëse njeriu e sheh veten dhe
gjithësinë me syrin e dashurisë dhe pasionit,
është e pamundur që ai të mos mahnitet para
madhështive dhe mrekullive hyjnore.*

FUQIA HYJNORE

Ne duhet të vërejmë madhësitinë hyjnore në çdo gjë që shohim dhe të përpiqemi të marrim ushqimin shpirtëror të botës sonë të ndjenjave dhe të mendjes.

Një mysliman, çfarëdo që të shohë, qoftë Diellin, Hënën, atmosferën, krijimin e vet, të parët e vet, fëmijët e vet dhe çdo gjë tjetër, duhet t'i lexojë me syrin e zemrës mesazhet hyjnore që i jepen me anë të këtyre mirësive. Ai duhet të jetë i vetëdijshëm se prej nga dhe si ka ardhur, si vazhdon të jetojë, kush ia ka dhënë fytyrën dhe pamjen, kush ia ka caktuar jetëgjatësinë, për ku është duke shkuar, se jeta dhe gjithësia nuk janë pa urtësi dhe se asgjë nuk është krijuar kot dhe pa kuptim. Ai duhet të mendojë se nuk është lënë pa përgjegjësi dhe të njohë gjithmonë fuqinë dhe madhësitinë hyjnore.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَّذِي يَذْكُرُ لِلَّهِ قِيَامًا وَقَعُورًا وَكَلِمًا
جَوَابًا وَيُنْفِكُ رُبَّ فَخْلٍ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ
فَقِنَا غَلَابَ النَّارِ صَدَقَ اللَّهُ
الْغُفَّارُ

“MJERË ATA QË I LEXOJNË KËTO AJETE DHE NUK MEDITOJNË”

*Allahu e përshkruan kështu
meditimën e besimtarëve:*

***“Ata që e përmendin Allahun duke qëndruar në
këmbë, ulur ose shtrirë dhe që meditojnë për krijimin
e qiejve dhe të Tokës (duke thënë:) «O Zoti Ynë! Ti nuk
i ke krijuar kot këto - lartësuar qofsh (nga çdo e metë)!
Prandaj na ruaj nga ndëshkimi i zjarrit.»”***

(Al-i Imran, 191)

Ndërsa i Dërguari i Allahut ﷺ, ka thënë:

***“Mjerë ata që i lexojnë këto ajete
dhe nuk meditojnë (mbi to)!”***

(Ibn Hibban, II, 386.)

VEPRA DËSHMON PËR AUTORIN

Ata që ia vënë veshin zërit të shpalljes hyjnore, duke e kuptuar ashtu siç duhet madhështinë e lajmit në lidhje me botën tjetër, arrijnë të shpëtojnë prej mashtrimit nga mirësitë e përkohshme e kalimtare. Dhe prej të ardhmes mashtruese, drejtohen për nga e ardhmja e vërtetë dhe e përjetshme. Ata e kanë kuptuar se qiejt që janë zbukuruar me yje dhe toka që është stolisur me lloj- lloj bukurish e madhështish, nuk tregojnë aspak tablonë e një krijimi pa qëllim e rastësor. Përkundrazi, në çdo grimcë të tyre ndodhen të fshehura shumë sekrete dhe urtësi, të cilat u flasin atyre që kuptojnë me gjuhën e tyre të posaçme. Kjo gjithësi, e cila është stolisur me kujdesin dhe ndjesinë e një dhome nuseje, përtej mendjes dhe shijes njerëzore, -me bimët, kafshët, njerëzit dhe me krijesat e saj të pajeta- është një vitrinë e shfaqjeve të fuqisë dhe madhështisë hyjnore, që prej elementëve më misteriozë, si qelizat, apo elektronet dhe protonet brenda atomit, e deri tek trupat më të mëdhenj qiellorë. Çdo vepër dëshmon për ekzistencën e autorit të saj.

BOTA SHPIRTËRORE E SAHABËVE

Ata jetuan duke e konsideruar këtë botë si një shkollë prove. Zemrat përqaftuan madhështinë hyjnore dhe pasqyrimet e fuqisë hyjnore. Për hir të urdhërimit për mirë dhe ndalimit të së keqes udhëtuan deri në Kinë, Semerkand dhe Indonezi. Shoqëria e “injorantëve” u shndërrua në shoqërinë e “të diturve të vërtetë”. Netët u bënë ditë dhe dimrat pranverë. U zhvillua meditimi, besimtarët filluan të mendojnë rreth krijimit të njeriut nga një pikë ujë, të zogut nga një vezë dhe të frutave nga farat e vogla... jeta ishte indeksuar mbi kënaqësinë e Zotit. Mëshira, dhembshuria, drejtësia arritën majat më të larta. Momentet më të bukura dhe plot kuptim për sahabët ishin çastet kur transmetonin mesazhet e teuhidit (njësisë).

PËRSOSMËRIA E TIJ

Matematikani dhe filozofi i njohur, Descartes (1594-1650), i cili njihet edhe si babai i filozofisë moderne dhe racionalizmit, si rezultat i arsytimit që bëri duke u nisur nga “argumenti i ekzistencës”, shpreh domosdoshmërinë e pranimit të “shpalljes hyjnore” si burimin themelor të së vërtetës. Në veprën e tij me titull, “Përsiatje Metafizike”, Descartes thotë:

“Zoti është një qenie e përsosur, pa të meta dhe i pagabueshëm. Për rrjedhojë, edhe dija e Tij është pa të meta dhe e saktë. Zoti nuk gabohet, për shkak se është i përsosur. E për shkak se nuk gabohet, dituria e tij është e saktë dhe ajo me të cilën na njofton Ai është po ashtu e saktë. Nëse ai thotë, «Unë kam krijuar gjithësinë!»,

Ai e ka krijuar dhe kjo është e saktë. Atëherë, burimi i dijes së saktë, është dija e saktë e Zotit.”

Edhe Pascali mbështet të njëjtin mendim duke thënë:

“Ekziston një zë që vjen prej thellësive të qenieve tona dhe që na tregon se jemi të pavdekshëm. Ky është zëri i udhëzimit të Zotit që manifestohet tek ne.”

ATYRE QË U IKU ANIJA

Filozofët si Descartes, Spinoza, Pascali, Kanti, etj., që janë të mendimit se pranimi i ekzistencës së Zotit është një domosdoshmëri e mendjes, kanë njohur parimet e një feje të devijuar e të manipuluar nga dora e njeriut dhe, për shkak të “kushtëzimit negativ”, ata nuk kanë arritur ta njohin mjaftueshëm fenë e vërtetë, Islamin. Për rrjedhojë, ata nuk kanë arritur ta përsosin mendimin e tyre. E në fakt, sot nuk kemi asnjë evidencë që tregon se filozofët që kanë respektuar ato fe, të jenë nderuar me “besimin monoteist”, që është edhe kushti kryesor i lumturisë në të dyja botët. Siç shprehet edhe poeti i njohur, Nexhip Fazëll, këta i ngjajnë atyre që:

“Sapo janë afruar në skelën e Islamit, e kanë humbur anijen për shkak se nuk e kanë hedhur edhe një hap.”

URTËSI DHE DORËZIM

*Filozofët janë bërë robër të arsyes,
dijetarët e Kelamit janë përpjekur
t'i japin përparësi mendjes ndaj shpalljes.*

*Kurse të urtët e kanë kapërcyer arsyen
duke u kapur pas dorëzimit
dhe duke u bërë në këtë mënyrë
burim urtësish.*

*Shumë ngjarje
që nuk mund të zgjidhen
përmes arsyes zgjidhen
përmes urtësisë.*

KUNDËRSHTIMI I PARË

*Kundërshtimi i parë është ai i shejtanit
i cili i nisur nga arsyetimi kundërshtoi urdhrin e Allahut.*

Arsyeja atë e çoi në marrëzi.

Arsyeja e pengoi t'i bindje urdhëresë hyjnore.

Në këtë mënyrë e nënçmoi Ademin.

*Ai që e përdor si duhet mendjen duhet të jetë mirënjohës
ndaj atij që ta ka dhënë mendjen dhe jo të kundërshtoj
atë që të ka dhënë mendjen.*

*Por shejtani nuk arriti ta kuptonte urtësinë përmes
arsyes dhe në këtë mënyrë doli kundër urdhrit hyjnor dhe
prej mendjemadhësisë nuk u pendua.*

*Si përfundim u dëbua përfundimisht dhe përgjithmonë
prej mëshirë së Krijuesit. Ky do të jetë edhe përfundimi i
filozofëve të cilët adhurojnë arsejnë.*

SI MUND TË JETË I DËRGUARI?

*Vajza e Sulltanit Selçuk, njëkohësisht
edhe nxënësjë e Mevlanës së nderuar, Gyrxhy Hatun,
e dërgon piktorin më të famshëm të sarajit tek Mevlana, me
qëllim që të pikturonte portretin e tij në mënyrë të fshehtë. Piktori
i brengosur shkon pranë Mevlanës dhe i tregon gjithçka. Ndërsa
Mevlana, duke buzëqeshur i thotë:*

*“Nëse mundesh, bëj atë që të është urdhëruar
dhe ashtu siç dëshiron!”.*

*Piktori filloi të pikturonte, por, kur përfundoi, vuri re se imazhi
i vërtetë i Mevlanës nuk përngjante aspak me atë që ai kishte
pikturuar. Kështu që, filloi ta pikturonte nga e para. Ai shpenzoi
njëzet fletë duke u munduar të pikturonte Mevlanën,
por gjithmonë pa sukses. Më në fund,
e kuptoi se nuk mundej më dhe u detyrua të hiqte dorë nga kjo
punë. (Këto piktura gjenden edhe sot në muzeun e Mevlanës.)
Kjo ndodhi, zgjon shpirtin e piktorit dhe e zhyt atë në mendime
të thella, duke e bërë atë një shëtitës të botës së shpirtit. Më në
fund, në zemrën e piktorit hapet një dritare, prej së cilës zhytet në
përfytyrimin e Profetit (a.s.) dhe nga gjuha e tij rrjedhin këto fjalë:
“Nëse është i tillë veliu i një feje, kush e di se si është profeti i saj?..”*

NJË BUQETË ME LULE

*Njeriu e tregon mirënjohje
për atë që i jep një tufë me lule.*

*Por është shumë indiferent
ndaj Krijuesit të atyre luleve.*

*Ai harron të falënderojë
dhe të jetë mirënjohës ndaj Krijuesit të lules.*

*Nëse Allahu nuk do ta kishte krijuar atë lule,
a mund ta kishte sjellë ai aty?*

*A ka krijues tjetër përveç Allahut?
Patjetër që jo.*

*Prandaj duhet të jemi mirënjohës
dhe të falënderojmë Allahun
për çdo mirësi dhe gjendje.*

KUSH JAM UNË

*Ata që e pandehin mjerimin lumturi,
kur pyeten se çfarë është jeta?*

*Thonë: “Jeta është kjo që jetojmë këtu
dhe që mbaron me vdekjen.”*

*Sa e mjerueshme gjendja e atyre
që mendojnë se jeta përfundon në varr.*

*A nuk mjaftojnë fatkeqësitë,
sëmundjet, rreziqet dhe surprizat e ndryshme
në jetë për të treguar*

*vijën e hollë ndarëse midis
vdekjes dhe njeriut?!*

*Është fatkeqësi të jesh kaq indiferent
ndaj të vërtetës përballë
kaq shumë shenjave orientuese.*

SHIKO IMAZHIN E FUNDIT

*Lidhur me faktin se për të marrë mësim duhet shikuar fundi
i çdo gjëje, i nderuari Mevlana i thotë:*

*O udhëtar, shiko imazhin e fundit në pasqyrë! Mendo
për shëmtinë e pleqërisë së një të bukuri dhe kthimin në
rrënojë të një ndërtese, e mos u mashtro prej gënjeshtres në
pasqyrë!..*

*“O ti, që kafshon buzët dhe mahnitesh përballë bukurisë
së pranverës! Shiko njëherë edhe gjendjen e zverdhur dhe
ftohtësinë e vjeshtës!”*

*Kur të shohësh lindjen e diellit të bukur në mëngjes, kujto
kohën e perëndimit, që është vdekja e tij!*

*Në këtë tendë -në një natë me hënë-, sheh bukurinë e hënës
në formë të plotë. Por mendo edhe për dobësinë e saj që
pëson në fund të muajit dhe mallin e saj për formën e plotë!*

*Po kështu edhe njeriu përjeton të njëjtën aventurë.
Përsosmëria dhe bukuria e tij është e dënuar të zhduket.*

*E sheh një fëmijë të bukur, i cili është bërë i dashuri i
njerëzve me bukurinë e tij. Por pas njëfarë kohe, ai kthehet
në një plak matuf dhe bëhet rezil ndër njerëz!*

ISHTE GONXHE POR U VYSHK

*O t'i që sheh ushqime
të shijshme dhe zilepsesh!
Ngrihu shko në tualet
dhe atje shiko përfundimin e tij!*

*Pastaj i thuaj jashtëqitjes:
«Ku është ajo bukuria jote,
shija dhe aroma e këndshme
që kishe në pjatë?»*

*E ajo si përgjigje do të thotë:
«Ato që numërove ishin gonxhe.
Ndërsa unë isha një kurth i ngritur.
Kur ti erdhe dhe re në kurth,
gonxhja u tret, u vyshk
dhe u kthye në jashtëqitje.»*

MOS U GËNJË NGA HIJA

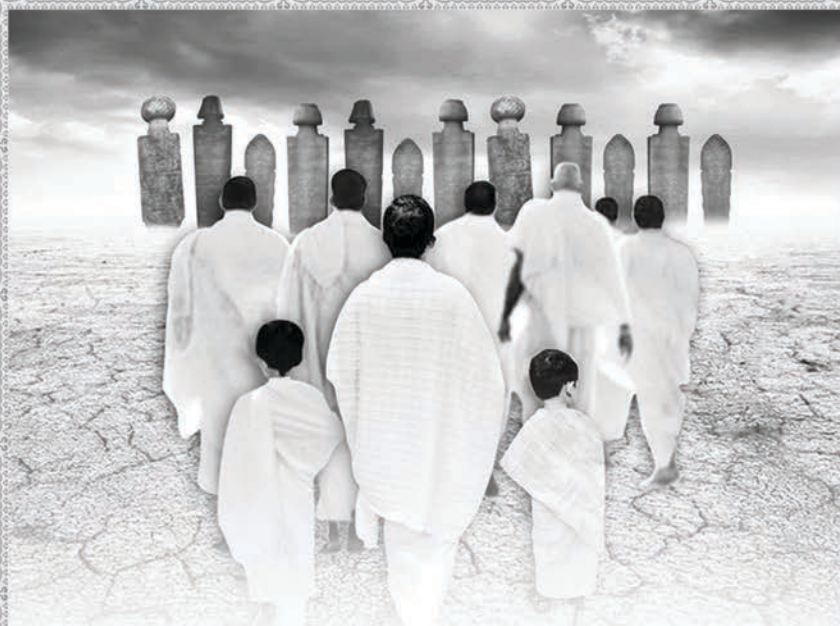
*Ka duar të tilla që i kanë mahnitur
edhe mjeshtrit, por që në fund kanë filluar të dridhen.*

*Po ashtu, sheh edhe një sy si xham,
e me shikim të mprehtë, por që në fund e sheh të
mjegulluar dhe të qullur!*

*Sheh edhe një ushtar trim si luan që ecën
në një rresht me luanët, por vjen dita që ai mposhtet
edhe prej një personi të dobët sa një mi!*

*Po kështu edhe një balluke me dredha
dhe aromë të mirë që të merr mendjen, në pleqëri
shëmtohet e bëhet si bishti i një gomari!*

*Shikoje gjendjen e fillimit dhe të hijshme të të
gjitha këtyre gjërave! Më vonë shiko se si fishken e
shndërrohen në gjendje të dobët!*

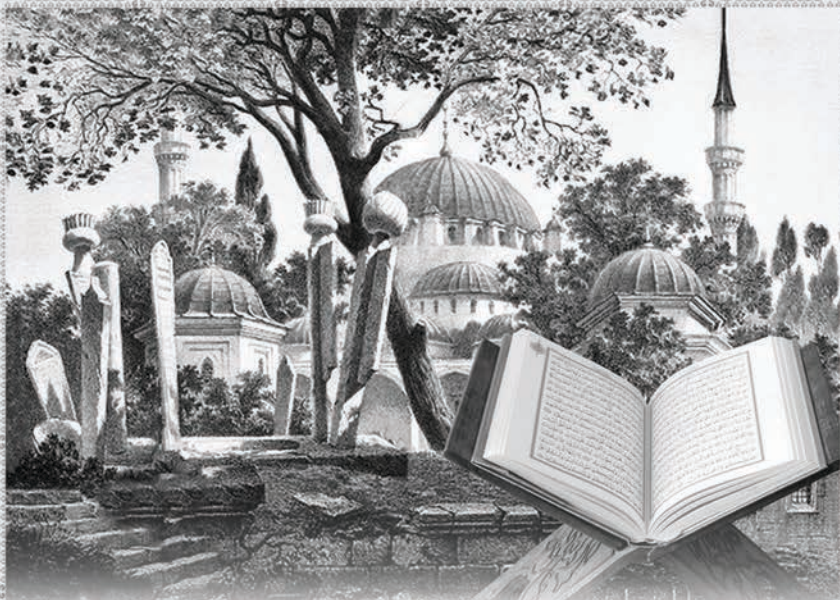
TABLO NGA E PËRKOHSHMJA

*A nuk është qefini
rroba më origjinale e tregut të jetës,
e cila anulon të gjitha shitblerjet
e përkohshme të kësaj bote?*

*“Kujtdo, që i japim jetë të gjatë,
Ne e bëjmë sërish krijesë të dobët.
Vallë, a nuk kuptojnë ata?” (Jasin, 68.)*

*Poeti Nexhip Fazëll, duke kritikuar ata që e
shpërdorojnë jetën e tyre në mënyrë indiferente ndaj të
vërtetave hyjnore, shprehet:*

*“Ora ime ka punuar fiks tridhjetë vite,
ndërsa unë kam ndalur. Pa e njohur qiellin,
kam fluturuar balona...”*

DY KËSHILLUES

Egoja nuk e dëshiron aspak përkohshmërinë dhe është vazhdimisht e rebeluar ndaj saj. Për këtë arsye, ajo ikën prej realitetit të vdekjes dhe prej leximit të vulës së përkohshmërisë në çdo gjë. Mirëpo, vdekja është dera e kalimit për në botën e përjetshme. Ajo që përjetohet në atë derë, është lindja e pafundësisë.

Njeriu ka dy këshilltarë në lidhje me indiferencën e tij ndaj vdekjes dhe ikjes prej saj: Ndërkohë që njëri i thërret njeriut me fjalët më të bukura, tjetri e këshillon atë pa fjalë, me gjuhën e heshtjes. Njëri është Kurani Fisnik, ndërsa tjetri është vdekja. Rënkimi i heshtur i gurëve të varrit, është dëshmitari më i çmuar i kësaj gjendjeje. Nëse nuk gjendet dikush tjetër që këshillon, ekzistenca e vdekjes, i mjafton njeriut si këshilluese dhe, duhet t'i mjaftojë! Jeta e gjen përkufizimin e saj më të bukur në rënkimet e heshtura poshtë gurëve plot lagështi të varreve.

VDEKJA ËSHTË NJË RILINDJE

*Rumi botën dhe ahiretin e përshkruan
më këtë shembull të bukur:*

Imagjinoni një foshnje në barkun e nënës që ka frikë të lindë e të jetojë në këtë botë. Përfytyroni sikur t'i thuhej: Mos u frikëso! Mos u shqetëso! Lindja nuk është diçka e keqe. Ai që të krijoi do të të mbajë këtu në barkun e nënës për një kohë të shkurtër. Një vend më i mirë nga kjo hapësirë e errët dhe e ngushtë, po pret për ty. Një botë plot dritë! Aty ka male të larta, dete të mëdha, fusha të harlisura, re fluturuese dhe erëra që fryjnë.

Ka kopshte të stolisura më mijëra lule shumëngjyrëshe, pemë dhe fruta me shije, aromë, ngjyra e forma që do të të mahnitin nga bukuritë e tyre.

Mendoni sikur t'i thuhej: "Mos u shqetëso! Të gjithë këto mirësi do jenë tuat, vetëm prit edhe pak se ti shumë shpejt do jesh pjesë e kësaj bote.", foshnja vështirë do besonte për ekzistencën e një bote që kurrë më herët nuk e ka parë.

Ashtu si foshnja që nuk beson në ekzistencën e kësaj bote, o njeri, mos dysho për ekzistencën e botës tjetër, sepse dëshirat e tua të pakufishme janë lajmëtare të ekzistencës së botës tjetër të quajtur: Ahiret!

NJË MIK QË DO TË VARROSET ME TY

Rumi ka thënë:

«Për (të fituar) ahiretin nuk ka asnjë shok më të mirë se adhurimi, mirësia dhe vepra e mirë. Nëse vepra që ti ke bërë është vepër e mirë atëherë ajo do të të bëhet miku yt i përhershëm. Nëse ajo është e keqe atëherë bëhet gjarpri yt i varrit që do të të kafshojë.»

Profeti (a.s.) thotë:

“Të vdekurin e ndjekin tre gjëra (deri në varr): Familja, pasuria dhe puna. Dy prej këtyre kthehen, njëra mbetet. Familja dhe pasuria kthehen, ndërsa puna e tij mbetet (me të).”

(Buhari, Rikak 42)

Rumi të njëjtën të vërtetë e shpreh kështu:

“Ty të duhet një mik që ashtu i gjallë do të hyjë në gropën e varrit me ty. Ai groposet me ty duke qenë gjallë, ndërkohë që ti do të jesh i vdekur. Nëse është i mirë do të të bëjë mirë. Nëse është i keq do të të shtyjë për nga e keqja. Ky mik është vepra, puna jote. Sa të kesh mundësi e forcë rregullo veprën, punën tënde!”

Ajeti kuranor thotë:

“Prandaj jepni prej atyre mirësive që ju kam dhënë Unë, para se t'i vijë vdekja ndonjërit, e ai të thotë: “O Zoti im, sikur të më kishe lënë edhe një kohë të shkurtër në jetë, do të kisha dhënë lëmoshë dhe do të bëhesha ndër të mirët!” (Munafikun, 10.)

TË GJITHË E SJELLIN ME VETE

Behlul Dana ishte një nga njerëzit më të urtë të kohës, i cili me urtësinë e tij këshillonte njerëzit. Herë pas here këshillonte edhe kalifen. Por edhe Harun Rashidi e respektonte.

U bë një kohë mjaft e gjatë që Behlul Dana nuk kishte shkuar te Haruni Rashidi. Harun Rashidi kur e takoi, e pyeti:

Behlul, ku ke qenë, u bën shumë kohë që nuk të shikoj?

- Vizitova Xhehenemin.

- Si hyre atje, a nuk te dogji zjarri?

Behlul Dana i dha këtë përgjigje mbresëlënëse:

- Jo nuk më dogji, aty nuk pashë fare zjarr, sepse të gjithë e sillnin zjarrin e vet nga kjo botë!..

Janë pikërisht dëshirat e njerëzve në këtë botë ato që shndërrohen në gaca zjarri në Ditën e Kiametit. Çdo gjë që dërgojmë në botën tjetër është e jona, kurse çdo gjë që lëmë këtu është e trashëgimtarëve.

KU KA MË SHUMË

*Një ditë Behlul Dana pyeti
një nga drejtuesit Abbasi, Harun Rashidin:*

- O prijës i myslimanëve, kam tri pyetje për ty:

- 1. Çfarë ka më shumë mbi tokë?*
- 2. Çfarë ka më shumë nën tokë?*
- 3. Dhe çfarë ka më shumë në qiell?*

Harun Rashidi i dha këtë përgjigje:

“Në tokë ka më shumë të gjallë. Nën tokë ka më shumë të vdekur dhe në qiell ka më shumë krijesa me krahë si flutura, zogj etj. Behlul Dana kthehet nga ai dhe i përgjigjet në këtë formë:

“Jo, drejtues i nderuar, ti e kape çështjen nga ana e dukshme, nuk the të vërtetën. E vërteta është kjo: mbi tokë ka më shumë smirë, zili, xhelozë dhe dëshirat e pambaruara epshore. Nën tokë ka më shumë pëshpëritje dhe pendim ‘i shkreti unë’ dhe ‘sikur’. Ndërsa në qiell mund të gjesh më shumë veprat e mira që arrijnë tek Zoti i madhëruar.”

NË BORË

Në stinën e dimrit bie borë. Përveç njëmijenjë urtësive që bart, ajo e zbukuron tokën me pamjen e saj të bardhë, si dhomën e një nuseje. Në stinën e dimrit, kur netët zgjaten dhe errësitat shtohen, ajo i rehaton soditësit me ngjyrën e saj të bardhë. Po sikur bora që bie prej qiellit të ishte në ngjyrën e tmerrshme të gjakut, ose në ngjyrën e zezë që të kujton zinë dhe papastërtinë, kushedi sa e vështirë do të ishte për ne! Njerëzimi do të çmendej!

Poshtë asaj bore të akullt, në gjirin e tokës ruhen me mijëra gjallesa pa ngrirë dhe pa ngordhur. Kur vjen pranvera dhe shkrin bora, mbi tokë nuk dalin kufomat e insekteve, por lloj-lloj krijesash.

Allahu i Madhëruar, tregon me argumente se arti i Tij i veçantë nuk është i kufizuar me kushte.

Për shembull, në stinën e dimrit ku shumica e bimëve nuk mund të mbijetojnë, Allahu ka krijuar luleborën që çel nën borë.

MERR MËSIM PREJ DELES

Hasan Basriu thotë:

*Delja është më e ndjeshme
dhe më e kujdesshme se njeriu.
Sepse ajo kur e thërret çobani
i përgjigjet thirrjes menjëherë.
Çfarë mund të themi për njeriun
i cili dëgjon thirrjen e Allahut
dhe tregohet krejtësisht indiferent ndaj saj.*

*Sëmundja kryesore e shpirtërores
është indiferenca. Indiferenca i ngjason
humbjes së diellit në mes të ditës.*

*Shembulli i atyre që ia japin zemrën kësaj bote,
është si anija që i thyhet timoni
në mes të oqeanit, e cila nuk dihet se
në cilën vorbull do të zhduket.*

MBI SHPINË KEMI DETYRIME PA FUND

Jeta e njeriut është e mbushur plot me detyrime.

Pa ardhur akoma në këtë botë lind detyrimi i përgjegjësisë. Sepse nëna atë e ka mbajtur nëntë muaj në bark. Prandaj me njëherë lind detyrimi ndaj nënës. Pastaj vjen detyrimi ndaj babait.

Njeriu gjatë jetës ka shumë detyrime dhe jeton me shumë detyrime. Madje detyrimet vazhdojnë edhe pas vdekjes. Të drejtat e ati që e lanë kur vdes, që e mbart dhe e varros. Të drejtat dhe detyrimet duhet në shlyhen në këtë botë sepse nëse mbetet gjykimi për në botën tjetër fitojnë një rëndësi shumë të madhe. Prandaj Allahu në suren Asr midis kushteve për të shpëtuar, ka radhitur: “këshillimin e të vërtetës dhe jetësimin e saj në shoqëri.”

DETYRIMET NDAJ ALLAHUT

*Allahu të solli në këtë botë si njeri.
Erdhe në këtë botë pa paguar asnjë një çmim,
u krijove nga bujaria dhe mëshira e Allahut,
po nga mirësia e Tij u bërë besimtar,
pastaj përsëri si pasojë e një mirësi të madhe
u bërë pjesëtar i umetit të Profetit Muhamed ﷺ.*

*Mendo të kundërtën e këtyre
dhe falëndero shumë Allahun
për këto mirësi pa fund.*

*Mund të mos të krijonte fare
ose mund të krijonte jo njeri por një krijesë tjetër.*

*Mund të mos ishte besimtar
dhe të jetoje në një vend që nuk e njohin Allahun. Caktimi
është një çështje që nuk mund ta zgjidhë mendja njerëzore.
Në këtë botë përgjegjësia është individuale. Të gjitha
detyrimet janë sipas mirësive që të ka dhënë Allahu.*

*Çfarë ke bërë ti për të shlyer falënderimin
për këta mirësi, çfarë ke bërë ti për detyrimet
që ke ndaj Allahut?*

JEMI BORXHLI NDAJ TIJ

*“Tashmë ju ka ardhur një i dërguar nga gjiri juaj.
Atij i vjen rëndë për gjynahet që bëni ju, jua dëshiron të mirën
me gjithë zemër që ju të shkoni rrugës së drejtë
dhe është i butë e i mëshirshëm me besimtarët.” (Tevbe, 128)*

*profeti Muhamed (a.s.) lotonte, qeshte, brengosej,
gëzohej dhe lutej gjatë gjithë jetës së tij.*

*Ai përgjerohej përherë vetëm për ne, umetin e tij.
Madje edhe në një moment të veçantë, ashtu siç qe Miraxhi,
mendja e tij mendonte për ne, zemra e Tij rrihte po për ne.*

*Ai thotë që edhe në varrin tim deri në ditët e kiametit
do të thërras Umeti Umeti!... Në ditën e gjykimit
do t'i lutet Allahu për ndërmjetësim për umetin.*

*Për të shlyer detyrimin që kemi ndaj Profetit
duhet të kapemi fort pas traditës profetike dhe t'i dalim
për zot trashëgimisë profetike. Përballë mëshirës dhe
dashurisë së Profetit (a.s.) ne duhet të jemi besnik dhe të
mbajmë fjalën e dhënë. Profeti (a.s.) thotë:*

*Mos më turpëroni në ditën e gjykimit duke ardhur me
mëkate!.. (Muslim, Haxh, 147)*

*Besnikëria është një amanet i madh sidomos kur bëhet fjalë
për besnikërinë ndaj Profetit (a.s.).*

DETYRIMET NDAJ VËLLEZËRVE

*Besimtarët janë vëllezër
dhe kanë detyrime ndaj njëri-tjetrit.
Në vëllazërinë islame ka një sërë kushtesh dhe
detyrimesh që duhet respektuar dhe plotësuar.*

Profeti (a.s.) thotë:

*“Të drejtat e myslimanit ndaj myslimanit,
janë gjashtë:*

*T’i japë selam kur të takohet me të,
t’i përgjigjet ftesës nëse ftohet, ta këshillojë nëse
kërkohet këshilla e tij, nëse vëllai psherëtin dhe
falënderon Allahun (thotë elhamdulillah),
t’i thotë “jerhamukellah”, ta vizitojë nëse sëmuret dhe
t’i përcjellë xhenazen kur të ndërrojë jetë.”*

(Muslim, Selam, 5.)

MOS EJANI PRANË MEJE ME TË DREJTA TË SHKELURA

*Nëse një person i ka bërë dikujt
një padrejtësi duhet me njëherë ta shlyej atë
sa është gjallë në këtë botë dhe të kërkojë falje
dhe mëshirë për padrejtësinë e bërë.*

Profeti(a.s.) në lidhje me këtë thotë:

*“O njerëz! Kushdo që ka një hak
(të dikujt) mbi supe, le ta shlyejë
menjëherë atë dhe të të mos thotë,
se po turpërohet në këtë botë!
Dijeni mirë, se turpërimi në këtë botë,
është shumë më i lehtë në krahasim
me turpërimin në botën tjetër!”*

(Shih. Ibni Sa'd, II, 255; Taberi, Tarih, III, 191.)

FJALËT E FUNDIT TË PROFETIT ﷺ

Profeti ynë ﷺ, i cili ia kumtoi dhe ia mësoi umetit të vet këto të vërteta, edhe në frymën e fundit, derisa iu shua fare zëri i bekuar, vazhdoi të jepte këto dy porosi:

1- Kini frikë Allahun, në lidhje me namazin (që është lidhja e robit me Zotin e vet)

2- Kini frikë Allahun, në lidhje me njerëzit që keni nën urdhrat tuaja... (Bejhaki, Shuab, VII, 477)

BORXHI

Shqetësimi më i madh në emër të të vdekurit është borxhi që mund ta ketë lënë pas vetes pa paguar.

Ebu Katade rrëfen:

Kur kishte për të falur namazin e ndonjë të vdekuri, I Dërguari i Allahut (a.s.) më parë pyeste nëse mbi të vdekurin rëndonte ndonjë detyrim i pashlyer dhe nuk ia falte namazin gjersa t'i shlyhej detyrimi. (Tirmidhi, Xhenaiz, 69;

Nesai, Xhenaiz, 67)

A ËSHTË E MJAFTUESHME TË THUASH E KE HALLALL

Në ditët tona kur falet namazi i xhenazes njerëzit pyeten: “A ia bëni hallall filan personit?” Të gjithë përgjigjen: “Po, Hallall i qoftë!”

Ky është një zakon, por detyrimet që ka pasur dhe borxhet që ka pashlyer nuk përfundojnë me kaq. Prandaj është shumë e rëndësishme që të afërmit të shlyejnë detyrimet dhe borxhet që ka i vdekuri.

KEMI DETYRIME NDAJ NJERËZIMIT

Allahu na ka dhënë mirësinë e besimit, dhe falënderimi i kësaj mirësie shlyhet duke e përçarur besimin atyre që nuk e kanë. Kjo është përgjegjësia jonë përballë njerëzimit. Përçimi i udhëzimit dhe urdhëresa për mirë dhe ndalesa për të keqen është detyrë e çdo besimtari. Nëse të parët tanë nuk do të kishin treguar përpjekje për të përhapur besimin edhe mund të ishim sot prej të humburve, prej atyre që janë të humbur në këtë botë dhe botën tjetër.

NUK E KAM HARRUAR KURRË

Ijas ibn Seleme ؓ, transmeton nga babai i tij: “Omeri ؓ, doli në treg. Në dorë kishte një kamxhik. Kamxhikun e lëkundi drejt meje dhe më tha: “Mos rri në mes, por hape rrugën!” Kamxhiku më goditi në fundin e rrobës. Kur pas një viti u takuam përsëri, më pyeti: “Seleme, a do të shkosh në haxh?” Kur i thashë: “Po.” – më kapi për dore dhe më çoi te shtëpia e tij. Më dha gjashtëqind dirhem dhe më tha: “Këto përdori përgjatë rrugës në haxh. Dije se këto janë si dëmshpërblim për goditjen që të bëra me kamxhik!” Unë i thashë: “O udhëheqësi i besimtarëve! Mua nuk po më kujtohet kjo çështja e kamxhikut për të cilën po më flet.” Ai më tha: “Ndërsa unë nuk e kam harruar aspak!” (Taberi, Tarih, IV, 224.)

DËSHIRA PËR TË NDIHMUAR NEVOJTARIN

Omeri (r.a.) gjatë kalifatit pati thënë:

Nëse do të jem gjallë

do të shëtis midis njerëzve për një vit.

E di që njerëzi kanë nevoja

që nuk mund të m'i paraqesin.

Kurse guvernatorët nuk m'i informojnë.

Do të shkoj në Sham dhe do të qëndroj dy muaj.

Pastaj do të shkoj Xhezire

dhe atje do të qëndroj dy muaj, pastaj do të shkoj

në Egjipt ku do të qëndroj përsëri dy muaj,

do të shkoj në Kufe dhe do të qëndroj

dy muaj po ashtu edhe në Basra.

Ai vit do të jetë një vit shumë i mirë!

(Taberi, Tarih, Bejrut: Daru't-Turas, 1387, IV, 201-202)

DETYRIMET NDAJ GJALLESAVE

Allahu thotë në Kuran:

Ai ka vënë në shërbimin tuaj çka gjendet në qiej dhe në Tokë, të gjitha janë prej Tij. Me të vërtetë, në këto ka shenja për njerëzit që mendojnë. (Xhathije, 13)

Krijesat që janë krijuar për ne njëkohësisht janë amanet për ne. Qeni në rrugë, macja tek dera është amaneti jonë. Ashtu siç jemi përgjegjës për çdo mirësi jemi përgjegjës edhe për ta.

Është detyrë e jonë të kujdesemi për të, t'i ushqejmë dhe të tregojmë mëshirë për ta.

Personi që zbriti në pus për t'i dhënë ujë qenit të etur fitoi xhenetin me këtë veprim.

Kurse gruaja që e lidhi macen dhe nuk e lejoi të ushqej u dënua me xhehenem.

NDJESHMËRIA PËR TË NDREQR

*Pas çlirimit të Mekës fatkeqësisht
u vranë gabimisht tridhjetë myslimanë.*

Kur lajmi arriti te i Dërguari i Allahut ﷺ, Zotëria i Botëve u dëshpërua shumë. Ai ngriti duart drejt qiellit dhe tha dy herë duke u mbështetur te Allahu: “Allahu im, po ta paraqes ty se unë s’kam të bëj me veprimin e Halidit!” Pastaj, duke e dërguar Aliun me një sasi të konsiderueshme parash te fisi Beni Xhezime, pagoi dëmshpërblim për njerëzit e vranë. Aliu i pagoi të gjitha mallrat e marra si plaçkë lufte dhe të dëmtuara, gjer te enët e ujit të qenve! Edhe paranë e tepruar ia la fisit Beni Xhezime për dëmet e tepërta të mundshme. Kur Aliu ﷺ u kthye dhe i raportoi të Dërguarit të Allahut për ç’kishte vepruar, Profeti i tha: “Shumë mirë paske bërë, paske vepruar me vend!”

(Buhari, Megazi, 58, Ahkam, 35; Nesai, Adabu'l-Kudat, 16; Ibni Hisham, IV, 53-57;

Vakidi, III, 875-884)

Kjo ngjarje tregon horizontin e gjerë të dhembshurisë dhe mëshirës që zotëronte I Dërguari i Allahut (a.s.) dhe mënyrën e tij të vështrimit të krijesave me syrin e Krijuesit. Respekti për të drejtat edhe të kafshëve duke dëmshpërblyer edhe enët e ujit të thyera të qenve, janë një shembull kulmor për ne!

TË MOS E SHQETËSOJMË

Kur I Dërguari i Allahut (a.s.) po shkonte me sahabët e tij në Mekë, rrugës u ndesh me një gazelë që po flinte e strukur. I Dërguari i Allahut urdhëroi një nga shokët e tij të priste pranë gazelës derisa të kalonin të gjithë në mënyrë që kafsha të mos shqetësohej. (Muvatta, Haxh, 79; Nesai, Haxh, 78.)

Ndërsa kur po shkonte në Mekë me një ushtri prej dhjetë mijë ushtarësh, rrugës pa një qen të shtrirë mbi këlyshët duke i ushqyer ato me gji. I Dërguari i Allahut thirri një nga sahabët e tij, Xhuajl bin Surakën ؓ, të cilin e ngarkoi me detyrën e rojtarit pranë këtij qeni dhe këlyshëve të tij. (Vakidi, II, 804)

KU ËSHTË FALËNDERIMI YT?

Shejh Sadi Shirazi tregon:

*“Allahu i Madhëruar ka krijuar prej tokës ngjyra,
aroma, lule dhe ushqime, me qëllim që të kënaqet syri,
hunda dhe mendja jote. Po ashtu, (si një gosti hyjnore),
Ai ka krijuar për ty pemën e hurmës nga fara e saj,
frutin e hurmës prej pemës së saj dhe mjaltë prej bletës.*

*Për ty ka krijuar edhe trëndafilin mes gjembave,
miskun prej barkut të kaprollit, arin prej tokës dhe
gjethet e gjelbra prej degëve të thata.*

*Sytë dhe vetullat e tua i ka pikturuar me dorën e Tij.
Ai është i Plotfuqishëm dhe kështu i ushqen robërit e
Vet mes nazeve dhe mirësive.*

*Atëherë, a nuk duhet që ti të falënderosh jo vetëm me
gjuhën tënde, por edhe me të gjitha gjymtyrët e tu,
vazhdimisht dhe me gjithë shpirt?*

QËLLIMI I MIRËSIVE

Sadi Shirazi thotë:

Gjuha është për falënderim.

*Ai që njeh Allahun nuk e
përdor atë për përgojim*

*Veshi është për të dëgjuar
këshilla, nuk është për të
dëgjuar fjalë boshe dhe të
kota.*

*Sytë janë për të shikuar madhështinë e Allahut në
univers, jo për të hetuar mangësitë e njëri-tjetrit.*

VULOSI NË MËNYRË TË TILLË QË...

Ebu'l-Hasan el-Harekani thotë:

*“Kyçe gjuhën tënde në atë më-
nyrë që të mos flasë gjëra për të
cilat Allahu nuk është i këna-
qur!”*

*Kyçe zemrën tënde në atë mëny-
rë që të mos anojë aty ku Allahu
nuk është i kënaqur!”*

*“Kyçe gojën tënde në atë mënyrë që të mos kalojë asgjë
e ndaluar! Po ashtu ruaji edhe gjymtyrët e tjera të tru-
pit tënd që të mos e humbasin sinjeritetin.”*

AJO GOJË ËSHTË PËR TË PËRMENDUR ALLAHUN

Ibrahim bin Et'hemi kishte larë gojën me erë të ndyrë dhe të pistë të një pijaneci. Kur u pyet se pse e bëri këtë, ai tha:

- Nëse do t'ia kisha lënë ashtu, me erë të keqe dhe të pistë gjuhën dhe gojën e tij, të cilat janë krijuar për të falënderuar Allahun e Madhëruar, do të ishte mungesë respekti...

Kur pijaneci erdhi në vete, i thanë:

Zahidi nga Horasani, Ibrahim bin Et'hemi të ka larë gojën...

Zemra e pijanecit, që u turpërua nga kjo ndodhi, u zgjua nga gjumi i shkujdesjes dhe tha:

- Atëherë edhe unë u pendova!...

Arsyeja që Ibrahim bin Et'hemi, u bë shkak i këtij udhëzimi, bëri që Allahu ﷻ, t'i flasë në ëndërr, duke e përgëzuar me këto fjalë:

- Ti e pastrove gojën e tij për Ne! Prandaj edhe Ne e pastruam zemrën e tij për ty!..

MOS U ANKO

Një njeri i devotshëm për të kuptuar mirë vlerën e kohës dhe për ta vlerësuar atë sa më mirë jep këto këshilla:

Bëj vizita të herëpashershme në spital për t'u bërë vizitë të sëmurëve! Falëndero Zotin për gjendjen tënde shëndetësore dhe mendo edhe gjendjen e atyre të sëmurëve! Shko herë pas here në burgje dhe gjyko për jetën e përvuajtur të atyre njerëzve të burgosur! Mendoni për një çast se krimi është kryer për një moment të caktuar, në mënyrë të pavetëdijshme, nga ana tjetër ashtu i rrënuar shpirtërisht hyni në burg e mendoni që edhe ju mund të ishit në vendin e tyre! Falëndero Zotin që të mbrojti dhe ruajti për të mos rënë në këtë gjendje! Lutu edhe për shpëtimin e atyre që janë atje! Më pas shko në varreza, dije vlerën e kohës, duke menduar se nuk ka asnjë vlerë pendimi pasi të kesh humbur mirësinë e jetës! Lexo një Fatiha për të vdekurit dhe përpiku ta shfrytëzosh këtë kohë të mbetur duke falënderuar Zotin tënd!

A JE GATI?

Vehbi bin Munebbih (Allahu e mëshiroftë!) tregon:

Kur një mbret dëshiroi të shkonte diku, midis shumë veshjesh zgjodhi më të bukurën dhe midis shumë kuajve zgjodhi më të pashmin dhe më të fuqishmin. Pastaj doli për udhë me njerëzit e tij, duke ecur me krenari dhe mburrje. Në rrugë i doli përpara një njeri i mjerë dhe e kapi kalin prej kapistre. Mbreti bërtiti me ashpërsi:

-Kush je ti që më del përpara? Largohu nga rruga!

Ndërsa njeriu i mjerë, me butësi i thotë:

-Kam disa gjëra për të të thënë! Është diçka me rëndësi për ty...

Mbreti, me kureshtje të madhe, tha:

-Pa na i thuaj!

-Është diçka e fshehtë. Përkulu pak, që të ta them në vesh!

Mbreti u përkul dhe njeriu i tha:

-Unë jam Azraili, kam ardhur të të marr shpirtin!

Mbreti u shastis dhe me panik të madh filloi t'i lutej:

-Të lutem, më jep pak kohë!..

Azraili i thotë:

-Jo! Për ty nuk ka më kohë! Nuk ke për t'u takuar as me familjen tënde!- dhe ia mori shpirtin në vend.

Sa kuptimplote është kjo këshillë e Ebu Bekrit ؓ:

“Ik prej famës, që të të ndjekë nderi. Përgatitu për vdekjen, që të të falet përjetësia”.

TË ARRISH T'I THUASH AZRAILIT MIRË SE ERDHE

Më vonë Azraili, vazhdoi rrugën dhe u takua me një njeri besimtar. Pasi i dha selam, i tha:

-Kam një punë me ty. Do të ta them fshehtas,- dhe iu afrua te veshi duke i thënë se ishte Azraili. Besimtari u gëzua dhe tha:

-Mirë se erdhe! Kam kohë që të pres. Jam munduar shumë për t'u pastruar nga mangësitë e të metat dhe për ta bërë më të bukur çastin e vdekjes. Gjithmonë kam jetuar duke menduar për frymën e fundit dhe duke u përgatitur për të.

Azraili thotë:

-Atëherë, plotësoje punën që je duke bërë.

-Puna ime më e rëndësishme është bashkimi me Allahun,- tha besimtari. Pas kësaj, meleku i vdekjes i thotë:

-Do të ta marr shpirtin, kur ti të jesh në gjendjen që dëshiron.

-A është e mundur kjo?- pyet besimtari.

-Po, kështu jam urdhëruar të veproj me ty,- tha meleku.

Pas këtyre fjalëve, besimtari tha:

-Mirë atëherë, të marr abdest, të filloj namazin dhe ma merr shpirtin kur të jem në sexhde. Dhe me të vërtetë ashtu ndodhi.

(Gazali, Ihja'u-Ulumi'd-Din, Vol. 4, fq 834-5.)

EGOJA E PAEDUKUAR

Nëse maces i vihet një qebap para syve, ajo do të fillojë ta hajë me oreks të madh. Mirëpo, nëse para saj kalon ndonjë mi, ajo e lë qebapin dhe vrapon pas miut. Ja pra, kjo është edhe gjendja e egos të paedukuar... Lë lumturinë dhe vrapon pas mjerimit.

Mevlana ka thënë: “Miu njeh shumë rrugë. Por të gjitha rrugët që njeh, janë nëntokë. Ai, e ka gërmuar tokën nga çdo anë duke bërë brima gjithandej. Edhe egoja jonë i ngjan miut. Ajo vrapon vetëm pas gjërave të kësaj bote dhe bren ëndrrat boshe. Në fakt, miut i është dhënë mendje, aq sa të ketë mundësi të sigurojë nevojat e tij në këtë botë.”

Kjo është gjendja e njeriut indiferent. Ai mashtrohet nga kënaqësitë e kësaj bote duke harruar botën tjetër.

MENÇURIA E VËRTETË!

Në bazë të logjikës dhe mendjes së shëndoshë, interesat e vogla dhe të përkohshme braktisen për hir të fitimeve më të mëdha, të cilat zgjasin pafundësisht. Mendje e shëndoshë është ajo që zgjedh të përhershmen në vend të së përkohshmes.

Ndërsa në një hadith të nderuar, Profeti (a.s.), shprehet kështu, në lidhje me zotëruesit e mendjes:

“I mençur është ai që e mbizotëron nefsën (egon), i kërkon llogari (nefsën) dhe përgatitet për (jetën) pas vdekjes. Ndërsa mendjelehtë është ai që shpreson (mirësi) nga Allahu, megjithëse nefsi i tij shkon pas epsheve dhe dëshirave”.

(Tirmidhi, Kiamet, 25/2459)

I RA TË FIKËT NGA AROMA E TRËNDAFILIT

Një njeri zbriti në qytet dhe kur po shëtiste pazarin, u fut në rrugicën ku shiteshin parfume. Prej dyqaneve derdheshin aroma të këndshme trëndafili dhe manushaqeje. Njeriu bëri disa hapa dhe filluan t'i merreshin mendtë. Pas disa hapave të tjerë, ra në tokë pandjenja.

Njerëzit përreth iu mblodhën tek koka. Por sado që u përpoqën, nuk mundën të sillnin në vete të shkretin. Më në fund, një lëkurëpunues që po kalonte atypari, e njohu njeriun që i kishte rënë të fikët dhe i foli turmës: “Mos e spërkatni me ujë trëndafili! Unë e di çfarë ka ai. Mos e prekni derisa të kthehem unë!” Pastaj u largua, hyri në një rrënojë dhe mori pleh kafshësh në dorë.

Më pas, u kthye tek njeriu që dergjej në tokë dhe në mënyrë të fshehtë i zgjati tek hunda plehun. Për çudi, njeriu filloi të vinte në vete. Pak minuat më vonë, u ngrit në këmbë dhe iku bashkë me lëkurëpunuesin.

E në fakt, edhe njeriu, të cilit i ra të fiktë, ishte një lëkurëpunues. Ai kishte punuar për vite me radhë në përpunimin e lëkurës, mes aromave të këqija dhe ishte mësuar me to. Prandaj dhe nuk mundi t'i duronte dot aromat e këndshme në rrugicën e parfumeve.

BËHU NJERI

*Në Mesnevi, historia e lëkurëpunuesit
shpjegohet në këtë mënyrë:*

“Miu i fekaleve gjen rehat vetëm mes ndyrësive.

*Kështu edhe brumbulli, që bart gjithmonë
pleh dhe pisllëqe. Prandaj edhe u merren mendtë nga uji i
trëndafilit. Ndërsa ilaçi i tyre, janë gjërat
me aromë të keqe, sepse ata me ato janë mësuar.*

*Po ashtu edhe këshilluesit,
dëshirojnë t'i mjekojnë zemrat e ngurtësuara të njerëzve me
fjalë të urta, me aroma dhe ujë trëndafili. Por, nëse këshilla
dhe aroma e këndshme nuk bën dobi, patjetër që ai është
mësuar me aroma të pista.*

*Prandaj edhe ti përfito prej dritës, këshillës, mirësisë dhe
bukurisë!.. Mos e fut hundën në ndyrësi dhe mos u bëj si
brumbulli! Bëhu njeri, bëhu njeri!..”*

TRE FORCA TË NATYRSHME

Imam Gazaliu

*ka evidentuar tek njeriu tri forca të brendshme
që formësojnë veprimet e tij.*

Ato janë:

- 1) Forca e arsyes. (Kuvve-i aklilje)*
- 2) Forca e zemërimit. (Kuvve-i Gadabiyye)*
- 3) Forca e dëshirave. (Kuvve-i Sheheviyye)*

*Këto forca të brendshme
reflektohen në tri forma në jetën e përditshme.*

- Ifrat; kalimi në teprim, kapërcimi i masës.*
- Tefrit; e kundërta e teprimit. Mangësi dhe neglizhencë, duke rënë poshtë të mesmes.*

*- Itidal; qëndrimi në mes ifratit e tefritit,
pika e ekuilibrit të shumë dëshiruar
në veprime dhe gjendje.*

Ifrati i forcës së arsyes është dinakëria.

Tefriti i saj është budallallëku.

Kurse ajo çfarë është e pranuar,

pra itidali i saj është urtia

*dhe mprehtësia e fituar nga përdorimi i arsyes në
frymën e shpalljes së Allahut.*

Ifrati i forcës së zemërimit është xhindosja e tërbimi.

Tefriti i saj është frika. Itidali i saj,

*pra ekuilibrimi i saj, është trimëria, përdorimi i forcës
dhe guximit në masën dhe vendin e duhur.*

Djesa e II

TRASHËGIMIA MË E MIRË

*“Një baba nuk mund t’i japë fëmijës
gjë më të mbarë se morali i bukur!” (Tirmidhi, Birr, 33)*

*Fakti që fëmija e mëson fenë e vet sipas sunnetit,
traditës së Profetit dhe bën përgatitje
për në vendbanimin e jetës së pasme, ahiret,
si përfundim që zotëron një moral të bukur, është lumturi
materiale e shpirtërore edhe për veten e tij, edhe për
prindërit. Siç njofton i Dërguari i Allahut:*

*“Pas vdekjes (një) robit i ngrihet grada, e ai pyet:
«O Zoti im! Nga erdhi ky shpërblim?»*

Allahu i Madhëruar përgjigjet:

*«Fëmija i mirë e i devotshëm (që ke lënë pas), u lut dhe
kërkoi falje për ty.»” (Ibn-i Maxhe, Edeb, I; Ahmed, II, 509)*

TRASHËGIMIA

Ka dy lloje trashëgimie:

*Trashëgimi e dukshme:
është pasuria që ndahet sipas kritereve
që ka përcaktuar Allahu.*

*Trashëgimi e padukshme: është morali,
edukata dhe personaliteti islam që lejnë prindërit pas.
Nëse trashëgimia shpirtërore është e shëndoshë
atë herë pasardhësit edhe trashëgiminë
materiale e përdorin siç duhet.*

*Ata bëhen sadaka e vazhdueshme për prindërit.
Por nëse privohen nga trashëgimia shpirtërore
atëherë nuk dihet si do ta përdorin trashëgiminë
materiale, ndoshta do ta përdorin në rrugë
të këqija duke e shndërruar në një barrë edhe për
prindërit në botën tjetër.*

DEVOTSHMËRIA SI TRASHËGIMI

Njerëzit e urtë kanë thënë:

*Njeriu kur vdes në lidhje me pasurinë përballet
me dy fatkeqësi të cilat nuk i ka imagjinuar
kurrë më parë.*

*E para, humbet gjithë pasurinë dhe e dyta do të
japë llogari për gjithë pasurinë megjithëse nuk e
zotëron më.*

*Prandaj besimtari duhet të tregojë kujdes në dy
pika për sa i përket trashëgimisë:*

*E para duhet të fitohet në rrugë hallall në
mënyrë që ajo që le trashëgimi të jetë hallall*

*E dyta duhet t'i lërë fëmijëve trashëgiminë më të
çmuar që është devotshmëria dhe morali i lartë.*

DY FAKTORË TË RËNDËSISHËM TË KARAKTERIT

Faktorët që ndikojnë më tepër në karakterin e njeriut janë dy: i pari është mjedisi shoqëror dhe i dyti fitimi i pasurisë.

Prandaj duhet të tregojmë shumë kujdese se me cilin shoqërohemi sepse njeriu shpesh ndikohet nga shoqëria për kryerjen e një veprimi të mirë apo të keq.

E dyta duhet të tregojmë kujdes dhe ndjeshmëri maksimale në mënyrën e fitimit të pasurisë. Në asnjë mënyrë nuk duhet ta ndotim pasurinë me haram.

Bota shpirtërore e njeriut formësohet sipas gjendjes së këtyre dy faktorëve, për pasojë veprat dhe sjelljet e njeriut do të realizohen dhe marrin formë sipas formës shpirtërore.

Ashtu si atomi që kur shpërthen përhap radiacion, e madje që depërton edhe hekurin, ashtu edhe ndikimet shpirtërore janë shumë të rëndësishme.

NJERIU ËSHTË NËN NDIKIMIN E ATIJ ME TË CILIN SHOQËROHET

Ashtu siç ngushtohet zemra nga ndikimet negative të shoqërimit me njerëz gjynahqarë e indiferentë, po ashtu ajo hapet dhe qetësohet prej ndikimeve pozitive që ndodhin prej shoqërimit me të mirët. Me të vërtetë, nga lidhja shpirtërore me vepërmirët burojnë shumë mirësi të ndryshme.

Shejh Sadiu dhe Rumi u sa i përket bashkëveprimit të gjendjeve dhe mënyrës sesi ky bashkëveprim mund të ndryshojë jetën e individit, na ofron këta shembuj:

“Kitmiri, qeni i As’habul Kehfit, u nderua vetëm se qëndroi bashkë me të mirët; fama e tij kaloi edhe në Kuranin Famëlartë. Ndërsa bashkëshortja e dytë e Nuhut u dhe bashkëshortja e Lutit u, vetëm pse ishin të lidhura shpirtërisht me gjynahqarët, përfunduan në xhehenem. (Nuk i bëri dobi asnjërës fakti që kishin për bashkëshort një profet.)

TRASHËGIMIA SOCIOLOGJIKE

Njeri ndikohet nga mjedisi familjar dhe shoqëror që e rrethon, ai gjuhën, sjelljet dhe personalitetin e formon nën ndikimin e këtij mjedisi shoqëror. Kurani e shpreh kështu ndikimin shoqëror mbi personalitetin dhe sjelljen njerëzore:

“O besimtarë! Frikësojuni Allahut dhe bëhuni me ata që janë të sinqertë (në fjalë dhe në vepra)!” (Teube, 119)

Prandaj besimtari duhet të shoqërohet dhe qëndrojë me njerëz që e afrojmë ne Allahun, i përkujtojnë atij ahiretin dhe kanë çfarë i japin nga ana shpirtërore.

HALLALLI ËSHTË SHËRIM HARAMI ËSHTË HELM

*Ushqimi ndikon shumë në karakterin
dhe cilësitë shpirtërore të njeriut.*

Çdo kafshatë mbart me vete një dosje.

*Prandaj duhet të tregohet kujdes i madh
është hallall apo haram.*

*Duhet treguar kujdes në pastërtinë
e çdo kafshatë ushqimi.*

*A i është dhënë zekati asaj kafshatë? A kanë pasur të
drejtë trashëgimtarët në të? Në çfarë gjendje shpirtërore
ka qenë personi që ka përgatit ushqimin?*

*Sepse të gjithë këto ndikojnë në gjendjen shpirtërore
të atij që e ha. Nëse ushqimi është hallall jep ndikim
pozitiv në gjendjen shpirtërore të personit në të kundër
ka e ngarkon personin me energji negative.*

NDJESHMËRIA NDAJ USHQIMIT

Rumiu thotë:

*“Këtë mëngjes,
mu ndërpre frymëzimi.*

*Kështu e kuptova se në trupin tim
kanë hyrë disa kafshata të dyshimta.
Dija, urtësia, dashuria dhe mëshira,
lindin nga kafshata e hallallit.*

*Nëse prej një kafshate
vjen gafleti/indiferenca,
dije se ajo kafshatë
është e dyshimtë ose haram!”*

HALLALLI SHKON PËR BAMIRËSI KURSE HARAMI PËR DËFRIM

Të urtët kanë thënë:

*Nëse dëshiron të dish se në ç'mënyrë
e ke fituar pasurinë shiko se ku shpenzohet ajo.*

*Sepse pasuria është si gjarpri i cili del nga vrima
që ka hyrë. Vepra e atij që fiton pasuri haram
zhvlerësohet dhe sinqeriteti në vepra i zhduket.*

*Prandaj është shumë e rëndësishme mënyrë e fitimit të
pasurisë. Për të siguruar mirëqenie materiale dhe qetësi
shpirtërore duhet të tregojmë shumë kujdes në mënyrën
e fitimit të pasurisë.*

Sehl ibn Abdullah Tusteri thotë:

*Organet që ushqehen me haram kundërshtojnë urdhrat
hyjnor kurse organet që ushqehen me hallall i binden
urdhërova hyjnorë dhe janë të prira për bamirësi.*

PËRPARËSI KA HALLALLI

Njëherë, Suffjan Theurin e pyetën:

*“I nderuar! A mund të na tregoni diçka
për vlerën e faljes së namazit në saf të parë?”*

*Suffjan Theuri i tërhoqi vëmendjen
tek kafshata hallall dhe tha:*

*“O vëlla! Ti shiko se ku e fiton bukën!
Nëse fitimet i ke hallall, fale namazin
në cilin saf të duash, sepse kjo nuk
është ndonjë problem për ty.”*

*Padyshim që falja e namazit në saf të parë
është e rëndësishme, por më e rëndësishme, është
ta falësh atë kur je i ushqyer me hallall.*

PËRGJEGJËSI EDHE PËR ORTAKUN

Ebu Hanife ishte një person i pasur dhe merrej me tregti, por meqenëse merrej me shkencë, punët e tregtisë i kryente me ortakun e tij, ndërsa vetë ai kontrollonte nëse tregtia bëhej brenda kushteve të hallallit apo jo. Aq i përpiktë ishte sa që njëherë kishte dërguar ortakun e tij Hafs bin Abdurrahman për të shitur një copë dhe i kishte thënë:

- O Hafs! Në pasuri ka këto lëshime. Prandaj shitja klientëve në këtë mënyrë dhe me këtë çmim.

Kurse Hafsi e kishte shitur atë me çmimin që kishte caktuar Islami, por kishte harruar t'ia tregonte klientit defektin e mallit. Ebu Hanife i informuar nga ç'po ndodhte, e pyeti Hafsanë.

- A e njeh klientin që ka marrë copën?

Pasi Hafsai tha që nuk e njihte, imami e shpërndau gjithë pasurinë si sadaka dhe i dha fund ortakërisë me të.

(Shehabeddin Ahmed bin Haxher el-Hejtemi, İmam-ı Azam Menkıbeleri, trc.

Abdulvehhab ÖZTÜRK, Ankara 1978, s. 82)

QETËSIA SHPIRTËRORE

Një dijetar i Buharas e pyeti Nakshibendin:

Si e gjen zemra qetësinë në namaz?

Ai i dha këtë përgjigje:

*Duhet të ushqehem me ushqim hallall
dhe të jetë vigjilent gjatë ngrënies.*

*Nëse edhe në kohët e tjera jashtë namazit
gjatë marrjes së abdesit është vigjilent atëherë
mund të arrihet qetësia në namaz.*

(Buhari, Enisu't-talibin, fq. 84)

NË KËTË USHQIM KA DYSHIME

Shah Nakshibendi këshillonte vazhdimisht ndjekësit e tij që të ishin të kujdesshëm dhe vigjilent ndaj çdo kafshate të ushqimit. Kur ai ulej në sofër me ndjekësit e tij e vërente se ndonjëri prej tyre hante qoftë edhe një kafshatë në indifferencë ia tërhiqte vëmendjen me shumë dashuri dhe dhembshuri. Ai nuk pajtohej kurrë me faktin që një ndjekës i tij mund të ushqehet në mënyrë indiferente. Kur ushqimi përgatitej pa dëshirë e me energji të keqe zemërimi ai nuk e vinte atë në buzë dhe këshillonte edhe ndjekësit e tij të bënin të njëjtën gjë. Përballë një ushqimi të tillë ai shprehej:

*“Ky ushqim ka errësirë,
nuk është e përshtatshme që ne të hamë prej tij.”*

ËSHTË GATUAR ME ZEMËRIM

*Një ditë kishin shkuar në një vend që quhej Gadivit.
Njëri nga ndjekësit e tij i solli një ushqim përpara mjeshtrit.*

Mjeshtri u shpreh:

“Ne nuk mund ta hamë këtë ushqim.

*Ushqimi është përgatitur me nerva dhe pa qejf. Personi që ka
situr miellin, që ka zënë brumin dhe që e ka pjekur atë ka qenë i
zemëruar dhe në gjendje indiference.”*

*Edhe kur futej ndonjë kullojëse në tenxhere me zemërim e me
padëshirë, Shah Nakshibendi nuk e hante atë ushqim.*

Ai vazhdimisht shprehej:

*“Nuk ka asnjë dobi nga puna që bëhet me zemërim, indiferencë, pa
dëshirë dhe me zori. Në atë punë përzihen nefsi dhe shejtani.*

*Veprat e mira dhe sjelljet e hijshme janë të mundshme vetëm
me kafshatën hallall. Kafshata hallall nuk duhet ngrënë në
mënyrë indiferente, por në mënyrë vigjilente dhe të vëmendshme.
Përpjekja që çdo vakt i ushqimit të hahet me zemrën zgjuar dhe
me vetëdije të plotë bëhet zakon për besimtarin e kështu ai gjatë
namazeve do ta përjetojë kënaqësinë e adhurimit me zemrën plot
zgjim e vetëdije.” (Buhari, Enisu’t-talibin, fq. 6465; Reshahat, fq. 513)*

ÇDO GJË KA NDIKIM

Gjatë përgatitjes së ushqimit dhe ngrohjes së ujit duhet të aktivizohet zemra e të mbrohet gjuha nga fjalët e kota. Kështu atij që merr abdest me ujin në fjalë apo që ha nga ushqimi i përgatitur me vëmendje i bëhet qetësi dhe urtësi.

Ndërsa atij që merr abdest me ujin e ngrohur pa vëmendje dhe ha ushqimin e gatuar në mënyrë indiferente i bëhet padrejtësi dhe gaflet.”

(Reshahât, fq. 513)

BOTA SHPIRTËRORE E FËMIJËVE TANË

Shqetësimi jonë duhet të jenë pasardhësit.

*Shqetësimin për brezat Ibrahim عليه السلام
e ka shprehur kështu:*

*“O Zot më bëj mua dhe pasardhësit
e mi prej atyre që falin namaz...” (Ibrahim, 40)*

*Namazi është kulmi i adhurimeve individuale.
Nëse namazi falet siç duhet të gjitha ibadet e tjera
shkojnë mirë, namazi e ndalon njeriun nga e keqja
dhe shthurja. Për t'i lënë një trashëgimi të pasuri
shpirtërore fëmijëve tanë duhet t'i japim rëndësi të
madhe mësimit të Kuranit.*

I DOMOSDOSHËM PËR QETËSINË

Morali islam duhet të bëhet pjesë e natyrshme e karakterit të myslimanit. Nëse morali nuk është i përsosur nuk ka lezet dhe kënaqësi në adhurime. Një person që nuk respekton të drejtat e njerëzve nuk gjen qetësi në namaz.

Një që gënjen dhe mashtron njerëzit, në zemrën e tij nuk mund të ekzistojë gnosa hyjnore, sinqeriteti dhe devotshmëria. Morali është i domosdoshëm për një adhurim të pranuar.

NË MËNYRË QË SHTËPITË TONA TË JENË FOLE PARAJSE

Në një familje ku anëtarët e saj janë pajisur siç duhet me moralin islam aty ekziston qetësia, ajo shtëpi shndërrohet në një fole parajse.

Në të kundërt nëse në një familje pjesëtarët e saj jepen pas kënaqësive të kësaj bote dhe neglizhojnë mësimet hyjnore aty ekziston një zymtësi dhe ajo familje duket si në varrë...

KËSHILLAT E DËMSHME PËR FËMIJËT KUR MARTOHEN

Kur ata rriten dhe bëhen për t'u martuar, prindërit me shpresën për t'u siguruar një jetë të lumtur, të nisur edhe nga përvoja që kanë fituar gjatë jetës së tyre, përpiqen t'u japin fëmijëve të tyre disa këshilla. Përpiqen sipas nivelit arsimor, kulturor dhe edukativ t'i udhëzojnë fëmijët në rrugën më të mirë dhe të drejtë.

Por fatkeqësisht sot, për shkak të dobësimit të karakteristikave shpirtërore, një sërë prindërish, në vend që t'i këshillojnë për dashuri, respekt, durim dhe sakrificë, i nxisin për hakmarrje, kryeneçësi dhe mosbindje. Në këtë mënyrë, ata shkatërrojnë me duart e tyre jetën dhe lumturinë e fëmijëve të tyre.

Këto sugjestionime, të cilat e kushtëzojnë negativisht zemrën që në fillim të rrugës, nuk mund t'i japin jetë familjes. Ato bëhen shkak për shkatërrimin e shpejtë të saj. shtimin e numrit të divorceve, të problemeve familjare, të krizave shpirtërore dhe psikologjike qëndrojnë pikërisht sugjestionime të tilla, të cilat kanë lënë gjurmë në subkoshiencën e tyre.

KËSHILLA QË KULTIVOJNË MORAL

*Kurse në traditën islame qëllimi i këshillave është
shndërrimi i jetës në kopsht xheneti.*

*Islami nxit për altruizëm dhe jo egoizëm dhe në këtë
mënyrë, i mbush zemrat me dashuri reciproke.*

*Në traditën tonë prindërit i këshillojnë kështu
vajzat që janë për t'u martuar:*

*-Bijë! Siç dole nga shtëpia jonë me vello,
të dalësh nga shtëpia e burrit me qefin..*

*Në këtë mënyrë e inkurajonin për besnikëri
dhe sakrificë në familjen e re ku do të shkonte për
të kaluar jetën. Dhe për të qëndruar fort përballë
vështirësive dhe surprizave që të ofron jeta,
i këshillonin:*

*- Edhe nëse të jepet gjak për të pirë,
thua piva shurup thane...*

KËSHILLA MË E MIRË ËSHTË SHEMBULLI KONKRET

Një çift bashkëshortësh që rrjedh nga familje të mira dhe të moralshme, arrin të krijojë të njëjtën atmosferë të bukur edhe në familjen e re, të sapokrijuar.

Këshillat për të rinjtë që do të martohen do të jenë gurë themeli për lumturinë e tyre. Ne, këto këshilla të cilat kanë kaluar nëpër sitën e kohës, duhet t'ua transmetojmë brezave pas nesh.

Bashkëshortët janë dy pjesë të domosdoshme për njëri-tjetrin. Ato janë dy përmasa që plotësojnë njëra-tjetrën. Bashkimi i tyre është i domosdoshëm për vazhdimin e jetës në tokë. Çdo çift bashkëshortor ndjen nevojë për shijimin e lumturisë familjare. Allahu e ka bërë familjen burim lumturie dhe gëzimi dhe vazhdimësinë dhe lumturinë e shoqërisë e ka kushtëzuar me familjen.

KËSHILLAT E NJË NËNË TË DEVOTSHME PËR BIJËN E VET

Këshillat e Uname binti Harisit

për vajzën që po bëhej gati për martesë, ishin:

“Bija ime! Nëse këshilla do të ishte vetëm për edukatë dhe për të përmirësuar sjelljet, nuk do të ishte e nevojshme të këshilloja ty. Por këshilla është kujtesë për të diturin dhe mësim për të paditurin, prandaj është e dobishme për të gjithë.

Bijë! Nëse një vajzë nuk do të kishte nevojë për bashkëshortin për shkak të pasurisë, atëherë ti do të ishe e para që nuk ke nevojë. Por çështja nuk është kështu, burrat dhe gratë janë krijuar për njëri-tjetrin. Bijë! Ti tani po shkon në një shtëpi të panjohur, ndryshe nga shtëpia ku ke lindur dhe je rritur.

Prandaj bindu, shërbe dhe bëhu burim lumturie për të, në mënyrë që edhe ai të bëhet robi i yt, të të dojë dhe të përpiqet me gjithë shpirt të të bëjë të lumtur.

DHJETË KËSHILLA PËR NJË FAMILJE TË LUMTUR DHE TË QETË

Tani do të tregoj dhjetë këshilla. Këto këshilla mësoji dhe nguliti mirë në mendje, në mënyrë që të bësh një jetë bashkëshortore të lumtur.

- 1. Prano me kënaqësi çdo gjë që të sjell burri.*
- 2. Qëndro larg gjërave që të ka ndalur dhe zbato të gjitha urdhrat e tij, dëgjoje dhe bindu.*
- 3. Trego kujdes në pastërtinë e shtëpisë dhe higjienës vetjake.*
- 4. Qëndro larg çdo gjëje që nuk i pëlqen bashkëshortit.*
- 5. Ndiqi me përpikëri kohët kur ha dhe kur fle bashkëshorti, në mënyrë që ai ta gjejë tryezën e bukës dhe dhomën e gjumit gati. Sepse uria e zemëron njeriun, kurse pagjumësia e nervozon.*
- 6. Ruaj dhe mos e harxho pa kriter pasurinë e bashkëshortit.*
- 7. Ruaj prestigjin e burrit dhe respekto të afërmit e tij.*
- 8. Mos e kundërshto në asnjë çështje.*
- 9. Ruaj sekretet e familjes. Nëse nuk i bindesh, fiton urrejtjen e tij dhe nëse i zbulon sekretin, fiton mllefën e tij.*
- 10. Bijë! Kujdes mos shfaq shenja gëzimi dhe lumturie kur bashkëshorti është i mërzhitur dhe mos shfaq shenja mërzie kur ai është i gëzuar dhe i lumtur.*

FAMILJE E DEVOTSHME

Parimi që duhet respektuar më shumë janë ndalesat dhe urdhëresat hyjnore, sepse lumturia është dhuratë e Allahut. Familja është e lumtur në raport të drejtë me respektimin e urdhëresave hyjnore. Prandaj çifti nuk duhet t'i harrojë në asnjë mënyrë detyrat që ka përpara Allahut. Madje edhe martesa duhet konsideruar si ibadet ndaj Allahut.

Allahu në Kuran urdhëron:

“O ju, që besoni! Ruani veten dhe familjet tuaja nga zjarri, lënda djegëse e të cilit janë njerëzit dhe gurët.” (Tahrim, 6)

Një tjetër parim që duhet respektuar në familje, është vetëdija për përgjegjësitë që i takojnë çdo njërit prej bashkëshortëve. Harmonia në familje është e varur drejtpërdrejt me vetëdijen e detyrimeve dhe përgjegjësiave përkatëse. Nëse njëra palë nuk i kryen detyrat e veta ose i kalon kufijtë duke i bërë padrejtësi palës tjetër, atëherë në atë familje fillojnë të ngrenë krye problemet, pakënaqësitë dhe mëritë. Armiku më i madh i familjes është të presësh sakrificën gjithmonë prej palës tjetër. Mirëpo, nëse çdo njëri prej çiftit do të tregonte sakrificë sipas mundësisë dhe fuqisë që ka, jo vetëm familja, por gjithë shoqëria do të shndërrohej në një burim lumturie dhe kënaqësie.

Një nga qëllimet madhore të familjes është rritja dhe edukimi i fëmijës sipas normave dhe edukatës islame. Prindërit duhet të mendojnë seriozisht për të ardhmen shpirtërore të fëmijëve.

QËNDRO TI DREJTË!

Një ditë, Sulejmani ﷺ, ishte ulur në fronin mbi erë, ndërsa zogjtë kishin hapur krahët, duke formuar një kube për të mbrojtur Sulejmanin ﷺ, nga dielli.

Edhe froni i tij, edhe kubeja fluturonte.

Siç shprehet edhe në ajetin e Kuranit, që “Sulejmanit ia nënshtroam erën, me të cilën udhëtimin e një muaji ai e bënte brenda një paraditeje ose një pasditeje.” (Sebe, 12.), ai udhëtonte në ajër.

Në atë moment, në zemrën e Sulejmanit ﷺ, kaloi një ndjenjë që nuk i kishte hije madhështisë së asaj mirësie dhe menjëherë, kurora që kishte në kokë u mënjanua. Saherë që përpiqej ta drejtonte, ajo përsëri mënjanohet. Më në fund, Sulejmani tha:

“Rri drejtë moj kurorë!”

Si për çudi, kurora nxori zë e tha:

“O Sulejman! Qëndro ti drejtë, që edhe unë të qëndroj drejtë në kokën tënde!”

Sulejmani ﷺ, ra menjëherë në sexhde dhe u pendua, duke thënë:

“O Zoti ynë, i bëmë padrejtësi vetes!”

Tani, kurora që rrinte shtrembër në kokë, u drejtua siç duhet. E, sado që Sulejmani ﷺ, përpiqej mënjanonte, ajo drejtohej përsëri!..

Mevlana, e merr si shembull këtë tregim dhe e vendos në jetën e besimtarit duke thënë:

“I shtrenjti im! Kurora jote, është kënaqësia, pasioni dhe vatra e zemrës tënde! Nëse prej teje largohen kënaqësitë shpirtërore dhe mbizotërojnë dëshirat e egos, do të thotë se ti ke ngrirë dhe kurora jote është shtrembëruar tashmë!”

ÇALLMA DUHET TË RRIJË DREJTË

Sulltan Abdulhamidi i II, i drejtohet Shejhulislamit, i cili erdhi para tij, duke u për-kulur për t'i puthur dorën: “Shejhulislam efendi! Çallma që ke në kokë, duhet të qëndrojë drejtë!”

Pra, çallma, e cila përfaqëson fenë dhe dijen, duhet të qëndrojë përherë drejtë, sepse nëse ajo shtrembërohet, edhe feja do të shtrembërohet.

فَاتَنَتِ امَامِي
۱۴۲۸

FËMIJA QË BËRI TË QAJË IMAMIN

*Një ditë, Ebu Hanife has një fëmijë
që po ecte përmes baltës. Duke i buzëqeshur
me mëshirë dhe dhembshuri, i tha:*

“O bir, ki kujdes, të mos rrëzohesh!”

*Me sytë që i shndrisnin nga zgjuarsia,
fëmija u kthye nga imami dhe i dha këtë përgjigje që
s’pritej prej tij: “O imam, rrëzimi im është i thjeshtë se,
po të rrëzohem, dëmtohem vetëm unë! Në fakt, ju duhet
të keni kujdes sepse, po ju rrëshqiti këmba juve, ka për
t’u rrëshqitur edhe atyre që vijnë pas jush dhe do të
rrëzohen e, pastaj, për t’i ngritur në këmbë të gjithë ata
do të jetë shumë e vështirë!”*

*Imami që mbeti i mahnitur dhe admirues ndaj fjalëve të
fëmijës, nisi të qante dhe u tha kështu nxënësve:*

*“Po qe se në një çështje ju arrin ndonjë provë apo
argument më i fuqishëm, mos më ndiqni mua më në atë
çështje. Ky është në Islam treguesi i përkryerjes. Edhe
dashuria dhe besnikëria që keni ndaj meje vetëm në
këtë mënyrë del në shesh!..”*

EC DREJT TI

*Begatia në të cilën jetojnë
udhëheqësit shpirtërorë është e shoqëruar me
përgjegjësi të madhe, sepse sjelljet dhe gjendjet e tyre
kanë ndikim të madh në shoqëri.*

*Në një fabul të njohur gaforrja
nënë i thotë së bijës:*

-Përse ecën shtrembër? Ec drejt bija ime!

Gaforrja bijë i përgjigjet:

*- Mirë nënë! Ec drejt ti që je
para meje dhe të ndjek unë.*

PËRGJEGJËSIA E ATYRE QË JANË NË KRYE

*Sheh Edebali e këshillon
kështu Osman Gazin:*

*Mos harro se ata që ndodhen sipër
nuk janë aq në siguri sa ata që ndodhen poshtë!*

*Populli ndjek ata që janë para. Çdo të mirë që bën
populli, shpërblimi i shkon edhe atij që u bë shkak për
këtë të mirë. dhe e kundra nëse bëhet shkak për një
vepër të shëmtuar merr mëkatet e të gjithë ndjekësve.*

*Drejtuesit nuk duhet ta harrojnë kurrë
këtë përgjegjësi të madhe që kanë mbi shpinë.*

NË CILËN ANË ANOJMË

I nderuari Behlul Dana shpesh qëndronte duke vëzhguar murin e anuar të një shtëpie të shkatërruar dhe gjithmonë meditonte për fundin e vet. Përsëri, një ditë, kur ishte ulur përpara shtëpisë së shkatërruar dhe po meditonte thellë, papritur muri rrëzohet. Kjo gjë e lumturoi pamasë Behlul Danën, aq sa lumturia mund të dallohej lehtë në fytyrën e tij. Njerëzit, të cilët e panë, nuk arritën ta kuptonin gëzimin e tij të jashtëzakonshëm dhe me kureshtje të madhe e pyetën për shkakun e këtij gëzimi.

“A nuk e patë, muri u shemb nga ana që ishte anuar!” -tha Behluli.

Të habitur nga kjo përgjigje, njerëzit e pyetën përsëri:

“Mirë, por çfarë ka për t’u çuditur këtu?!”

Atëherë Behlul Dana tha:

“Meqenëse në këtë botë çdo gjë rrëzohet në anën që anon, kur të vdes edhe unë do të shkoj tek Allahu InshaAllah, sepse edhe animi im është kah Ai. O njerëz! Të mundohemi ta shtojmë animin tonë nga Zoti i gjithësisë me anë të rukuve dhe sexhdeve, që të mos rrëzohemi në ndonjë anë tjetër!..”

MOS I JEP VLERË GURËVE

*Behlul Dana e qortoi kështu
Harun Rashidin i cili kishte ndërtuar një saraj
madhështor dhe e pyeti për mendimin e tij:*

*I tha: i ke dhënë shumë vlerë gurëve
dhe ke dobësuar jetën shpirtërore, i ke dhënë shumë
vlerë kësaj botë dhe ke harruar botën tjetër.*

*“Nëse këtë saraj e ke bërë me pasurinë tënde, ke bërë
israf (harxhim të tepërt).*

Allahu Teala nuk i do ata që bëjnë israf.

*Nëse i ke shtuar edhe nga bejtu'l-mal,
atëherë je bërë prej zullumqarëve.*

Allahu nuk i do zullumqarët.”

NUK ËSHTË E PËRHERSHME!

*Një herë, një mbret kishte ftuar në sarajin e tij
madhështor një mik të Allahut Teala. Pasi e
shëtiti në saraj, e pyet se çfarë mendimi kishte.*

Përgjigja e mikut të Allahut, ishte kështu:

*“Çdo gjë është e përsosur,
por ka një mangësi të madhe.”*

Mbreti e pyet me habi:

“Çfarë mangësie ka?”

*Përgjigja e mikut të Allahut ishte shumë
kuptimplotë:*

“Çdo gjë e ka, por nuk është e përherëshme!”

GJITHKUSH MERR ATË QË MERITON

Njëherë, Kalifit Harun Rashid, i pëlqen një trëndafil në kopshtin e sarajit dhe e urdhëron kopshtarin që të kujdesej në mënyrë të veçantë për të. Si pasojë e këtij urdhri, kopshtari filloi të kujdesej aq shumë për atë trëndafil, saqë jetonte me frikë se mos i ndodhte gjë. Mirëpo, një mëngjes, kur shkoi të kujdesej për trëndafilin, pa se një bylbyl që kishte qëndruar mbi degën e trëndafilit, i kishte këputur me sqep të gjitha petalet e trëndafilit. I kapluar nga frika, kopshtari vrapoi drejt e tek kalifi dhe i thotë:

“Imzot! Trëndafili juaj u shkatërrua nga një bylbyl që ia hodhi në tokë të gjitha petalet!”

Mirëpo, Harun Rashidi, pa e prishur fort qejfin, tha:

“Mos u hidhëro o kopshtar! Bylbyli do të marrë atë që meriton.”

I qetësuar nga kjo përgjigje e sulltanit, kopshtari i kthehet punës së vet. Nuk kalon shumë kohë, kur kopshtari sheh se bylbyli që kishte dëmtuar trëndafilin e sulltanit, kishte rënë në gojën e një gjarpri, i cili humbi mes barit për ta gëlltitur. I emocionuar pamasë, kopshtari shkon tek kalifi dhe i thotë:

“Imzot! Pashë se bylbylin që na dëmtoi trëndafilin, e kishte kapur një gjarpër dhe po e gëlltiste.”

Harun Rashidi, edhe kësaj here me qetësi i thotë:

“Mos u hidhëro o kopshtar! Edhe gjarpri do të marrë atë që meriton.”

Kopshtari i kthehet përsëri punës së vet. Më vonë, kur ishte duke punuar në kopsht, sheh se gjarpri që kishte ngrënë bylbylin, po i afrohej dhe me një të rënë të lopatës, e vret në vend. Më pas shkoi përsëri tek kalifi dhe i tha:

“Imzot! Gjarpri që hëngri bylbylin, e vrava unë në kopsht me lopatë.”

Harun Rashidi, përsëri me atë qetësinë e tij, i thotë:

“Kopshtar prit, sepse edhe ti do marrësh atë që meriton! Edhe ti do marrësh shpërblimin e asaj që ke bërë.”

Pas disa kohësh, kopshtari nxirret para kalifit për një gabim që kishte bërë dhe kërkohet të ndëshkohet. Kështu, kalifi urdhëron që ta çojnë në burg. Ndërkohë që ushtarët po e merrnin për ta çuar në burg, kopshtari kthehet nga kalifi dhe i thotë:

“Imzot! Thatë se; «bylbyli do të marrë atë që meriton!» dhe atë e hëngri gjarpri. Thatë se; «edhe gjarpri do të marrë atë që meriton!», dhe atë e vrava unë. Tani edhe unë po marr atë që meritoj, dhe ju po më çoni në burg. Kur të gjithë do të marrin atë që meritojnë, a mos do të shpëtosh ti?.. Pra, mos ma bëjë këtë të keqe, që dikush të mos ta bëjë edhe ty!”

Pasi hesht për pak, Harun Rashidi i drejtohet kopshtarit, duke i thënë; “ke të drejtë!” dhe i urdhëron ushtarët: “Lëreni kopshtarin, të vazhdojë të ujisë lulet!”

Mirëpo, dikush që dëshmoi këtë skenë mes kalifit dhe kopshtarit, tha:

“Nëse nuk i jepni kopshtarit dënimin që meriton, atëherë ai mbetet i pandëshkuar për atë që ka bërë!?”

Për këtë arsye, Harun Rashidi i përgjigjet:

“Jo! Askush nuk mbetet pa u ndëshkuar për atë që bën. Ndëshkimi i tij shtyhet për në botën tjetër, ku do të ketë dënim më të rreptë! Mirëpo, njerëzit e paditur nuk janë të vetëdijshëm për këtë dhe mendojnë se i shpëtojnë ndëshkimit.”

TË NDASH SHQETËSIMIN ME VËLLAIN NË BESIM

Të qëndrosh indiferent ndaj dhimbjes së vëllait të fesë, konsiderohet një gjynah shumë i rëndë. I nderuari Serijji Sakati, i cili për një moment u tregua i shkujdesur në lidhje me këtë çështje, e shpreh kështu pendesën e madhe që ndjeu prej kësaj gjendjeje:

“Një ditë, ishte djegur çarshia e Bagdadit. Dikush erdhi me vrap tek unë dhe më tha: «E gjithë çarshia e Bagdadit u dogj dhe vetëm dyqani juaj ka shpëtuar. Përgëzime!» Ndërsa unë, pa menduar për vëllezërit e tjerë të cilëve iu dogj dyqani, thashë «Elhamdulillah!» për veten time. Mirëpo, tani kam tridhjetë vjet që po kërkoj falje për këtë çast në të cilin u tregova i pakujdesshëm.” (Hatib el-Bagdadi, Tarih, IX, 188; Dhehebi, Sijer, XII, 185, 186)

Të qëndrosh duke u penduar tridhjetë vjet për shkujdesjen e një momenti kur je treguar indiferent ndaj vuajtjeve të vëllezërve të fesë të cilëve u ka rënë fatkeqësi!.. Çfarë ndjenje vëllazërie!..

MOS NEGLIZHO

*Një nxënës kërkon diçka prej Hasan Basriut
dhe ai ngrihet menjëherë e i jep këmishën e vet. Ata që
ndodheshin aty thanë:*

*- O Hasan, do të ishte më mirë të shkoje
dhe t'i jepje diçka prej shtëpisë!*

Hasan Basriu tha:

*- Një herë, një i varfër erdhi në mesxhid dhe tha: "Kam uri".
Ne u treguam të pakujdesshëm dhe nuk i sollëm menjëherë
diçka për të ngrënë. E lamë atë në mesxhid dhe shkuam në
shtëpitë tona. Kur erdhëm në namazin e sabahut, pamë se
ai kishte vdekur. E qefinosëm dhe e varrosëm. Ditën tjetër,
në një aspekt shpirtëror, tek mihrabi pashë qefinin me të
cilin kishim qefinosur njeriun e varfër dhe mbi të shkruhej:
"Merreni qefinin tuaj. Allahu nuk e pranoi!"*

*Atë ditë u betova: "Këtej e tutje, nëse shoh ndonjë nevojtar,
nuk do t'ia vonoj ndihmën." (Suyuti, Tarihu'l-Hulefa, s. 103.)*

KËRKONI NDIHMË ME NAMAZ

Egjiptin e komandonte familja e Faraonit.

Këta ishin njerëz dhunues dhe mendjemëdhenj.

Kur nga kufijtë në qytet hynte ndonjë grua e huaj dhe e bukur, menjëherë lajmërohej Faraoni. Nëse ishte e martuar, burri i ekzekutohej, nëse kishte vëllain, gruan e kërkonin nga vëllai. Kur Ibrahim عليه السلام bashkë me nënën tonë Sarën kaluan kufrin, përsëri lajmi shkoi në saraj. U lajmërua se një grua e bukur hyri në Egjipt. E morën nënën tonë Sarën dhe e dërguan në saraj. Në lidhje me këtë çështje, në një hadith fisnik thuhet:

“Kur Sara hyri në saraj, menjëherë mori abdest dhe filloi të falë dy rekatë namaz. Kur e mbaroi namazin, iu lut Allahut:

O Zoti im! Nëse jam një rob që të kam besuar Ty dhe Profetit Tënd, që e kam ruajtur nderin tim me përpikëri përveçse nga bashkëshorti im, më shpëto nga ky qafir!” (Buhari, Buju’, 100)

Faraoni deshi t’i afrohet Sarës. Befas iu ndërpre fryma.

U paralizua, sepse Allahu po e mbronte Sarën nga e keqja e tij. Kjo ndodhi disa herë.

Faraoni e la të lirë nga frika. Edhe robëreshën e tij Haxherin ia dha asaj dhuratë. Atyre që kishte pranë dhe që po habiteshin, u tha: “Kjo grua është një xhind. Nëse qëndron edhe pak pranë meje, unë pothuajse do të shkatërrohem fare. Unë i dhashë asaj Haxherin që të mbrohem nga e keqja e saj. Sa shembull i bukur në lidhje me mbrojtjen e nderit, turpit dhe edukatës...”

Në ajetin fisnik thuhet:

“Kërkoni ndihmë nga Allahu me durim dhe namaz...” (el-Bakara, 45.)

NËSE FALET ME PËRKUSHTIM

Ushtarët e komandantit mongol, Bajxhu Nojan, i cili rrënoi dhe dogji gjithë Anadollin, kishin rrethuar qytetin e Konjës. Banorët e qytetit ishin të shqetësuar dhe pa rrugëzgjidhje. Prandaj shkuan tek Xhelaledin Rumi dhe e pyetën se çfarë mund të bënin.

Rumi doli nga qyteti, u ngjit në majë të kodrës ku ishte vendosur çadra e Bajxhu Nojanit dhe filloi të falte namaz. Ushtarët e lajmëruan Nojanin për këtë duke i thënë: “Ai është aq hijerëndë, saqë askush nuk mundi t’i afrohet!”

Për këtë arsye, Nojani urdhëroi: “Goditeni me shigjeta!” Mirëpo, askush nuk mundi të ngrinte krahun dhe të gjuante me shigjetë.

Për rrjedhojë, Nojani urdhëroi që t’u hipnin kuajve dhe ta sulmonin. Mirëpo, kësaj here, këmbët e kuajve u ngulën në tokë dhe s’mundën të lëviznin. Më në fund, Nojani gjuajti vet personalisht tre herë me shigjetë drejt Rumiut. Por të tria shigjetat ranë mu para tij. I nevrikosur sa s’ka, Nojani urdhëroi t’i sillnin kalin. Sapo hipi, kalit i pengua këmba dhe Nojani ra në tokë.

Kur populli e pa këtë skenë, filluan të thërrisnin të gjithë njëzëri: “Allahu Ekber, Allahu Ekber!” Pas kësaj, Nojani tha: “Ky njeri është i mbrojtur. Është një njeri i shenjtë. Ai është i mbështetur nga Zoti dhe prej tij duhet të ruhemi!”

Kjo ndodhi, e bëri Nojanin të heqë dorë nga lufta. Ja pra, kjo është mbrojtja që të siguron namazi i falur me përkushtim!..

Djesa e III

KURANI I MBUSHUR PLOT MREKULLI

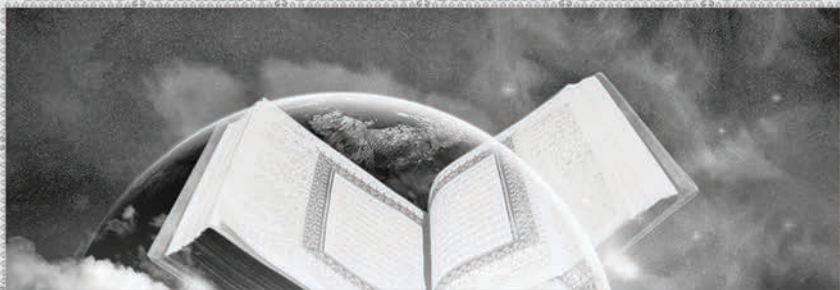

*Qysh prej 1400 vjetësh
të gjitha librat e shkruar
janë për të shpjeguar Kuranin
dhe Profetin ﷺ.*

MREKULLIA E MREKULLIVE

*Kurani Fisnik,
me diksionin e mrekullueshëm hyjnor,
me butësinë dhe madhështinë e veçantë
në poetikën e tij, me thellësinë dhe pasurinë e paanë,
e të pafund të kuptimeve të tij,
me oratorinë dhe elokuencën e tij të përsosur,
me shërimin që u jep përmbajtja e tij të gjitha
problemeve individuale, familjare,
sociale, ekonomike dhe politike të njeriut
dhe shoqërisë, me laj met që sjell prej të fshehtës
dhe me nxjerrjen në pah para shumë shekujsh
të të vërtetave shkencore dhe të krijimit,
të cilat njeriu i ka zbuluar këmbadoras,
është një mrekulli e jashtëzakonshme
deri në Ditën e Kiametit.*

KULMI I FJALËS: FJALA E ALLAHUT

Mes njerëzve të shkretëtirës, gjuha ka ardhur duke evoluar dhe përkryer, pothuaj është bërë përgatitje për mrekullinë që kishte për të sjellë profeti Muhammed ﷺ. Para Islamit organizoheshin panaire dhe konkurse letrare poetike ku merrnin pjesë rreth njëqind poetë. Ata që hynin në shtatëshen e parë, shpallehin si poetë të shkallës së parë dhe poezitë e tyre të shkruara në copa tekstili të shtrenjtë, varehin në muret e Qabes. Por kur filluan të zbrisnin ajetet e Kur'anit, panairët e letërsisë u mbyllën. Motra e poetit të njohur Imrul Kajs kuptonte mirë nga poezia. Kur e dëgjoi ajetin kuranor:

“(Më në fund) U tha: “O tokë, gëlltite ujin! O qiell, mbaje (ujin)!” Uji u tërhoq dhe puna u mbarua, edhe gjemia zuri vend në (malin) Xhudi. Dhe u tha: “Shpirti, në skëterrë mizorëve!” (Hud, 44), tha:

“Tashmë s’i mbeti askujt gjë për të thënë! As poezia e tim vëllai nuk mund të qëndrojë më në sheshin e krenarisë!”

Dhe shkoi dhe e zbriti nga muri i Qabes kasiden e Imrul Kajsit që qëndronte më në krye! Pastaj, meqë, pasi e hoqi kasiden e të vëllait, për poezitë e tjera s’mbeti më vend, edhe ato i zbriti një e nga një.

I PANGJASHËM ME TË TJERË

*Ndërkohë që librat e mëparshëm hyjnorë
kanë pësuar ndryshime rrënjësore,
Kurani ka gëzuar mbrojtjen hyjnore.*

*Kurani i sfidoi ata. Ai i vuri ata
me shpatulla pas muri, duke u thënë:
Meqenëse po thoni se Kurani është fjalë njeriu,
atëherë silleni ju një të ngjashëm!*

*“Thuaj: «Sikur të tuboheshin të gjithë njerëzit dhe
xhinët për të hartuar një Kuran të tillë, ata nuk do të
mund të hartonin një të ngjashëm me të, madje, edhe
sikur ta ndihmonin njëri - tjetrin.»” (Isra, 88)*

*Si përfundim, kur kësaj sfide nuk iu përgjigj
askush edhe në kohën kur letërsia përjetonte
kohën e saj të artë, atëherë Allahu i Madhëruar
deklaroi se, edhe nëse do të mblidheshin të gjithë
njerëzit dhe xhinët, ata nuk do të mund ta sillnin dot
kurrë një Kuran të ngjashëm.*

FJALA QË NDRIÇON TË VËRTETËN

*Një nga poetët e famshëm arabë,
Ebu'l-Ala Maarri, në lidhje
me mrekullinë e Kuranit, shprehet:*

*“Të gjithë ata që kanë mohuar,
që janë udhëzuar, që janë në mëdyshje
dhe ata që kanë gjetur rrugën e drejtë,
janë të një mendjeje se libri i mrekullueshëm
që solli Muhamedi, mbizotëron mbi gjithçka...*

*Nëse një ajet fisnik që ka dërguar Allahu,
ose një pjesë e tij, vendoset midis fjalës më të bukur,
ai gjithmonë do ta tregojë veten si një yll
që ndriçon në mes të errësirës...”*

LEXIM... RESPEKTIM DHE MORAL

*Detyrimet tona ndaj Kuranit
mund t'i përmbledhim në tre çështje:*

*E para: Një lexim i saktë dhe i qartë,
pra artikulum korrekt i fjalës.*

*E dyta: respektimi i urdhëresave
dhe ndalesave Kuranore*

*“O ju që keni besuar!
Mos nxitoni para (urdhrit të) Allahut
dhe të Dërguarit të Tij dhe kijeni frikë Allahun.”*

(Huxhurat, 1)

*E treta: Të zbukurohemi
dhe pajisemi me moralin Kuranor.*

“Ti me të vërtetë zotëron një moral të lartë.”

(Kalem, 4)

DY QËLLIME SUBLIME

Profeti (a.s.), ka thënë:

“Vetëm këta dy persona duhen pasur zili:

Njëri është ai të cilit Allahu Teala i ka dhënë Kuranin dhe ai merret dhe vepron me të ditë e natë. Tjetri është ai të cilit Allahu Teala i ka dhënë pasuri dhe ai jep në rrugë të Allahut prej asaj pasurie ditë e natë.” (Muslim, Musafirin, 266-267.)

Kurani është harta e lumturisë në këtë botë dhe botën tjetër. Ne si besimtarë duhet të përpiqemi me gjithë qenien tonë për të arritur këto dy qëllime sublime.

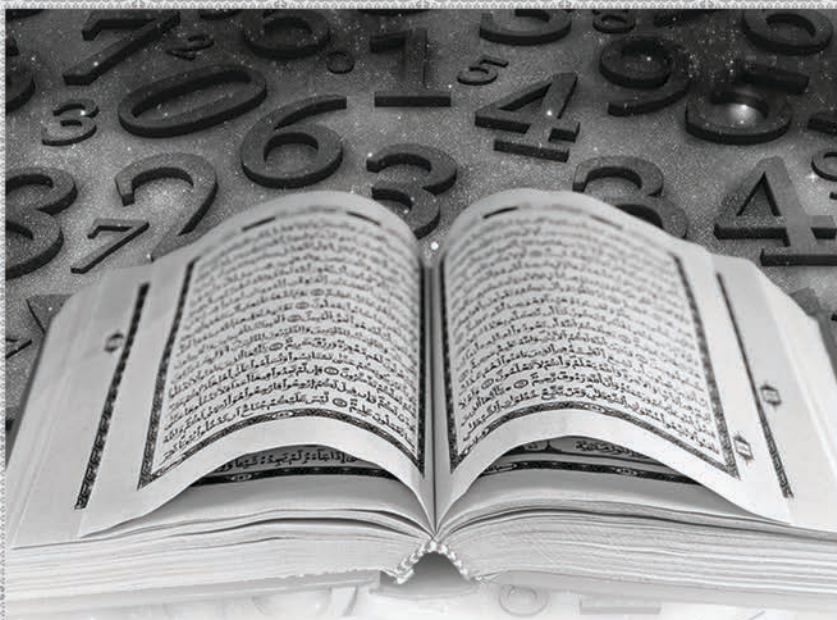
LËVDIMI DHE QORTIMI I PROFETIT

I Dërguari i Allahut (a.s.) ka thënë:

“Ka prej atyre njerëzve që janë çelës për hajrin dhe dry për të keqen. Ka gjithashtu prej atyre që janë çelës për të keqen dhe dry për hajrin.

Sa lumturi është për ata të cilëve Allahu (a.s.) u ka dhënë në dorë çelësat e mirësisë! Turp për ata që Allahu u ka dhënë çelësat e sherrit!” (Ibn Maxhe, Mukaddime, 19; Bejhaki, Shuap, I, 455.)

MREKULLIA TEK NUMRAT

Një nga aspektet e mrekullisë së Kuranit janë edhe numrat, pra mrekullia matematikore e Kuranit. Në Kuran shumë terma janë përsëritur në mënyrë të barabartë. Terma sinonim ose krejtësisht antonime janë përsëritur në mënyrë të barabartë.

Për shembull:

<i>Dynja</i>	<i>115</i>	<i>Ahiret</i>	<i>115</i>
<i>Shejtan</i>	<i>68</i>	<i>Melaike</i>	<i>68</i>
<i>Shikim</i>	<i>148</i>	<i>intuitë</i>	<i>148</i>
<i>Zemër</i>	<i>148</i>	<i>Thelbi i zemrës</i>	<i>148</i>
<i>Dobi</i>	<i>50</i>	<i>Dëm,</i>	<i>50</i>
<i>E keqe</i>	<i>24</i>	<i>Dënim</i>	<i>24</i>

<i>Mallkim</i>	41	<i>Mospëlqim (kerh)</i>	41
<i>pastërti</i>	31	<i>singeritet</i>	31
Njeri	368	Rasul	368
<i>Magji</i>	60	<i>intrigë</i>	60
Bamirësi	73	Kënaqësi	73
<i>Shpërdorim</i>	23	<i>Sur'at</i>	23
Fe	92	Sexhde dhe xhami	92
<i>Salat (Namaz, dua)</i>	67	<i>shpëtim</i>	67
Zekat	32	Bereqet	32
<i>Agjërim, durim</i>	14	<i>gradë</i>	14
luftë	6	rob	6
<i>thuaj</i>	332	<i>thanë</i>	332
Udhëzim	79	Mëshirë	79
<i>Dashuri</i>	83	<i>Bindje</i>	83
Mirësi	20	Shpërblim	20
<i>Pak</i>	75	<i>Mirënjohje</i>	75
Të këqij	3	Të mirë	6
<i>Gjithmëshirshëm</i>	57	<i>Mëshirëplotë</i>	114
Dënim	117	Falje (dyfishi i dënimit)	234
<i>Muhammed</i>	4	<i>Xhibril</i>	4
Pishtar	4	Sheriat	4
<i>Muaj</i>	12	<i>Ditë</i>	365
<i>Ditë (shumës)</i>	30		

TË REFLEKTOJMË

*Një mendje e shëndoshë arrin
në përfundimin se një harmoni e tillë numerike
por jo vetëm, nuk mund të realizohet nga një person që
nuk di shkrim dhe lexim. Nëse do ta bënte me vetëdije
do të kishte folur për të dhe do të ishte përpjekur për ta
provuar. Por e vërteta është se mrekullia harmonike e*

*Kuranit ka filluar të zbulohet
së fundmi. Kurani është fjala e Allahut
dhe në të nuk ka asnjë ndërhyrje njerëzore.*

*Ata që nuk shikojnë këtë mrekulli
dhe shumë të tjera të Kuranit
i ngjasojnë personit teveqel që mohon ekzistencën
e diellit duke mbyllë sytë.*

(Abdurrazzak Nevfel, Kur'ân'da Ölçü ve Ahenk, İstanbul 1988.)

KURANI ËSHTË GJITHMONË PARA

“Kurani ecën në krye, ndërsa shkenca i vjen pas.

Prova që universi është krijuar duke u zgjeruar prej energjisë që ka filluar prej një pike (sipas teorisë një shpërthim), është siguruar në sajë të vëzhgimeve me teleskop në shekullin e 20, ku u zbulua se gjithësia ende vazhdon të zgjerohet. Në bazë të këtij ligji, galaktikat janë duke u larguar prej njëra tjetrës në përpjesëtim të drejtë me largësinë që ekziston midis tyre. Për shembull, një galaktikë që është 10 milion vite dritë larg nesh, largohet prej nesh me një shpejtësi prej 250 km në sekondë. Ndërsa një galaktikë që ndodhet 10 miliardë vite dritë larg nesh, largohet me një shpejtësi prej 250.000 km në sekondë.

“Ne e kemi ndërtuar qiellin me fuqinë Tonë dhe Ne e zgjerojmë atë.” (Dharijat, 47)

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ۖ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لِّوُتَّاعِلْمُونَ عَظِيمٌ

BETIMI MADHËSHTOR MBI NJË TË VËRTETË MADHËSHTORE

Në shekullin e 7, kur njerëzimi i kthente sytë nga qielli, shihte me mijëra yje, por shumica e tyre nuk e dinte se çfarë ishin. Një pjesë e njerëzve, duke parë forma të ndryshme me bashkimin e disa yjeve në qiell, i përdornin ato për të lexuar fatin, për të gjetur rrugën dhe drejtimin. Ndërsa në Kuranin Fisnik, Allahu i Madhëruar betohet:

“Jo! Betohem në vendin e yjeve!

E, ky është betim i madh, veç sikur ta dinit.” (Uakia, 75-76)

Fjala “meuki”, e cila përkthehet “vend”, ka edhe kuptimin “rënie”. Profesorët e fizikës dhe astrofizikës në ditët tona, shprehen se qëllimi i fjalës “meuki”, të bën të mendosh “vrmat e bardha” ku lindin yjet dhe “vrmat e zeza”, ku vdesin yjet. Vetëm një kohë të gjatë pas shpikjes së teleskopit, në shekujt 19-20, njerëzimi arriti të mbledhë më shumë informacione në lidhje me kozmosin.

Sot, astronomët kanë llogaritur në mënyrë matematikore, se në univers ekzistojnë vrma të bardha dhe vrma të zeza.

VULA TEK GISHTAT

Njeriu, prej mijëra vitesh i ka parë majat e gishtave të vet, por ai nuk ka mundur ta kuptojë se në majën e gishtave të tij, gjendet një vulë, ose një numër identiteti i posaçëm vetëm për të, ndër të gjithë njerëzit që kanë ardhur e kanë shkuar në të gjithë historinë. Fakti që gjurmët e gishtave janë unike tek çdo njeri, është zbuluar në fund të shekulli të 19. Ndërsa shkenca që studion këtë aspekt, është quajtur “daktiloskopi”.

“A mendon njeriu se nuk do të mund t’i mbledhim eshtrat e tij?! Po, si jo! Ne jemi të Zotë t’ia ribëjmë bashkë me përsosmëri edhe majat e gishtave të tij.” (Kijame, 3-4)

Gjurmët në majat e gishtave, janë të ndryshme tek çdo njeri. Prandaj, që prej kohës kur është zbuluar ky fakt në shekullin e kaluar, kjo është bërë një nga elementet më të rëndësishme të fushës së kriminologjisë.

DHIMBJA NDJEHET NGJA LËKURA

Për shkak se Kurani është një libër plot urtësi i Krijuesit të Madhëruar, i Cili di gjithçka, prej tij dalin të vërteta shkencore edhe kur në të flitet për tema të ndryshme. Për shembull, njësoj si në këtë ajet që tregon dënimin që do të kenë banorët e Xhehenemit:

“Ata që s’besojnë në shenjat Tona, Ne padyshim, do t’i djegim në zjarr. Sapo t’u digjet lëkura, Ne do t’ua ndërrojmë atë me lëkurë tjetër, për të përjetuar dënimin. Me të vërtetë, Allahu është i Plotfuqishëm dhe i Urtë.” (Nisa, 56)

Prof. Dr. Tezhatat Tezhasen prej Universitetit Chiang Mai të Tajlandës, ka kryer studime në fushën e dermatologjisë. Nga këto studime ka rezultuar se lëkura është ajo që e transmeton në tru ndjenjën e dhimbjes. Në rast se lëkura digjet, nuk ndihet as dhimbja. Kur vuri re se ky zbulim është cekur edhe në Kuranin Fisnik, ai dëshmoi shehadetin dhe pranoi Islamin.

BIOLOGJIA DHE EMBRIONOLOGJIA

Në Kuranin Fisnik urdhërohet:

***“O njerëz, nëse ju dyshoni në ringjalljen, ta dini se Ne
ju kemi krijuar***

- prej dheut,

- pastaj prej pikës së farës,

- pastaj prej droçkave të gjakut,

***- pastaj prej një cope mishi me trajtë të plotë ose jo të
plotë, për t’jua bërë të qartë!..”*** (Haxhxh, 5)

*Evidencimet që janë bërë në fushën e embrionologjisë
dhe anatomisë në sajë të mundësive teknologjike të
ditëve tona, përputhen plotësisht me fazat e formimit të
njeriut të cilat bëhen të ditura në Kuranin Fisnik.*

VENDI MË I ULËT

*Në suren Rum,
Allahu i Madhëruar u jep banorëve të Mekës
edhe të dhëna historike,
edhe të dhëna gjeografike:*

*“U mundën bizantinët,
në afërsi të tokës (arabe)!..”*

(Rum, 2-3)

*Në gjuhën arabe, për të shprehur “zonën më të afërt”,
përdoret shprehja “edna’l-ard”. Në fakt, fjala “edna”,
përveç kuptimit “më të afërt”, ka edhe kuptimin “më të
ulët”. Në këtë rast, kjo nënkupton “nivelin më të ulët të
tokës”. E në fakt, zona për të cilën bëhet fjalë në ajet,
është një vend që ndodhet në Detin e Vdekur, i cili është
400 metra nën nivelin e detit.*

DETET QË NUK PËRZIHEN

Në pikat ku takohen detet në gryka dhe aty ku lumenjtë derdhen në dete, ujërat nuk përzihen me njëri-tjetrin për shkak të ndryshimeve në temperaturë dhe në nivelin e kripës. Për këtë arsye, duket sikur midis tyre është një perde e padukshme. Ky fenomen është zbuluar vetëm shekullin e shkuar. Por Kurani Fisnik na e ka bërë të ditur para 14 shekujsh, në ajetet 19-20 të sures Rrahman:

***“Ai i ka lëshuar dy dete që të takohen,
por, midis tyre ka një pengesë
që nuk mund ta kapërcejnë.”***

(Furkan, 53)

NDRYSHIMI I PRESIONIT

Duke filluar që prej nivelit të detit, kur ngjitesh drejt qiellit, presioni atmosferik i ajrit zvogëlohet me një milibar për çdo 10.5m. Ndërsa temperatura bie mesatarisht me 0,5°C për çdo 100m ngjitje drejt qiellit.

Në të njëjtën mënyrë, sa më shumë ngjitesh lart, aq më shumë zvogëlohet edhe dendësia atmosferike dhe e pluhurave. E, për rrjedhojë zvogëlohet edhe dendësia e oksigjenit. Për këtë arsye, sa më shumë të ngjitesh lart, fillojnë të shfaqen vështirësitë në frymëmarrje, në të folur dhe në shikim, derisa arrin edhe gjendje të fikëti. Lidhur me këtë fenomen, në Kuranin Fisnik urdhërohet:

“Allahu ... atë që dëshiron ta lërë në humbje, (ia mbyll zemrën e) ia shtrëngon gjoksin si të jetë duke u ngjitur në qiell!..” (En`am, 125)

ASNJË NUK DYSHON NË EKUILIBRIN UNIVERSAL

Asnjë ateist nuk ka menduar ndonjëherë për nivelin preciz të Azotit (78%) dhe Oksigjenit (21%) që gjendet në ajër. Ai nuk shqetësohet dhe nuk mendon të shëtisë me bombol oksigjeni në rast se prishet ekuilibri.

Ai nuk frika se mos bie niveli i oksigjenit. A nuk është besim ndaj një fuqie hyjnore kjo siguri të cilën e ndjejnë edhe jobesimtarët? Por ateistët nga që janë bërë robër të egos dhe kënaqësive nuk duan ta pranojnë këtë realitet.

FRYMËMARRJA E MËNGJESIT

Në ajetin e mësipërm, është folur për mugullimin e farave dhe bërthamave. Ky është një fillim shumë i rëndësishëm për bimët, sepse ato e vazhdojnë jetën e tyre në sajë të fotosintezës.

Në procesin e fotosintezës, bimët marrin oksigjen dhe lëshojnë dyoksid karboni gjatë natës. Ndërsa gjatë ditës veprojnë të kundërtën. Lidhur me këtë fenomen aludohet edhe në këtë ajet fisnik:

“Pasha mëngjesin kur fillon të marrë frymë!” (Tekuir, 18.)

KARBURANTET FOSILE

Në një ajet fisnik urdhërohet:

*“(Allahu) mundësoi mbirjen e kullosës;
E pastaj atë e bëri mbeturinë të zezë.” (A’la, 4-5)*

*Në komentimin e këtij ajeti,
Elmallëllë Hamdi Jazër, thotë:*

*“Allahu i Madhëruar, në fillim bëri të mbijnë lloj-lloj
bimësh e pemësh nëpër kullota, lëndina e pyje, e më pas
i ktheu ato në një pleh dhe qymyr të zi.”*

(Elmallëllë, VIII, 5747.)

*Fjala “ahua” që përdoret në ajet, është një emër me
të cilin shprehen ngjyrat e errëta, jeshilja e errët, etj.
Pra, edhe interpretimi që i është bërë në këtë ajet, është
jeshile e errët, e nxirë. (shih. Elmallëllë, VIII, 5748.)*

*Lëndët djegëse si qymyri dhe nafta, janë formuar si
shkak i fosilizimit të pemëve të mëdha para shumë
shekujsh. Mirëpo, edhe kjo e vërtetë shkencore është
zbuluar vetëm në kohën tonë.*

FORMIMI I QUMËSHTIT

Kurani i Madhëruar, e shpreh në mënyrë madhështore edhe procesin e formimit të qumështit tek organizmat e gjalla:

“Në fakt, edhe te bagëtitë ju keni shenja për të mësuar prej tyre. Ne ju japim nga ajo që kanë në barkun e tyre prej ushqimit të përpunuar dhe gjakut: qumësht të pastër dhe të shijshëm për ata që e pinë.” (Nahl, 66)

Shprehja “ajo që kanë në barkun e tyre prej ushqimit të përpunuar dhe gjakut”, tregon një fakt që shkenca e kimisë dhe studimet e aparatit tretës, e kanë kuptuar vetëm në ditët tona në sajë përparimit teknologjik. Në kohën e Profetit j, nuk dihej se qumështi formohej nga përzierja e gjakut me elementet ushqyese të përpunuara në stomak, të cilat barten në gjëndrat e qumështit, ku përpunohen lëndët bazë. Për rrjedhojë, është e qartë se një informacion i tillë që kërkon studim të specializuar, është i pamundur të dihej nga njerëzit në periudhën kur u zbrit Kurani.

MËSHIRA HYJNORE DHE BEGATIA

Qumështi i nënës është një element i përsosur i mbushur plot me mirësi hyjnore. Në të gjendet gjithçka jetësore për të cilën ka nevojë fëmija, si vitaminat, hormonet, lëndët mbrojtëse, enzimat që luftojnë kundër mikrobeve dhe, në aspektin shpirtëror gjenden edhe elementet që do ta bëjnë karakterin e nënës të marrë formë tek fëmija.

Proteina, sheqeri, yndyra, fosfori dhe të gjitha vitaminat të cilat janë elementet kryesore që ushqejnë njeriun, në qumështin e nënës gjenden në një masë dhe formë të përshtatshme me nevojat e foshnjës. Në Kuranin Fisnik, është bërë e ditur në mënyrë të mrekullueshme se një gjidhënie e dobishme, minimalisht duhet të jetë gjashtë muaj, ndërkohë që idealja është dy vjet të plotë.

Mrekullitë e Kuranit janë qetësi për zemrën, sepse Kurani Fisnik na ofron gjithmonë argumente dhe dëshmi të reja në lidhje me faktin se ai është zbritur nga Allahu i Madhëruar, gjë e cila e hedh poshtë ngurrimin e atyre që kaplohen prej ideve të injorancës së kohës sonë.

FUQIA MADHËSHTORE

Shtatzënia e kangurit dhe mënyra e ushqyerjes së të vegjëlve të saj, ka karakteristika shumë të veçanta. Të vegjlit që lindin pas një shtatzënie të shkurtër prej 30-40 ditësh, hyjnë në xhepin e nënës dhe aty ushqehen me qumështin e saj edhe për nëntë muaj të tjerë. Ky qumësht merr karakteristika të ndryshme në bazë të nevojës së të voglit. Në fillim ai është i pastër si ujë, ndërsa në muajt në vijim, ai bëhet i trashë dhe me yndyrë. Ndërkohë që një këlysh rritet, nëna mund të sjell në jetë edhe një këlysh tjetër. Për këtë arsye, në trupin e kangurit fillon të prodhohet qumësht edhe në bazë të nevojave të të sapolindurit, edhe në bazë të nevojave të atij që është më i rritur, duke ia ofruar atyre si në dy çezma të ndryshme. Por, nëse lind edhe një i tretë, këtë herë fillon të rrjedhë qumësht nga tre gjinj në tre cilësi të ndryshme.

Çfarë mrekullie! Çfarë fuqie madhështore!

KËRKO FAJIN NË VETEN TËNDE

Rumiu thotë: “Para se të lexosh ajetet e Kuranit Fisnik dhe hadithet e të Dërguarit të Allahut j, rregullo veten! Nëse nuk arrin ta ndjesh aromën e trëndafilave në kopshtin e trëndafilave, mos e kërko fajn tek kopshti, por në zemrën dhe hundën tënde!..”

“Kuptimin e Kuranit Fisnik mund ta perceptojnë vetëm ata njerëz që i kanë djegur e shkrumbuar epshet dhe dëshirat e tyre (domethënë, ata që e kanë shkatërruar nefsin dhe egoizmin e tyre), që janë shkrirë dhe bërë kurban para Kuranit dhe që u është shndërruar shpirti në Kuran...”

SHËRIM DHE MËSHIRË

*Sa kuptimplotë është shembulli
që Rumi shpreh në vargjet e tij:*

*“Afrimet me Allahun e Lartëmadhëruar janë të
shumëllojshme. Dielli hedh dritën e tij mbi mal, gurë e mbi
ar. Mirëpo dielli ka kaq afërsi me arin sa këtë nuk e kupton
pema e shëlgut.*

*Dielli është afër edhe degës së tharë, por edhe degës së njomë.
Koha kalon e nga afërsia e diellit me degën e njomë dhe të
freskët dalin fruta të dashura, të shijshme, të pjekura e të
bukura.*

*Kurse nga dega e tharë, edhe pse e prekur nga dielli njëlloj, a
buron diçka tjetër veç thellimit të tharjes?”*

Në një ajet fisnik urdhërohet:

*“Ne shpallim nga Kurani atë që është shërim
dhe mëshirë për besimtarët e që mohuesve keqbërës
u shton vetëm humbje.” (Isra, 82.)*

*Pra kuptimi i Kuranit është në raport të drejtë me dashurinë
dhe afrimitetin që kemi për Profetin (a.s.).*

ENIGMA E KADERIT

Ajeti Kuranor thotë:

“Pa dyshim, vetëm Allahu e di Orën e caktuar. Ai e zbret shiun dhe e di ç’ka në barkun e shtatzënës. Asnjë njeri nuk di ç’do të fitojë nesër dhe askush nuk di se në ç’vend do të vdesë. Me të vërtetë, Allahu është i Gjithëdijshtëm dhe Njohës i çdo gjëje.”

(Lukman, 34)

Pesë gjërat e lartpërmendura i ka theksuar edhe Profeti (a.s.) në hadith. Këto janë pesë gjëra të cilat vetëm Allahu i di me detaje, hollësi dhe në mënyrë gjithëpërfshirëse. (Shih. Buhari, Iman, 37)

Mirëpo, herë pas here, ka nga ata që llo motitin në mënyrë të qëllimshme gjëra të tipit:

“Sikur thatë që përveç Allahut askush s’e di të fshehtën!? Pra, këto nuk paskan qenë gjëra që s’mund të dihen, ashtu siç thuhet!”

Sigurisht që këto dhe llafë të ngjashme me këto, janë thjesht pretendime të rrumbullakosura dhe të reduktuara. Kurse e vërteta, i fshin dhe i zhduk të gjitha këto.

Sepse;

Ajo që theksohet në ajet, nuk përfshin vetëm dy-tre pika të thjeshta në kornizë të reduktuar, por trajton një tërësi pakufi dhe pafund. Pra, të dish diçka në lidhje me atë çështje, në mënyrë absolute me çdo detaj të mundshëm, është një aftësi që i takon vetëm Allahut të Madhëruar.

Kështu;

Kush mund ta dijë si Allahu zinxhirin e të panjohurave të panumërta, prej të cilit njerëzit mund të zbulojnë vetëm pak gjë? A është e mundur kjo? A mund ta përfshijë dija e krijesave dijen e absolute dhe të pakufishme të krijimit nga asgjëja? A mund ta nxërë një pikë ujë sa maja e gjilpërës, një oqean të tërë?

Në Kuran urdhërohet:

“...juve nuk ju është dhënë veçse pak dije!” (Isra, 85.)

Pra, ky ajet e shpreh shumë qartë çështjen e të fshehtës: Allahu i Madhëruar, nuk e ka fjalën vetëm për një detaj të çështjes. Për shembull; Ai nuk thotë se ju s'mund ta dini se çfarë ka nëna në bark; djalë apo vajzë!? Ai përdor termin “ajo që ndodhet në mitra”, që përfshin çdo detaj, duke filluar nga formimi i qenies njerëzore prej zeros, vendosja e shpirtit në të, miliona veçori të tij, miliarda procese dhe shumë e shumë çështje të tjera që bëjnë pjesë vetëm në dijen e Krijuesit. Pra, njeriu as që mund t'i dijë të gjitha, as që mund t'i bëjë dhe as që mund t'i imagjinojë!..

Cili njeri mund të montojë një shpirt në trupin e dikuajt? Nëse kjo do të ishte e mundur, të gjithë idhujtarët do t'u jepnin shpirt idhujve të tyre. Pra, siç shihet, dija e montimit të shpirtit i takon vetëm Allahut. A mund të ndryshojë ndonjëherë kjo e vërtetë? Kurrë! Kjo pra është fjala e pandryshueshme e Allahut

të Madhëruar në atë ajet. Sado që njeriu të përparojë në shkencë dhe teknikë, askush nuk do të mund t'i japë shpirt një krijese dhe as që mund ta posedojë dijen e Krijuesit.

Pika ku mashtrohet njeriu:

Është fakti që Allahu i Madhëruar, qoftë edhe pak, i jep njeriut një pjesë prej diturisë. Dhe, në sajë të kësaj diturie, atij i hapen disa dyer. Mirëpo, kjo nuk mund të quhet dije e vërtetë, sepse atëherë edhe një mizë mund që quhet kapiten legjendar i shtatë deteve kur shihet se lundron mbi një fije kashte brenda një gjurme kali të mbushur me ujë! Dija e vërtetë, është ajo që të bën të dallosh dijen e pakufishme dhe të ndihesh si një pikë ujë brenda një oqeani të madh. Përndryshe, injoranca arrogante, nuk mund të jetë kurrë dije e vërtetë.

Shkurtimisht;

Allahu i Madhëruar, gjithmonë i jep pjesë prej dijes atij që merret me të. Mirëpo, kjo është vetëm diçka e vogël dhe asnjëherë nuk jep të gjithë dijen. Kjo, sepse njeriu ka me miliona veçori, të cilat ndërtohen në mitrën e nënës. Të qenit mashkull apo femër, është vetëm një prej këtyre veçorive. Por,

kur bëhet fjalë për fryrjen e shpirtit dhe pika ku thuhet “Kun / Bëhu!”, atë dije askush s’mund ta zotërojë. Askush nuk e zotëron dijen dhe të drejtën të thotë “Kun!”. Ajo i takon vetëm një fuqie, Allahut të Madhëruar. Sado të përparojë dija e njeriut, ajo s’mund të arrij as pragun e kësaj dijeje.

Nisur nga kjo;

Kur Allahu i Madhëruar flet në ajete për një lloj dijeje brenda kuadrit të dijes së Vet, kjo duhet kuptuar si dije e pafund. Prandaj, të konsiderosh dije njohjen e dy-tre pikave, është një formë tjetër e injorancës.

Qëllimi i dhënies së asaj pak dijeje, është që ta ndihmojë njeriun të gjejë shkaktarin nëpërmjet shkaqeve, e jo që ai të tregojë arrogancë me dijen e vet.

Po ashtu;

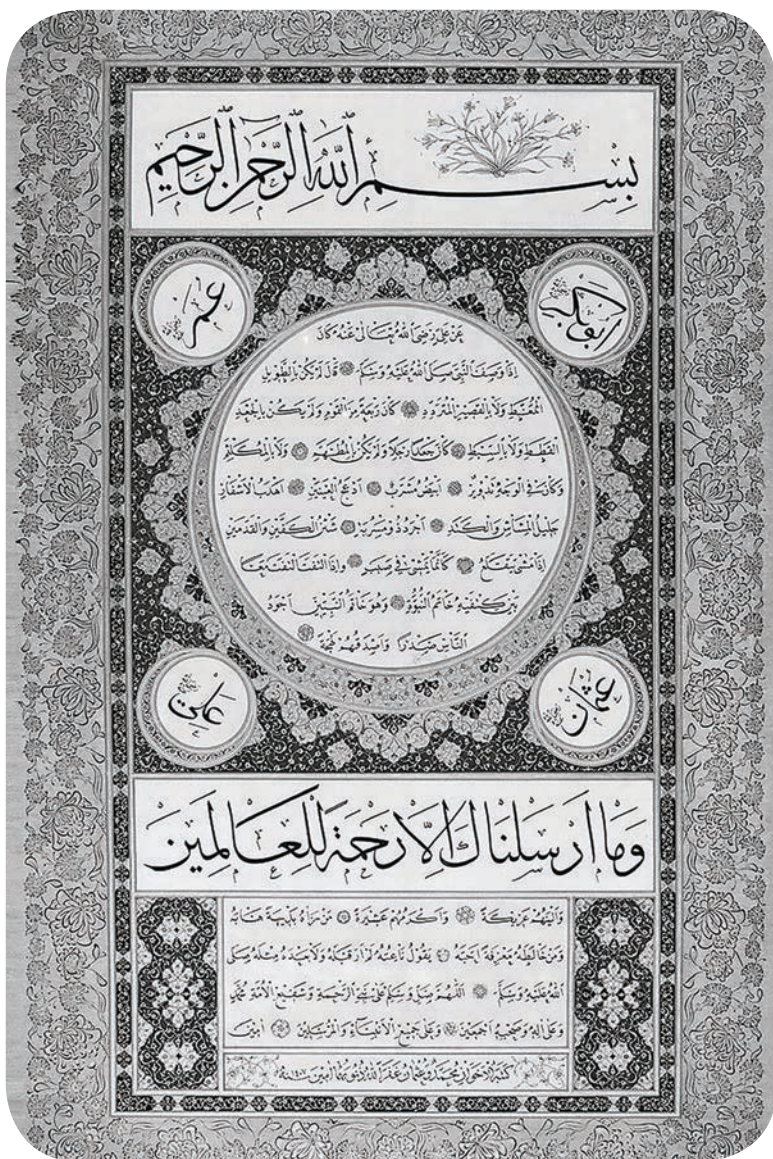
Le ta lëmë mënjandë dijen e përgjithshme të asaj që gjendet në mitër, larg syve dhe të mbuluar me perde misteri;

A është njohur ky art madhështor i quajtur “njeri”, pasi ka dalë nga barku i nënës dhe është bërë i dukshëm për sytë e të gjithëve për mijëra vite? A është zgjidhur enigma e të panjohurës që quhet “njeri”? Të gjitha dijet e marra së bashku, qoftë nga fusha e mjekësisë, qoftë nga të gjitha degët e shkencave që merren me njeriun, nuk kanë arritur të tregojnë në mënyrë absolute qenien njerëzore.

Domethënë, sado njohuri të arrihet, njeriu përsëri është i panjohur për njerëzit. Por përkundrazi, ai është i njohur në mënyrë absolute nga një qenie e vetme, Allahu i Madhëruar që është edhe Krijuesi i tij.

Kjo pra është e vërteta që Allahu ka theksuar në atë ajet!

PISHTARI NDRIÇUES

PISHTARI NDRIÇUES

Allahu në Kuran në lidhje me Diellin thotë:

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا

dhe kemi vënë kandil (diell) të shndritshëm! (Nebe, 13)

Kurse në lidhje me Hënëën thotë:

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا
وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا

*Qoftë i lartësuar Ai, i Cili e ka stolisur qiellin me yjësi
dhe ka vënë në të një Kandil të ndritshëm dhe një*

Hënë që ndriçon. (Furkan, 61)

*Kurse Profetin (a.s.) e përmend duke u përmendur të
dyja cilësitë, të diellit dhe hënës së bashku:*

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا
وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا

*O Profet! Ne të kemi dërguar ty si dëshmitar,
sjellës të lajmit të mirë dhe paralajmërues;
njëkohësisht (të kemi çuar) si thirrës, që i fton njerëzit
në rrugën e Allahut me urdhrin e Tij dhe si pishtar
ndriçues. (Ahzab, 45-46)*

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

*Dhe Ne nuk të kemi dërguar ty (o Muhamed),
veçse si mëshirë për botët. (Enbija, 107)*

*Profeti (a.s.) është mëshirë për njerëzit
dhe për gjithë krijesat në të gjithë botët.*

GJËJA QË E GËZONTE MË SHUMË PROFETIN (A.S.)

Enesi (r.a.) thotë:

Ishte një fëmijë hebre në shërbim të Profetit (a.s.). Një ditë, fëmija u sëmur. Profeti (a.s.) shkoi për ta vizituar, iu ul tek koka dhe i tha:

“Bëhu mysliman!”

Fëmija pa nga i ati për ta kuptuar se çmendonte.

I ati i tha:

“Bëj siç të thotë Ebul Kasëmi!”

Dhe fëmija u bë mysliman.

Atëherë, Profeti (a.s.) tha:

“Lavdi Allahut që e shpëtoi këtë fëmijë nga Xhehenemi!”

Dhe doli jashtë. (Buhari, Xhenaiz, 80)

Në një hadith tjetër thotë:

Të udhëzimi që i jep Allahu një personi përmes teje është më e mirë se çdo gjë që gjendet midis lindjes dhe perëndimit të diellit. (Taberani, Kebir, 1/315)

JU JENI NJERI I VEÇANTË

Të bijtë Rabia që ishin pronarët e bahçes ku po pushonte i Dërguari i Allahut (a.s.), duke ndjerë dhembshuri për vuajtjen e tij, i dërguan një tabaka me rrush me anë të skllavit të tyre, Addas. Addasi ia zgjati tabakanë të Dërguarit të Allahut duke i thënë:

“Urdhëroni, hani!”

Dhe Profeti (a.s.) nisi të hante duke thënë më parë

“Me emrin e Allahut!”

Kjo fjalë tërhoqi vëmendjen e Addasit. Gjer atë çast ai s’e kishte dëgjuar këtë fjalë prej askujt. I çuditur dhe kureshtar, pëshpëriti:

“Këtë fjalë, të këtushmit as e dinë, as e thonë...”

Dhe në vazhdim, përsëri me habi, tha: “Ti je një njeri tjetër! Ti nuk u përngjan njerëzve të këtushëm! Kush je ti?”

Dhe i Dërguari i Allahut (a.s.) iu përgjigj me pyetje:

“Po ti, kush je, i ç’feje je?”

Addasi iu përgjigj: “Jam ninovas, i krishterë...”

“Domethënë se ti je nga atdheu i robit të mirë, Junus bin Mettas!” -

I tha Profeti. Habia e Addasit u shtua edhe më:

“Ku e njeh ti Junusin?”

Dhe Profeti i tha: “Junusi është im vëlla. Ai ishte një profet. Edhe unë jam profet...”

Pas këtyre fjalëve, nga bota ndjesore e Addasit nisën të shpërthejnë burimet e besimit. Duke u ngritur nga vendi ku ndodhej, iu mbështoll pas këmbëve e duarve Profetit dhe tha Fjalën e

Dëshmisë. (Ibni Hisham, II, 30; Jakubi, II, 36)

GËZIMI MË I MADH DHURIMI

Aishja (r.a.) rrëfen:

*“Familja e të Dërguarit të Allahut
që prej ardhjes në Medine e deri në ditën e vdekjes nuk
është ngopur tre ditë rresht me miell gruri.”*

(Muslim, Zuhd, 20)

“Sikur të kërkonim, mund të ngopeshim.”

(Pra kjo uri nuk ishte nga skamja.

“Na vinin dhurata dhe plaçka lufte.”)

*Por i Dërguari i Allahut përmbushte
fillimisht nevojat e vëllezërve të tij besimtarë.
(Kështu, sa herë na dhurohej diçka e ndanim për
vëllezërit tanë.) (Bejhaki, Shuab, III/62 [1396])*

AJO QË DHURUAM ËSHTË E JONA

*Një ditë, familja e Profetit (a.s.)
kishte prerë një dele. Pasi kishin dhuruar
një pjesë të mirë të saj, I Dërguari i Allahut (a.s.)
i pyeti se çfarë kishte mbetur nga delja që kishin
prerë. Aishja (r.a.) iu përgjigj:*

- Ka mbetur vetëm një shpatull.

I Dërguari i Allahut (a.s.) i qe përgjigjur:

*- Në fakt, neve na paska mbetur e gjitha, me
përrjashtim të një shpatulle. (Tirmidhi, Kijamet, 33/2470)*

*Njeriu mërzhitet kur i pakësohet pasuria
materiale dhe gëzohet kur i shtohet. Kurse një
zemër e mbushur plot me besim dhe e pastruar
nga çdo lloj interesi material, kënaqet me
dashurinë e Allahut.*

AS'HABUS SUFFE

Profeti (a.s.) tregonte një kujdes të veçantë për sahabët suffice. Ata sahabë të varfër dhe të vobektë dhe pa strehë i edukoi në një mënyrë të tillë që në një periudhë të shkurtër do të dërgonin fjalën e Allahut në katër anët e botës, nga Semerkandi në Kajravan. Ata vrapuan në të gjitha anët e botës për të përhapur islamin.

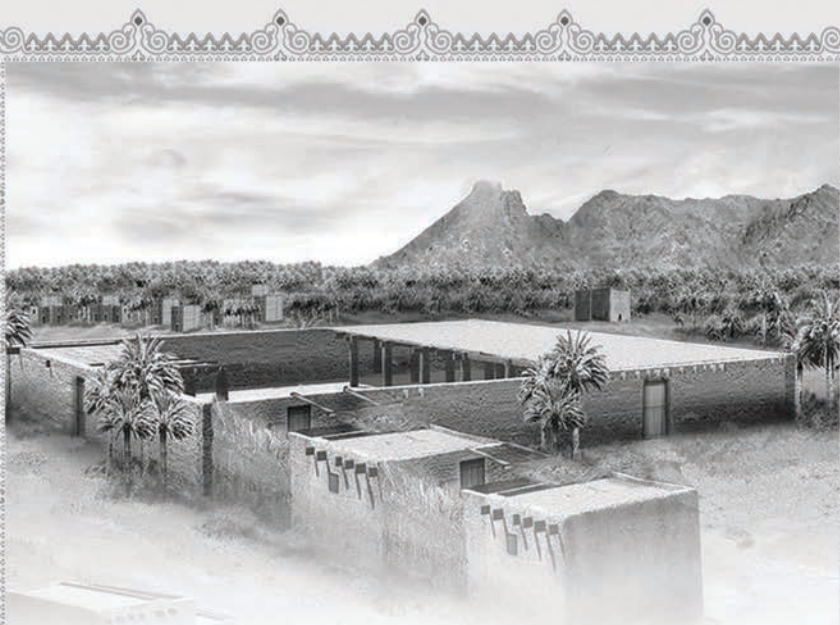
Atë ishin totalisht të preokupuar për të zbatuar Kuranin. Kur zbritën ajetet e dhurimit shkuan në mal, prenë dru, i shitën në treg dhe paratë që fituan nga shitja e tyre ia dërguan Profetit (a.s.). Këtë e bënë kur vetë ishin shumë të varfër, por varfërinë nuk e përdorën si justifikim për t'iu larguar. Ata ishin entuziastë për të mësuar, kuptuar dhe praktikuar çdo ajet kuranor.

SHQETËSIMI PËR UMETIN

“Një ditë, në orët e hershme të ditës, ndodheshim pranë të Dërguarit të Allahut (a.s.). Në atë mes, u shfaq dhe erdhi një grup personash nga fisi Mudar, me rroba me vija të përhimë të ngjashme me lëkurën e tigrin dhe me zhgunat e shpuara e të kaluara për qafe, pothuajse lakuriq, me shpatat ngjeshur. Me t’i parë ata si të varfër në atë gradë. Profetit i ndërroi ngjyra e fytyrës. Ai hyri menjëherë në shtëpi. Pastaj doli dhe i dha urdhër Bilalit të këndonte ezan. Pastaj Bilali këndoi ikametin dhe Profeti drejtoi faljen e namazit. Pas namazit ai mbajti një hutbe Pas kësaj, urdhëroi:

“Çdokush nga ju të japë sadaka nga floriri, argjendi, rrobat, qoftë edhe një masë nga gruri dhe hurmat! Le të japë sadaka qoftë edhe një hurma!” Pas këtyre fjalëve, një njeri nga ensarët solli një torbë që mezi e ngrinte, madje që s’e ngrinte dot, aq e rëndë ishte! Banorët ishin vënë në radhë njëri-pas tjetrit. Më në fund pashë se ishin formuar dy grumbuj me ushqime dhe veshmbathje. Kurse fytyra e të Dërguarit të Allahut ndriçonte nga gëzimi!” (Muslim, Zekat, 69)

MËSUESI SHEMBULLOR

Ebu Talha (r.a.), ka thënë:

“Një ditë, kur shkova tek Profeti (a.s.), e pashë që ishte kërrusur dhe për ta mbajtur belin drejt, kishte lidhur dy gurë në bark. Në këtë gjendje, ai u jepte mësim Kurani sahabëve të suffes. Kjo është gjendja që morën si shembull edhe sahabët e nderuar, të cilët e mbushën Medinën me mjeshtër të Kuranit Fisnik.” (Ebu Nuajm, Hilje, I, 342.)

Preokupimi i tyre më i rëndësishëm ishte ta kuptonin librin e Allahut, ta mësonin dhe të meritonin të njihnin shfaqjet e urtësisë së tij, të vepronin sipas kërkesave të tij. Shijen dhe kënaqësinë e jetës e gjenin duke e kënduar Kur'anin përsëri e përsëri, për ta dëgjuar, gjithashtu, përsëri, dhe duke e zbatuar në jetë! Sahabët bujarë e morën të Dërguarin e Allahut për model dhe, si rezultat i kësaj, Medina e Ndrirshme u mbush me hafizë dhe dijetarë.

NXËNËS TË PËRKUSHTUAR

Ebu Hurjeje tregon:

“Vëllezërit tanë muhaxhirë merreshin me tregti, vëllezërit tanë ensarë merreshin me bujqësi dhe me vreshtat e hurmave, ndërkohë që unë nuk ndahesha asnjëherë nga i Dërguari i Allahut (a.s.). Gjendesha pranë tij, atëherë kur ata nuk mund të ishin prezentë, isha prezent në ngjarje të shumta ku ata nuk ishin, dhe mësoja përmendsh gjëra të cilat ata nuk i mësonin dot.” (Shiko; Buhari,

Ilim, 42)

Abdullah ibën Mes’udi (r.anh), ishte prej sahabëve të suffes, ku u edukua në rahlen e Profetit tonë (a.s.). Ai thotë: “Tek ne, reflektoheshin gjendje të tilla prej Profetit (a.s.), saqë dëgjonim edhe dhikrin e kafshatave të bukës që kapërdinim.” (Buhari, Menakib, 25.)

ENTUZIAZMI PËR IBADET I SAHABËVE

*Dhe mbështetu në të Plotfuqishmin, Mëshirëplotin, i
Cili e sheh qëndrimin tënd në këmbë (gjatë namazit)
dhe lëvizjet e tua midis atyre që përulen në sexhde.*

(Shuara, 217-219)

*Në lidhje me këto ajete Kadi Bejdavi, Allahu e
mëshiroftë, tregon se si kanë përfituar sahabët fisnikë
prej netëve:*

*“Kur pesë kohët e namazit u bën farz, ndërsa namazi
i natës sunet për umetin, Resulullahu (a.s.), doli natën
prej dhomës së tij të bekuar për të kontrolluar sahabët.
Kur po kalonte midis shtëpive të tyre, ai ndjeu se ato
gumëzhnin si koshere bletësh nga këndimi i Kuranit
dhe dhikrit.”*

SHOQËRIA E MËSHIRSHËM DHE FAMILJA E DEVOTSHME

“Kur një sahab vinte në shtëpi, gruaja e tij i bënte menjëherë këto dy pyetje:

- 1. Sa ajete të Kuranit kanë zbritur sot?*
- 2. Sa prej haditheve të Profetit (a.s.), ke mësuar përmendsh?*

Ndërsa kur ai dilte nga shtëpia, ajo e këshillonte kështu:

“Ki frikë Allahun dhe mos fito në rrugë haram! Ne mund ta durojmë urinë në këtë botë, por nuk mund ta durojmë dënimin e xhehenemit në botën tjetër!”

(Abdulhamid Keshk, Fi rihabi't-tefsir, I, 26.)

[illegible]

SAHABËT SAKRIFIKONIN ÇDO GJË NË RRUGË TË ALLAHUT

NË SKAJIN MË TË LARGËT

Një prej ensarëve më të njohur dhe më të devotshëm ishte i nderuari Ebu Ejub el Ensari. Ai qëndronte në krye të karvanit të xhihadit. Ebu Ejubi mori pjesë në dy përpjekje të rrethimit të Stambollit dhe herën e dytë ai ishte plot 80 vjeç.

Gjatë luftës u zhvillua një ngjarje. Ndërkohë që grekët po luftonin me kurrizin e kthyer ndaj mureve të qytetit, një person i grupit doli në mes të bizantinëve.

Kur vdiq kërkoi ta varrosnin në pikën më të skajshme të mundshme në mënyrë që të shërbejë si objektiv për ushtarët myslimanë.

Në këtë mënyrë ai përpiqej t'i përcaktonte synime myslimanëve jo vetëm kur ishte gjallë por edhe i vdekur.

ATA QË NUK MORËN PJESË NË BETEJËN E TEBUKUT

*Burrat që kishin mbetur në Medinë pa marrë pjesë në
Tebuk, ndaheshin në tre grupe:*

*1. Të justifikuarit: Këta ishin personat e përcaktuar
më sipër sipas Kur'anit, të cilët nuk kishin mundur dot
të merrnin pjesë në ushtri me gjithë dëshirën e tyre të
madhe.*

*2. Hipokritët: Këta ishin personat të cilët, krahas
paraqitjes së disa shkaqeve, nuk kishin marrë pjesë në
ushtri edhe pse kishin menduar se Profeti nuk kishte
për t'u kthyer më nga ajo fushatë.*

*Allahu në lidhje me hipokritët bëri qortim shumë të
rëndë:*

Largohuni prej tyre! Ata janë të ndyrë. (Teube, 95)

3. *Të pajustificuarit: Ata që nuk morën pjesë në fushatë megjithëse nuk kishin ndonjë justifikim dhe nuk ishin prej hipokritëve. Këta persona e kuptuan gabimin që pa u kthyer Profeti (a.s.) prej Tebuku dhe, si vetndëshkim, u lidhën pas shtyllave të xhamisë duke u betuar se do të mbeteshin aty gjersa t'i zgjidhte vetë Profeti.*

Këta ishin tre vetë që nuk kishin të bënin me hipokritët, që nuk kishin justifikim, që nuk ndërmorën ndonjë veprim, por që edhe nuk gënjen. Këta ishin poeti Ka'b bin Malik, Murare bin Rebi dhe Hilal bin Umejje. Ata i pohuan Profetit (a.s.) se nuk kishin ndonjë justifikim për mospjesëmarrjen në luftë. Ndërkaq, duke shprehur pendesën e tyre të thellë, kërkuan nga Profeti falje.

I Dërguari i Allahut (a.s.) që ishte shumë i prerë në çështjen e respektimit të urdhrave hyjnorë, nuk i fali. Madje, meqë priste zbulesën hyjnore, nuk i pranoi as përshëndetjet e tyre. Po kështu u sollën edhe shokët e tjerë të Profetit.

Këta tre shokë kishin marrë pjesë në të gjitha luftërat. Përveç Ka'b bin Malikut, dy të tjerët kishin marrë pjesë edhe në luftën e Bedrit. Prandaj, situata e krijuar për ta, e cila reflektohej gjer në familje, u bë shumë e rëndë. Kështu, në një izolim të plotë, kaluan pesëdhjetë ditë. Më në fund, si shpërblim i fjalëve të drejta që kishin thënë dhe i pendesës së singertë, u falën me anë të ajeti kuranor.

GËZIMI I FALJES DHE SHPAGIMI

*Lajmin e mirë Ka'b bin Malikut, Profeti (s.a.s.)
ia bëri të ditur në këtë mënyrë:*

*“Po të përgëzoj për ditën më të dobishme e më të
lumtur tënden prej që kur ke lindur!..”*

*Dhe Ka'bi (r.a.), si falënderim për këtë falje të
lartë të Allahut, tha:*

*“O i Dërguari i Allahut! Edhe unë dëshiroj që,
për pëlqim të Allahut dhe të të Dërguarit të Tij,
ta fal krejt pasurinë time!”*

Por i Dërguari i Allahut (s.a.s.) i tha:

*“Një pjesë të pasurisë ndaje për veten tënde! Kjo
është më e dobishme për ty!”*

PO NE?

Këta tre sahabe u ndëshkuan kaq rëndë për mospjesëmarrje vetëm në një fushatë megjithëse patën marrë pjesë së bashku me të Dërguarin e Allahut (a.s.) në të gjitha fushatat e tjera. Kjo ngjarje është një paralajmërim i madh për ata që mbeten, pa ndonjë justifikim, jashtë urdhërimit për të mirë dhe ndalimit të së keqes, si dhe jashtë luftës së tevhidit në rrugën e Allahut!

Si do të jetë gjendja jonë nëse qëndrojmë larg kauzës dhe shërbimit ndaj Islamit.

Nuk duhet të harrojmë që jemi të gjithë në një Tebuk. Dhe kjo duhet të vazhdojë deri në frymën e fundit.

MIRËNJOHJA PËR MIRËSINË E UDHËZIMIT

***“Pastaj, atë Ditë, do të pyeteni për kënaqësitë
(e kësaj bote)!” (Tekathur,8)***

***Sasia e zekatit për pasurinë material është
e përcaktuar qartë. Por sa është sasia e zekatit për
pasurinë shpirtërore, për aftësitë që zotëron apo për
mundësitë që të janë dhënë?***

***Në Epokën e Lumturisë, Profeti ynë i nderuar dhe
shokët e tij besnikë ishin shembulli më i mirë i të
jetuarit të Islamit sipas kënaqësisë së Allahut me një
zemër dhe ego të pastër, të mbështjellë me devotshmëri,
përrulësi dhe paqe. Sahabët e nderuar udhëtuan në
Kinë, Semerkand (Uzbekistan), Kajravan (Tunizi), e
Afrikë duke sakrifikuar për të përcjellë Islamin e duke
shfaqur virtytet më të larta të moralit të bukur.***

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِلَيْكُمْ الشَّاكِرُونَ ۝ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ ثُمَّ
 كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝
 ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝ ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝

NË DITËN E GJYKIMIT DO TË NA AKUZOJNË

*Ju jeni populli më i mirë i dalë për njerëzimin:
 (sepse) ju urdhëroni që të bëhen vepra të mira, i
 ndaloni të këqijat dhe besoni Allahun.*

*Sikur ithtarët e Librit të besonin, do të ishte më mirë
 për ata; ka prej tyre besimtarë të vërtetë, por shumica e
 tyre janë larg udhës së drejtë.*

Ebu Hurejre (r.a.), thotë:

“Dëgjonim (të thuhej midis sahabëve):

*Në ditën e kijametit, një njeriut i vjen dikush që nuk e
 njeh dhe e kap për fyti. Njeriu i shastisur thotë:*

- Çfarë do prej meje? Unë nuk të njoh fare!

Ndërsa ai që e kapi për fyti thotë, duke i kërkuar llogari:

*- Kur ishim në jetën e mëparshme, më shihje duke bërë
 gabime dhe gjynahe, por nuk më qortoje dhe nuk më
 largoje prej të këqijave.” (Mundhiri, et-Tergib ue't-terhib, Bejrut 1417,*

III, 164/3506; Rudani, Xhem'u'l-feua'id, trc. Naim Erdoğan, İstanbul ts., V, 384.)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَرَفَعْنَا لَكَ

اے محبوب ﷺ ہم نے آپ کا ذکر آپ کیلئے بلند کر دیا۔

POZITA E LARTË

Ta ngritëm lart emrin. (Inshirah, 4)

*Allahu emrin e Profetit (a.s.)
e ka përmendur pas emrit të Vet
në fjalën e shehadetit. Emrin e tij
e ka shkruar në kubën e arshit.*

MËSUESI I TIJ ISHTE ALLAHU

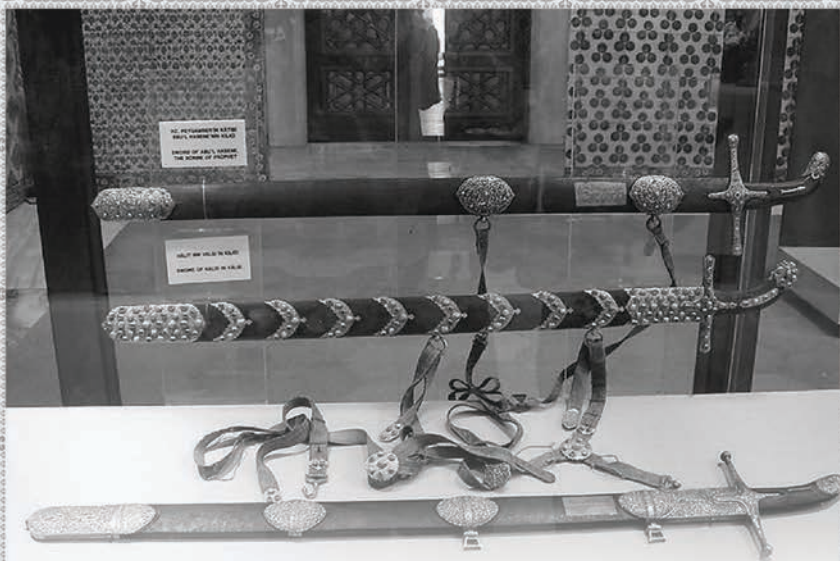
I Dërguari i Allahut (a.s.) nuk kishte qenë më parë edukator. Para ardhjes së profecisë, për 40 vjet, as nuk kishte mësuar nga dikush, as nuk i kishte mësuar dikujt diçka. Shoqëria në të cilën ndodhej ishte shoqëri injorante. Vetë Profeti (a.s.) nuk dinte as shkrim dhe as lexim. Edhe shoqëria ishte analfabete. Thua jse nuk kishte fare njerëz që dinin të shkruanin e të lexonin.

Por, Krijuesi i Gjithësisë e mësoi dhe e edukoi Profetin (a.s.) aq bukur, sa ai u bë edukatori i krejt gjithësisë, duke i dhënë drejtim universit. Allahu e edukoi të Dërguarin e Tij. Ndërsa i Dërguari i Allahut me këtë moral edukoi një umet të tërë. Në këtë mënyrë nga ato njerëz gjysmë të egër, u ndërtua qytetërimi i Epokës së Lumturisë.

EDUKATOR SHEMBULLOR

*Profeti (a.s.) nuk vinte
nga fusha e edukimit dhe pedagogjisë.
Ai nuk kishte qenë më parë as nxënës dhe as
mësues. Por Allahu e edukoi dhe mësoi në atë
mënyrë që sahabët që e edukoi dhe mësoi Profeti
(a.s.) arritën të përhapin Islamin në gjithë
botën. Ata në një periudhë të shkurtër përhapën
Islamin nga Semerkandi në Andaluzi. Prej
tyre dolën shumë juristë, mufesirë, muhadithë,
mendimtarë dhe shumë e shumë njerëz të urtë.
Nxënësi i Profetit (a.s.) u begatua me urtësi dhe
dituri sepse mësuesi i Profetit (a.s.)
ishte vetë Allahu.*

ÇLIRUESI I ZEMRAVE DHE VENDEVE

I Dërguari i Allahut më herët nuk kishte drejtuar asnjë popull. Në fëmijëri, përveç drejtimit të tufës së bagëtive, nuk kishte menaxhuar asgjë tjetër.

Mirëpo me ndërtimin e Shtetit Islam të Medinës ai hodhi themelet e një qytetërimi të lartë.

Ai i shpëtoi të gjitha krijesat nga e keqja e zullumqarëve.

Robërit gjetën paqe. Kafshët gjetën qetësi. Bimët gjetën prehje. Shkretëtirat që ishin kthyer në lumenj gjaku u paqësuan...

Brenda dy vjetëve u udhëzuar gjithë gadishulli arabik. Për një periudhë të shkurtër mposhti dy perandoritë më të madha të kohës, persët dhe bizantinët.

DREJTËSIA E TIJ

*Ai nuk ishte jurist. As nuk kishte ndonjë
eksperiencë në praktikimin e drejtësisë dhe ligjeve.*

*Mirëpo Hutbja e tij e Lamtumirës u kthye në një
“Deklaratë të të Drejtave të Njeriut”. Ajo u kthye në një
kushtetutë të pandryshueshme. Sapo ndërtoi Shtetin
e parë Islam në Medine, i Dërguari i Allahut themeloi
edhe kushtetutën e parë. Shkollat e drejtësisë, të cilat
u krijuan nga nxënësit e tij në një kohë të shkurtër,
tejkaloan majat në të cilat mendja njerëzore nuk do
mund t’i arrinte në qindra vjet.*

*Juristët mbliidhen dhe shkruajnë kushtetuta por për një
kohë të shkurtër fillojnë të shfaqen mangësitë, dhe në
këtë mënyrë pësojnë ndryshime të vazhdueshme. Kurse
kushtetuta e Profetit (a.s.) nuk ka nevojë për asnjë
ndryshim deri në ditën e gjykimit.*

MBI TË GJITHA UMETI

*Profeti ishte për besimtarët më i mëshirshëm
se sa prindi për fëmijët e vet.*

*Një ditë, kur Aishja (r.a.)
e pa Profetin (a.s.), të gëzuar, i tha:*

*“O i Dërguar i Allahut! Lutu Allahut për mua!” Dhe
Resulullahu (a.s.), bëri këtë dua:*

*“O Allah! Falja Aishes të gjitha gjynahet e shkuara e të
ardhme, të hapëta e të fshehta!” Aishja (r.a.), u gëzua aq
shumë për shkak të kësaj lutjeje, sa që po fluturonte nga
gëzimi. Për këtë arsye, Resulullahu(a.s.), e pyeti:*

“A të gëzoi lutja që bëra?” Ajo iu përgjigj:

“E si të mos më gëzojë lutja jote!?”

Atëherë, Resulullahu (a.s.), tha:

*“Vallahi, kjo është lutja që unë bëj në çdo namaz për popullin
tim.” (Hejthemi, IX, 243; Ibn-i Hibban, Sahih, XVI, 47/7111)*

GJITHË MIRËSI

*Profeti (a.s.) e shpreh kështu
dashurinë për umetin:*

*“Jeta ime është mirësi për ju. Sa unë jam në jetë,
ju flisni me mua dhe mësoni (shpalljen hyjnore
e dispozitat). Edhe vdekja ime është mirësi
për ju. Veprat tuaja më paraqiten mua. Kur
shoh një vepër të bukur, falënderoj Allahun e
Lartëmadhëruar, kurse kur shoh ndonjë vepër të
keqe, i kërkoj Allahut të Lartëmadhëruar falje për
ju.” (Hejthemi, IX, 24.)*

*“Kini kujdes! Unë për ju jam
një burim sigurie. Kur të ndërroj jetë, në vorrin
tim, unë do të thërras vazhdimisht: «Umeti im,
umeti im!» deri kur t’i fryhet Surit...” (Ali el-Muttaki,
Kenzu’l Ummal, XIV, 414.)*

SA TË DENJË JEMI NE PËR DASHURINË E TIJ

*Profeti (a.s.), në hutben
e lamtumirës është shprehur:*

*“...Ta dini se unë do të shkoj përpara jush
në burimin e Keutherit e do t’ju pres atje.
Përballë umeteve të tjerë unë do t’i gëzohem numrit
tuaj të shumtë. Kujdes (duke bërë gjynahe)
mos ma nxini fytyrën.*

*“...O besimtarë! Po ju le dy gjëra amanet.
Nëse kapeni fort pas tyre, nuk do ta humbisni
rrugën kurrë. Amanetet janë Kurani
dhe Suneti i të Dërguarit të Allahut...”*

(shih. Muslim, Haxh, 147; Ebu Davud, Menasik, 56.)

BESNIKËRIA NDAJ TIJ

Besnikëria ndaj Profetit (a.s.)

*për besimtarin e vërtetë është një trëndafil që nuk
vshket kurrë. Besnikëria nuk ka vjeshtë.*

*Besimtarët që ushqehen nga burimi i besnikërisë ndaj
Tij e shndërrojnë botën shpirtërore në një lulishte me
trëndafila. Në një lulishte të tillë ku janë gonxhet e
dhikrit, bilbilat e tespihve, burimet e veprave të mira,
në atë lulishte lulëzojnë lulet e besimit,
urtësisë dhe mirësive.*

ËSHTË E PAMUNDUR TA PËRSHKRUASH ATË

Gjatë një ekspedite ushtarake, Halid bin Uelidi (r.a.), kalon natën tek një fis mysliman. Kryetari i fisit e pyet:

- A na tregon ndonjë gjë në lidhje me Profetin (a.s.)?

Halidbin Uelidi (r.a.), thotë: - Jam i paafte për të treguar bukuritë e të Dërguarit të Allahut. Nëse dëshironi t'jua tregoj me detaje, kjo nuk është e mundur!

Kryetari thotë: -Na trego me aq sa di!

Përshkruaje shkurt!

Atëherë Halidi (r.a.), thotë:

"I Dërguari është përfaqësues i denjë i Dërguesit!.."

Pra, meqenëse Dërguesi është Zoti i botëve, madhështinë e të Dërguarit të Tij mendoje vetë!..

(Munavi, V, 92/6478; Kastalani, Mevâhib-i Ledünniyye Tercümesi, İstanbul

1984, s. 417.

M'I JEP MUA

Kur Profeti (a.s.), po shkurtonte balluket, Halid ibn Velidi tha: "O i Dërguari i Allahut! M'i jep mua balluket. Mos zgjidh njeri tjetër për dhurimin e tyre të qofshin falë nëna dhe babai im!"

Ndërkohë Ebu Bekir (r.a.) mendonte i habitur për gjërat që kishte bërë Halid ibn Velidi në luftërat e Uhudit, Hendekut dhe Hudejbijes dhe e krahasonte me gjendjen e tanishme. (Ibn Sad, II, 174.)

Sipas transmetimit, kur Profeti (a.s.), preu flokët në haxhin e lamtumirës, Halid bin Uelidi (r.a.), iu lut profetit (a.s.), duke i thënë: "O Resulallah! Ma jep mua pjesën e ballukeve! Mos ia jep askujt tjetër para meje! T'u bëfshin kurban nëna dhe babai im!" Profeti (a.s.), e pranoi kërkesën e tij dhe pasi u lut që ai të korrte gjithmonë fitore ia dha disa fije nga balluket e veta. Kur flokët iu dhanë atij, ai fërkoj sytë me to dhe i vendosi në pjesën e parme të çallmës. Në sajë të duasë së Profetit (a.s.), ai korri fitore në çdo betejë. Madje, sipas një transmetimi, Halid bin Uelidi (r.a.), ka thënë: "Në cilëndo anë që e kam drejtuar atë (flokun), ai vend është çliruar." (Uakidi, III, 1108; Ibn-i Esir, Usdu'l-Gabe, II, 111)

ËNDRRA

Pas sahabëve, edhe selefi salihinët i vazhduan në kohët e tyre këto lloj praktikash në lidhje me begatimin. Një shembull i bukur i kësaj është ngjarja e zhvilluar mes imam

Ahmed b. Hanbelit dhe imam Shafiut.

Nxënësi i imam Shafiut, Rabi bin Sulejman, tregon: Një ditë, imam Shafiut më tha: “Rabi, merre këtë letër, çoja

Ahmed b. Hanbelit dhe më sill përgjigje!”

E mora letrën dhe shkova në Bagdad. Në namazin e mëngjesit u takova me Ahmed bin Hanbelin. Namazin e falëm së bashku. Pasi imam Ahmed bin Hanbeli u largua nga mihrabi, duke ia drejtuar letrën i thashë:

“Kjo është letra që ta dërgon nga Egjipti im vëlla imam Shafiut!”

Ai më pyeti: “A e di se për çfarë bën fjalë letra?”

“Jo!” – I thashë unë. Ahmed bin Hanbeli e zgjidhi vulën mbi letër dhe nisi ta lexonte. Menjëherë, sytë iu mbushën me lot. Unë e pyeta: “O imam, qoftë për mbarë! Ç’shkruhet në letër?”

Ai më tha: “Imam Shafiut e paska parë në ëndërr Profetin (s.a.s), i cili i paska thënë:

“Shkruajji një letër Ahmed bin Hanbelit dhe bëji të fala nga unë. Ai do t’i nënshtrohet një intrige të madhe dhe do t’i kërkohet të thotë se “Kur’ani është i sajuar nga njerëzit”! Kurrresi të mos i nënshtrohet kësaj kërkesë! Allahu do ta mbajë gjallë e do ta lartësojë emrin e tij gjer në kiamet!”

“O imam! Ç’përgëzim i madh ky për ty!”

Atëherë, imam Ahmed b. Hanbeli, nga gëzimi, e nxori këmishën dhe ma dha mua. Pasi e mora përgjigjen, u ktheva në Egjipt. Letrën ia dhashë imam Shafiut. Imam Shafiu më tha: “Ne s’duam të të dëshpërojmë duke ta marrë atë këmishë. Por, të paktën, fute atë në ujë dhe na e jep atë ujë neve që edhe ne të bëhemi, kështu, pjesëtarë të begatisë së kësaj këmishë!”

DASHURIA NDAJ PROFETIT

Tregon djali i Ahmet ibn Hanbelit

“Babai im merrte një prej fijeve të flokut të Resulullahut (a.s.) dhe e puthte. Unë e kam parë babai tim ta vendosë fijen e flokut të Resulullahut në sytë e tij. Ai e fuste në ujë fijen e flokut të Resulullahut dhe e pinte atë ujë. Me këtë ujë kërkonte shërim prej Allahut. Një ditë, babai mori tasin e ujit të Resulullahut (a.s.), e lau brenda një kove dhe pastaj piu ujë prej saj.

Gjithashtu, ai pinte ujë Zemzemi për qëllim shërimi. Pastaj fërkonte duart dhe fytyrën me të.” (Dhehebi, Sijeru

A’lami’n-Nubela, Bejrut 1986-1988, XI, 212)

NË RRUGËN E ATYRE QË U ËSHTË DHËNË MIRËSI

Allahu në suren Fatiha thotë:

“Udhëzона në rrugën e drejtë, Në rrugën e atyre që u ke dhuruar mirësi.”

Allahu kërkon prej nesh te jemi bashkë me njerëzit të cilëve iu është dhënë mirësi. Të ndajmë me ta ndjenjat dhe të përfshihemi nga atmosfera e tyre shpirtërore. Këta njerëz për të cilët flet ajeti kuranor janë katër grupe:

Profetët

Këta janë shembulli ideal dhe personalitete model për t'u ndjekur. Në Kuran thuhet:

“Këta janë ata, të cilët Allahu i ka udhëzuar në rrugën e drejtë, andaj edhe ti (o Muhamed) ndiq rrugën e tyre.”

(En'am, 90)

Të sinqertit

Këta janë besimtarët me sinqeritet të plotë dhe të palëkundur. Në Kuran në lidhje me këtë thuhet:

“Kjo është Dita në të cilën të sinqertëve u sjell dobi sinqeriteti i tyre...” (Maide, 119)

Dëshmorët

Janë ata që kanë sakrifikuar jetën në rrugën e Allahu. Në lidhje me ta në ajetin kuranor thuhet:

“Dhe mos thoni për ata që vriten në rrugën e Allahut se janë të vdekur! Jo! Ata janë të gjallë, ndonëse ju nuk e ndjeni.”

(Bekare, 154)

Vepërmirët

Jusufi (a.s.) e shpreh kështu rëndësinë e të qenit vepërmirë:

O Zoti im! Ti më ke dhënë pushtet dhe më ke mësuar shpjegimin e ëndrrave! O Krijues i qiejve dhe i Tokës, Ti je Mbrojtësi im edhe në këtë botë, edhe në botën tjetër! Bëj që të vdes si mysliman dhe më shoqëro me punëmirët (në botën tjetër)!” (Jusuf, 101)

BURIM MALI

*Edhe mendimtarët jo myslimanë
janë detyruar ta pranojnë
madhështinë e Profetit (a.s.).*

*Goethe i cili u ndikua shumë
nga leximi i Divanit të poetit
të famshëm pers Hafizit.*

*Në lidhje me Profetin (a.s.)
ka këtë varg në divanin e tij.*

*Ti je një burim mali
Të gjithë vëllezërit tuaj i përqafove
I shpëtove nga shkretëtira djegëse
Si lumi që kapërcen male arrin
në oqeanin e përjetësisë”*

SUKSESI I PASHOQ

Historiani francez Lamartin, do ta shprehte madhështinë dhe gjenialitetin e Profetit (a.s.), kështu:

“Në qoftë se madhështia e qëllimit, pamundësia e mjeteve dhe pafundësia e rezultateve të arritura, do të ishin tri kriteret për të matur gjenialitetin njerëzor, atëherë kush do të guxonte të përqaste njerëzit më të mëdhenj të kohëve moderne me figurën e Muhamedit?

As më të shquarit prej tyre nuk arritën veçse të ngrinin ca ushtri, ligje, perandori e të themelonin autoritete fizike të pushtimit, disa prej të cilave u rrënuan para syve të tyre.

Kurse Muhamedi nuk lëvizi nga vendi vetëm ushtritë, ligjet, perandoritë, popullatat, dinastitë, por edhe miliona njerëz të një të tretës së botës, për më tepër, ai lëvizi nga altarët idhujt, idetë dhe shpirtrat.

I PAARRITSHËM

Shkrimtari anglez Thomas Carlyle thotë:

“Asnjë mbret që shëtiti me kurorë në kokë, nuk është respektuar dhe nderuar në këtë botë aq sa Muhamedi, i cili arronte rrobën e vet.”

Njëri ndër themeluesit ideologjikë të Revolucionit Francez, filozofi Lafajet, më 1789 para shpalljes së “Deklaratës së të drejtave të njeriut”, kishte studiuar dhe shqyrtuar me kujdes dhe përpikëri të gjitha sistemet juridike dhe duke parë lartësinë dhe epërsinë e të drejtës islame, vlerësimin dhe admirimin e tij ndaj

Profetit (a.s.), e shprehu kështu:

“O Muhamed! Atë që ti ke sjellë dhe aplikuar në botë, nuk e ka bërë askush tjetër. Ti e ke sjellë drejtësinë në një shkallë të paarritshme!..”

PO SHKOJ TË BISEDOJ ME PROFETIN (A.S.)

*Abdullah Ibn Mubarek, ka qenë një njeri shumë i
devotshëm dhe i dashuruar me Profetin (a.s.).
Saherë, pas namazit të ikindisë, i thoshte xhematit:
“Po shkoj të bisedoj me Profetin tonë (a.s.).”*

*Kështu shprehej ai kur shkonte të lexonte hadithe,
ose të zhvillonte mësimin e hadithit me nxënësit e tij.*

Pra;

*Jetëshkrimin e Profetit tonë (a.s.)
dhe hadithet e tij, duhet t'i lexojmë me një përkushtim
të thellë shpirtëror. Ne duhet t'i lexojmë ato me një
pjekuri të tillë shpirtërore, që Allahu i Madhëruar të na
falë edhe neve frymëzim shpirtëror sikur të jemi duke
kuvenduar me Profetin (a.s.).*

RËNDËSIA E EDUKIMIT TË FËMIJËVE

Imam Maliku shpjegon:

“Unë isha i vogël kur mësoja përmendësh hadithet e Resulullahut, (a.s.), e babai më jepte dhurata të ndryshme për çdo hadith. Unë nga dëshira për të përfituar dhurata mezi prisja të vinte dita e nesërme e të mësoja hadithe. Më pas, mësimi përmendësh i haditheve të Resulullahut (a.s.), mu shndërrua në një gjë kaq të dashur sa nuk prisja më dhurata nga babai, kështu mësoja për kënaqësinë time.”

*Çfarë ndodhi me Imam Malikun më pas?
Atij iu mbush zemra me Resulullahun (a.s.). Ai nuk hipte në kafshën e tij në Medinë sepse thoshte:*

*“Mos ta shkelë kafsha dheun
që ka shkelur Resulullahu (a.s.).!”*

Kur kishte nevojë të ndërronte abdestin, dilte jashtë Medinës. Sigurisht në kohën për të cilën po flasim qyteti i Medinës ishte shumë i vogël.

*Këto që po flasim nuk janë përralla,
por histori të vërteta që janë jetuar nga dijetarët tanë që
përbëjnë nivele shumë të larta besimi.*

TË JETËSOSH TRADITËN PROFETIKE

*“Kush mban gjallë traditën time,
më ka dashur mua dhe kush më do
mua do të jetë me mua në Xhenet.”*

(Tirmidhi, Ilm, 16)

*Nëse duam të jemi me Profetin (a.s.)
në botën tjetër duhet të jemi shpirtërisht
me të në këtë botë dhe të jetojmë
dhe mbajmë gjallë traditën profetike
në këtë botë.*

KUJDES TË MOS ZGJIDHET LITARI FIJE-FIJE

*Abdullah bin Dejlemi,
në lidhje me rëndësinë e ndjekjes së sunnetit
me bindje dhe dorëzim të plotë, është shprehur:*

*“Fillimi i humbjes (dobësimit) së fesë, do të jetë me
braktisjen e sunnetit. Siç zgjidhet litari fije fije dhe në
fund këputet, ashtu edhe feja humbet me braktisjen një
nga një të sunneteve.” (Darimi, Mukaddime, 16.)*

*Profeti (a.s.) jep këtë përgëzim për ata
që përpiqen të ringjallin traditën e profetike
në një ditë kur shumë të tjerë e neglizhojnë.*

*“Atij që kapet pas sunetit tim në kohën
e trazirave të umetit, do t’i jepet
sevapi i njëqind dëshmorëve.” (Ebu Nuajm el-Isfahani,*

Hiljetu’l-Evlija, VIII, 200.)

SHKAKU I PRIVIMIT

“E cila është pjesa jonë në përpjekjet për t’u bërë një rob i mirë i Allahut!? Çdo gjë që kemi, është mirësi e Allahut. Por nëse patjetër na duhet të tregojmë një arsye për këtë, mund të them, se shkaku i të gjitha këtyre mirësive, është lidhja pas Resulullahut (a.s.) dhe ndjekja e gjurmëve të tij...

Nëse njeriu nuk ka pasur sukses në arritjen e ndonjë pune, ose të një pjese të saj, shkak për këtë mund të jetë mangësia në ndjekjen e plotë të sunetit të Resulullahut (a.s.). Njëherë u tregova u shkujdesur dhe hyra në abdes’hane me këmbën e djathtë. (Për shkak të kësaj sjellje që nuk përshtatet me sunetin e Resulullahut (a.s.) Atë ditë u privova nga shumë mirësi shpirtërore.”

RESPEKTI NDAJ MUSTEHABIT

*Një ditë, Imam Rabbani,
i thotë njërit prej nxënësve të tij:*

*“-Më sill ca karafila nga kopshti!” Ai shkoi dhe solli
gjashtë karafila. Kur e pa, Imam Rabbani me një
qëndrim paksa të mërzhitur, tha:*

*“Nxënësit tanë, ende nuk tregojnë kujdes ndaj fjalës së
Profetit tonë të dashur (a.s.), që thotë: «Allahu është tek
dhe e do tekun.» Të tregohesh i kujdesshëm ndaj këtij
hadithi, është gjë e pëlqyeshme.*

*Çfarë pandehin njerëzit se është mustehabi?
Një vepër e tillë mustehab me të cilën kënaqet Allahu,
nuk ndërrohet edhe nëse të jepet e gjithë kjo botë dhe
bota tjetër. Ne e vlerësojmë aq shumë mustehabin, sa që
edhe kur lajmë fytyrën, lagim më parë anën e djathtë,
sepse të fillosh nga e djathta është mustehab.*

PESHORE ARGJENDARI

*Besimtarët duhet të jenë të kujdesshëm
ndaj hallallit dhe haramit,
në çdo punë dhe dhe situatë duke e peshuar
me përpikërinë e peshores së një argjendari.*

*Në peshoren e argjendarit
edhe miligrami është i rëndësishëm.
Kurse njësia matëse e masës së gjerë
të njerëzve është peshorja e druvarit.*

*Por fatkeqësisht në ditët tona
nuk ekziston më as peshorja e druvarit.
Jeta e dhënë pas kënaqësive të kësaj bote
e ka bërë njeriun të harrojë gjithçka
që ka lidhje me botën tjetër.*

DEVOTSHMËRI APO FETVA?

Një herë ata që e panë Imam Ebu Hanifen kur po pastronte një papastërti në rrobën e tij, e pyetën:

“O Imam! Sipas fetvasë që keni dhënë kjo papastërti e vogël nuk është pengesë për namazin, përse po heq keq për ta pastruar atë?”

Hazreti Imam Azam tha:

“-Ajo është fetva ndërsa kjo është devotshmëri!..”

Siç u pa edhe më sipër devotshmëria është një përpikëri dhe sensibilitet i madh që tregohet ndaj urdhrave dhe ndalesave të Allahut. Devotshmëria ka nevojë që t'i lësh gjërat e dyshimta me frikë se mos bie në haram bile edhe disa gjëra të lejuara. Devotshmëria është baza e fesë dhe koka e veçorive që zbukurojnë jetën shpirtërore. Kapitali më i madh i lumturisë së ahiretit është devotshmëria. Një jetë pa devotshmëri është e mbushur me rreziqe.

NËNTË KËSHILLA PROFETIKE

I Dërguari i Allahut (a.s.) ka thënë kështu:

“Zoti im më urdhëroi nëntë gjëra:

Të kem frikë prej Tij në çdo gjendje, qoftë kur jemi në vend të fshehtë, qoftë kur jemi në vend të hapur, të vendos me drejtësi në çdo situatë, qoftë i zemëruar, e qoftë i kënaqur, të sillem me nikoqirllëk, qoftë kamje, qoftë në skamje, të vizitoj atë që i pret lidhjet me mua, t’i jap atij që s’më jep, të fal atë që më bën padrejtësi, që heshtja ime të jetë meditim, që e folura ime të jetë dhikr, që shikimi im të jetë për të marrë mësim dhe të urdhëroj të mirën (e të ndaloj nga e keqja).” (Xhezeri, Xhamiu’l-usul, XI, 687/9317; Tebrizi, Mishkatu’l-mesabih, III, 1472/5358.)

Le t’i analizojmë me pika:

1. E folura jonë të jetë dhikr:

Çdo moment të jemi në gjendjen që Allahu i Madhëruar dëshiron prej nesh me ajetin: “(Ata) që janë të vazhdueshëm në namazet e tyre!” (Mearixh, 23.)

2. Heshtja jonë të jetë meditim:

Në Kuranin Fisnik, e gjejmë shpesh thirrjen për meditim.

3. Shikimi ynë të jetë për të marrë mësim:

Nëse zemra ka arritur pjekurinë e duhur, syri sheh madhështinë hyjnore në çdo gjë dhe mundohet të kuptojë urtësitë dhe të marrë mësimet e shkruara në to.

4. Të kemi frikë Allahun, qoftë kur jemi në vend të fshehtë, qoftë kur jemi në vend të hapur:

Të jemi të vetëdijshëm dhe të mos e harrojmë asnjëherë faktin se Allahu e di gjendjen tonë në çdo situatë, sepse Ai është më afër nesh se damari i qafës sonë.

5. Të flasim të drejtën edhe nëse jemi të zemëruar:

Gjuha jonë duhet të jetë gjithmonë në shërbim të së vërtetës, qoftë edhe kur jemi të zemëruar, ose është kundra vete sonë.

6. Të jemi të përmbajtur, qoftë në kamje, qoftë në skamje:

Pasuria është e Allahut. Kurse njeriu është thjesht përdorues. E, ndër-kohë që jemi duke përdorur atë që na dhënë Allahu në përdorim, duhet të plotësojmë dy kushtet e Zotit tonë, i Cili është pronari i vërtetë i asaj pasurie; pra, të mos jemi shpërdorues dhe koprracë. Pasuria është një mënyrë për të fituar botën tjetër. Qëllimi i dhënies së saj nga Allahu, është që tepriçën përtej nevojave, t'ia dhurojmë atyre që nuk kanë.

7. Të falim atë që na bën padrejtësi:

Duke u frymëzuar prej emrit “Afuv” të Allahut të Madhëruar, duhet të përpiqemi të arrijmë faljen hyjnore, duke i falur vazhdimisht ata që na bëjnë padrejtësi. Kështu, edhe Jusufi (a.s.), i fali vëllezërit e vet, edhe Profeti ynë (a.s.), i fali ata që e përdoqën atë dhe myslimanët për vite me radhë.

8. Të shkojmë tek ata që s'na vijnë dhe të flasim me ata që s'na flasin.

Besimtarët janë vëllezër dhe nuk duhet të qëndrojnë të zemëruar me njëri-tjetrin më tepër se tre ditë. Allahu i Madhëruar urdhëron:

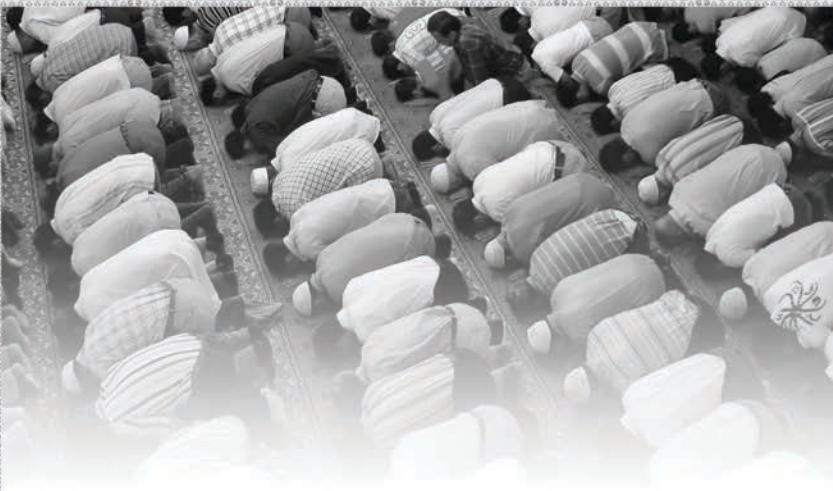
“...Frikësojuni Allahut, rregulloni marrëdhëniet midis jush dhe bind-juni Allahut dhe të Dërguarit të Tij, nëse jeni besimtarë të vërtetë!” (Enfal, 1.)

9. T'i japim atij që nuk jep:

Ne duhet t'i qasemi me mirësi vëllezërve tanë, edhe nëse ata ushqejnë armiqësi ndaj nesh. Në Kuranin Fisnik urdhërohet:

“Nuk barazohet e mira me të keqen! Të keqen ktheje me të mirë e atëherë armiku yt do të të bëhet menjëherë mik i ngushtë.” (Fussilet, 34.)

Nëse i zbatojmë në jetën tonë këto parime, atëherë do të kemi mundësinë ta kumtojmë Islamin me shembullin dhe jeton tonë, duke u bërë fytyra e qeshur e Islamit.

FEJA E VËRTETË

Islami është i madhërishëm,

Islami është fe e përsosur.

Të gjitha parimet i ka njoftuara në Kuran.

Kurani është i mbrojtur deri në ditën e Kijametit.

Kurani është shpjeguar dhe zbatuar

nga vetë Profeti (a.s.) Allahu thotë në Kuran:

Kush i bindet të Dërguarit,

i është bindur Allahut. (Nisa, 80)

Islami nuk ka nevojë për asnjë sistem tjetër.

Në lidhje me këtë nuk ka asnjë tolerim.

Sepse Islami është i përsosur dhe i madhërishëm.

Nuk ka nevojë për asnjë plotësim.

Kurani është fjala e Allahut,

Kurani është mrekulli deri

në ditën e Kijametit.

DHURATA TË ÇMUARA

*Muhamed Ikbali i pyet haxhilerët e kthyer
nga Medina se çfarë kanë sjellë si dhurata.
Të gjithë tregojnë dhuratat si tespih, sexhade,
takije dhe plot gjëra të tjera materiale. Pastaj i thotë:
A nuk keni sjell dhurata shpirtërore që nuk vyshken
dhe prishen dhe që gjallërojnë zemrën?*

*Nuk keni sjell sinqeritetin
dhe besnikërinë e Ebu Bekrit (r.a.)*

Nuk keni sjellë drejtësinë e Omerit (r.a.)

Nuk keni sjellë bujarinë e Osmanit (r.a.)

Nuk keni sjellë diturinë e Aliut (r.a.)?

*A jeni në gjendje të jepni kontributin tuaj
shpirtëror të epokës së lumturisë
në botën islame e cila përpëlitet në krizë?*

Djesa e V

TABLO NGA QYTETËRIMI YNË

*Ju jeni populli më i mirë i dalë për
njerëzimin: (sepse) ju urdhëroni që të
bëhen vepra të mira, i ndaloni të këqijat
dhe besoni Allahun. Sikur ithtarët e Librit
të besonin, do të ishte më mirë për ata; ka
prej tyre besimtarë të vërtetë, por shumica
e tyre janë larg udhës së drejtë.*

(Ali Imran, 110)

SHEMBUJ HISTORIK

Nëse do të bëjmë një përmbledhje të historisë islame ajo do të përmbledhëj në ajetin Kuranor: Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë. Për sa kohë do të adhurojmë Allahun me singëritet, ndihma e Tij nuk do të na mungojë në asnjë rast.

Profeti (a.s.) thotë:

“(Pas meje) Khilafeti i nubuvvetit do të zgjasë tridhjetë vjet...”

(Ebu Davud, Sunnet, 8; Ahmed, V, 50, 220, 221)

Me Aliun (r.a.) u plotësua 29 vjet e gjysmë, 6 muaj kalifatin e vazhdoi Hasani (r.a.) i cili për të shuar gjakderdhjen midis myslimanëve i dërgoi një letër Muavijes ku i shprehte heqjen dorë nga pushteti për hir të paqes. Në këtë mënyrë u vërtetuan fjalët e Profetit (a.s.)

Periudha e hulefai Rashidin zgjati 29.5 vjet, kurse 6 muaj hilafeti i Hasanit (r.a.) duke plotësuar në këtë mënyrë hilafetin e plotë me 30 vjet.

Fillimisht u themelua shteti umejad. Në shtetin umejade kishte personalitete të dhënë pas devotshmërisë si Omer ibn Abdulazizi por kishte edhe drejtues të dhëna pas kënaqësive të kësaj bote. Shteti umejad zgjati 92 vjet. Në kohën e Omer ibn Abdulazizit myslimanët kishin arritur deri në Spanjë. Tarik ibn Zijadi me një ushtri prej 7000 vetash arriti të mposhte ushtrinë spanjolle të

përbërë prej 90 000 ushtarësh. Myslimanët në Spanjë themeluan një qytetërim që zgjati plot 300 vjet. Por nga që bota shpirtërore u neglizhua dhe drejtuesit u dhanë pas kënaqësive të kësaj bote qytetërimi Andaluzian u shua.

Pas dinastisë umejade erdhën Abasitë të cilët themeluan qytetërimin e famshëm të Bagdadit. Dijetarët e Bagdadit do t'i jepnin drejtim rilindjes Evropiane. Ata patën arritje të mahnitshme shkencore.

Dy shekujve të parë iu përmbajtën fort botës shpirtërore pastaj filluan të preken edhe ata nga sëmundja e kësaj bote. Në këtë mënyrë ndihma e Allahut u ndërpre. Kjo dinasti e cila zgjati plot 500 vjet u shkatërrua përfundimisht me pushtimin e

Bagdadit nga ushtritë mongole. Shkatërrimi që bënë mongolët ishte aq i madh sa që me ditë të tërë lumi Tigër për shkak të gjakut dhe bojës së librave ka rrjedhur në ngjyrë të kuqe dhe të zezë. Pastaj u themelua shteti i madh Selxhuk i cili vazhdoi për dy shekuj.

Më vonë perandoria Osmane u themelua nga 400 kalorës. Nga një principatë e vogël dhe periferike arriti të sundonte një sipërfaqe prej 24 milion km².

Arsyeja kryesore e këtij suksesi dhe e kësaj begatie ishte pikërisht bota shpirtërore e njerëzve të urtë.

Në epokën e tulipanëve fatkeqësisht perandoria Osmane e nxori në plan të dytë botën shpirtërore. Në këtë mënyrë filloi ngadalë-ngadalë duke u zhytur si një anije gjithë ajo perandori. Kurse me reformën e Tanzimatit pothuajse u largua krejtësisht nga vlerat shpirtërore. Kjo vazhdoi deri sa u copëtua krejtësisht.

Ndihma e Allahut është pranë atyre që adhurojnë me sinqeritet.

Ndihma e Allahu largohet prej atyre që qëndrojnë larg nga adhurimi i sinqertë dhe historia është dëshmitarja më e mirë e kësaj të vërtete.

Sekreti i suksesit në planin individual, shoqëror, kombëtar dhe shtetëror është i fshehur në ajetin: Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë.

QYTETËRIMI YNË

Çdo qytetërim formon tipin e vet të njeriut. Ky njeri shfaq sjellje në harmoni me qytetërimin të cilit i përket.

Çdo civilizim nxjerr në pah tipin e njeriut të tij. Ky tip njeriu përfaqëson harmoninë me natyrën dhe karakterin e atij civilizimi që i përket.

Civilizimi Islam është një pikë kulmore që është arritur një herë në historinë e njerëzimit. Shkaku i kësaj, falë Islamit, është pajisja e aftësive të natyrshme me dijen dhe urtësinë hyjnore. Domethënë, njerëzit e zgjedhur të kësaj shoqërie i patën mbushur zemrat e tyre me dije e urtësi të vërtetë duke i mënjeluar problemet vetjake.

Bashkimi i aftësisë së natyrshme të popullit tonë me frymëzimin spiritual dhe përshpirtshmërinë, nxori në pah pikën kulmore të një civilizimi të përsosur.

Themeli i qytetërimit Islam është Kurani, tradita profetike dhe morali profetik.

Qendra e civilizimit tonë është “njeriu”, edhe kurora e përsosmërive të ai është tipi i njeriut të mbujtur me altruizëm, dhembshuri, mëshirë, mirësjellje dhe hijeshi.

Ky qytetërim ka shkatërruar idhujt dhe zhdukur injorancën duke i ndriçuar zemrat e njerëzve me dritën e besimit.

KRITERI JONË ËSHTË EPOKA E LUMTURISË

Allahu thotë në Kuran:

“Sa u përket besimtarëve të parë, prej muhaxhirëve dhe ensarëve, Allahu është i kënaqur me ata dhe me të gjithë të tjerët që i pasuan me vendosmëri e përkushtim në besim; edhe ata janë të kënaqur me Atë. Allahu ka përgatitur për ata kopshte nëpër të cilat rrjedhin lumenj dhe ku do të jetojnë përgjithmonë. Kjo është fitorja madhështore!” (Teube, 100)

Në histori kush ka ndjekur kriteret e shoqërisë së lumtur, Allahu i ka dhënë sukses shpirtëror dhe material.

Omeri ibn Abdulaziz në një periudhë të shkurtër prej 2 vjet e gjysmë arriti suksese dhe çlirime të jashtëzakonshme. Në periudhën e tij nuk gjendej njëri i varfër për t'i thënë zekatin.

Qytetërimi Andaluzian dhe Osman në tre shekujt e parë të tyre arritën suksese madhështore nga që ndoqën rrugën e sahabëve.

VETËDIJA JONË HISTORIKE

Sheh Edeballi Osman Gazit i dha këtë këshillë:

Ai që nuk e njeh të kaluarën, nuk mund ta njohë as të ardhmen! Osman, nihe mirë të kaluarën që ta shkelësh saktë në të ardhmen! Mos harro nga ke ardhur që të mos e harrosh ku ke për të shkuar!..”

Mësimi drejt i historisë është domosdoshmëri dhe hapi i parë për ndërtimin e të ardhmes. Sepse një komb që respekton dhe ndjek vlerat e veta shpirtërore dhe materiale është i destinuar të bëhet një komb i madh. Nëse rina mëson historinë dhe nxjerr mësimë prej saj ai komb do të ketë të ardhme të ndritshme.

PERSONALITETI YNË

Kur arkitekti dhe piktori i madh italian Leonardo da Vinçi i pati shkruar një letër Bajazitit II duke i propozuar që t'i bënte projektet e xhamive dhe veprave të tjera të Stambollit, kjo gjë pati shkaktuar një gëzim të madh mes vezirëve të institucionit Kubealltë.

Mirëpo Bajaziti II i cili karakterizohej nga një mendësi mistike e hollë dhe e thellë, duke e hedhur poshtë këtë propozim, u pati thënë kështu vezirëve:

“Po qe se e pranojmë këtë propozim, në vendin tonë ka për të sunduar një arkitekturë si imitacion i arkitekturës kishtarë për sa i përket stilit dhe frymës, kurse arkitektura jonë islame nuk do të zhvillohet dot dhe nuk do të fitojë individualitet!”

VETËM ZOTI I BESIMTARËVE?

Kalifi i dinastisë Abasite, Harun Rashidi, si pasojë e një ndodhie, u zemërua shumë me jomyslimanët që jetonin në vendin e tij. Ashtu i nxehur dhe pamenduar gjatë, nxjerr një dekret, me anë të të cilit urdhëronte jomyslimanët që jetonin nën sundimin Abbasit, të largoheshin menjëherë nga vendi.

Të gjendur ngushtë dhe pa rrugëzgjdhje përballë këtij urdhri të kalifit, jomyslimanët shkuan të hidhëruar tek Behlul Dana, ku i treguan gjendjen dhe i kërkuan ndihmë.

Pasi i dëgjoi, Behlul Dana u premtoi se do të bënte të pamundurën dhe i përcjell ata duke i ngushëlluar me dashamirësi.

Më pas, pa humbur kohë shko drejt e tek kalifi. Kur Harun Rashidi sheh Behlul Danën, gëzohet pamasë, sepse ai vet donte të lirohej nga një shqetësim që rëndonte zemrën dhe që nuk ia kuptonte arsyen. Kështu, filluan menjëherë kuvendimin, ku pyetjet pasuan njëra-tjetrën. Në një moment kur biseda u thellua shumë, Behlul Dana i bën një pyetje Harun Rashidit:

“I nderuar kalif, a mund të më thoni se, nëse gjatë namazit, kur jemi duke kënduar suren Fatiha, nuk e shqiptojmë ajetin «Rabbu’l-Alemin / Zoti i botëve», por e shqiptojmë «Rabbu’l-mu’minin / Zoti i besimtarëve» dhe këtë gabim e përsërisim tre herë me dashje, atëherë si duhet të veprojmë?”

Harun Rashidi përgjigjet:

“Nëse e lexojmë ajetin «Rabbu’l-mu’minin», e jo «Rabbu’l-Alemin», i ndryshojmë kuptimin. E, nëse e themi tre herë me dashje, padyshim që namazi nuk quhet dhe duhet përsëritur!”

Mirëpo, ndërkohë që po ia shpjegonte këtë, e kuptoi se Behlul Dana e dinte përgjigjen, por kishte pyetur në bazë të një urtësie. Për këtë arsye, sapo mbaroi fjalën,

Harun Rashidi e pyet Behlul Danën duke buzëqeshur:

“Tani pa më thuaj Behlul! Ti e di shumë mirë këtë çështje për të cilën më pyete, sepse je më i ditur se ne në këto punë.

Përse ma bëre këtë pyetje?”

Duke menduar se tashmë kishte ardhur koha që e vërteta që do t’i thoshte kalifit, do të zinte vend në zemrën e tij, Behlul

Dana i thotë:

“I nderuar! Kur e ditke se po të lexohet

«Rabbu’l-mu’minin», e jo «Rabbu’l-Alemin»,

e prish namazin, atëherë a nuk e di se t’i dëbosh jomyslimanët nga vendi për shkak se nuk janë myslimanë, e dëmton rëndë fenë tonë!?”

I gjendur para këtyre fjalëve, Harun Rashidi e kuptoi gabimin dhe menjëherë dha urdhër të anulohet dekreti që kishte nxjerrë.

ME NDIHMËN E ALLAHUT

Historia e njerëzimit nuk ka regjistruar një shtet tjetër me jetëgjatësi prej 620 vjetësh. Është Roma, por edhe ajo ka qenë e tillë me shkëputje. Megjithëse perandoria Romake mund të duket më jetëgjatë, në fakt jetëgjatësia e saj ka qenë me shkëputje dhe ndërprerje. Në mënyrë të pandërprerë vetëm perandoria Osmane e ka vazhduar ekzistencën e saj.

Kjo jetëgjatësi dhe begati ka qenë pasojë e ndjeshmërisë dhe respektit të lartë ndaj Islamit, ka qenë pasojë e ibadetit vetëm ndaj Allahut dhe kërimit të ndihmës vetëm prej Tij.

Thënë ndryshe duke jetuar vetëm sipas ajetit:

“Vetëm ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë!” (Fatiha, 5.)

SEKRETI I MADHËSHTISË

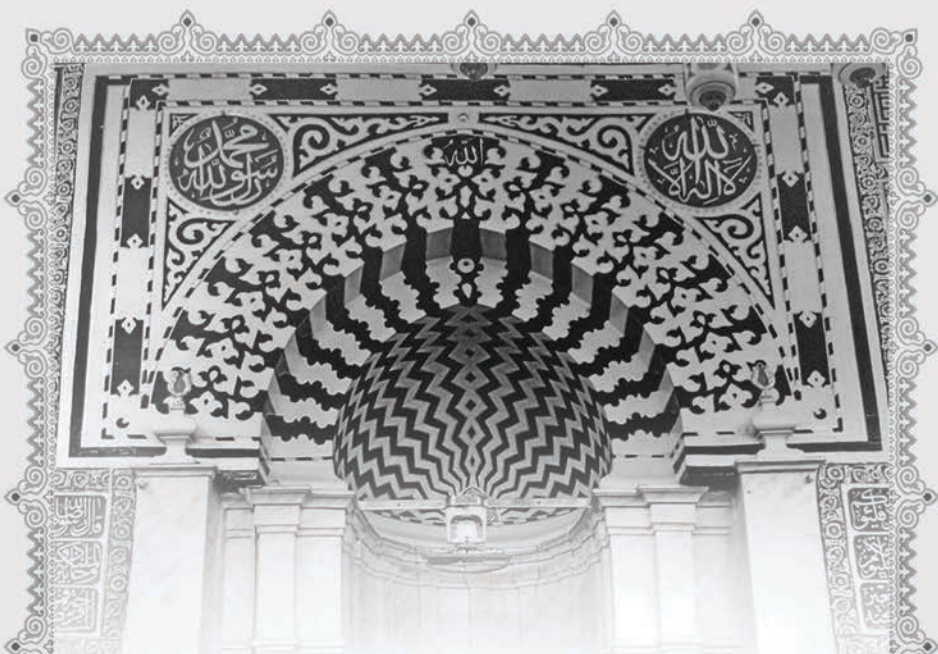
Faktori kryesor i sundimit 600 vjeçar osman pa asnjë ndërprerje është respektimi i botës shpirtërore dhe respekti i lartë për urtësinë. Respekti dhe nderimi që ata i bënë Kuranit të Madhërishëm dhe dashuria që ata kishin për Resulullahun, (a.s.), i lartësoi ata mbi të gjithë të tjerët. Dy shembuj të tillë:

Shembulli i parë

Osman Gazi nuk fjeti dot në dhomën që i kishin përgatitur për arsye se aty kishte një Kuran të varur në mur, e kështu ai nuk mund t'i shtrinte këmbët pasi e perceptonte si mungesë respekti ndaj fjalës së Allahut të Lartëmadhëruar gjestin në fjalë.

Shembulli i dytë

Javuz Sulltan Selimi i solli amanetet e shenjta në Stamboll dhe emëroi 40 hafizë që t'u qëndronin pranë. Hafizët këndonin Kuran me radhë e në mënyrë të pandërprerë pranë amaneteve të shenjta.

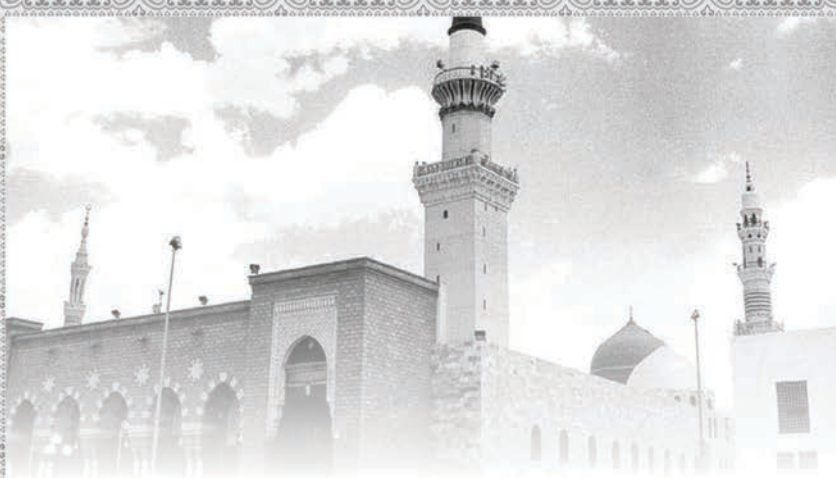

MOS E NGRINI ZËRIN!

*Imam Maliku (r.a.) jetoi duke
u përpjekur të njësohej me të Dërguarin e Allahut
(a.s.). Në Medinë nuk shaloi asnjë kafshë.*

*Nuk doli kurrë për kryerjen e nevojës
brenda periferisë së zonës harem të Medinës.
Për sa kohë qe imam në Ravza, gjithmonë me zë të ulët
foli. Kur një radhë, kalifi i kohës,
Ebu Xhafer Mansuri, foli me zë të lartë,
ia tërhoqi vëmendjen me këto fjalë: “O kalif! Ule zërin
në këtë mjedis! Dhe këndoi ajetin:*

*“O ju që besuat! Mos e ngrini zërin mbi zërin e
Profetit! Mos i thërrisni edhe Profetit me zë të lartë
siç i thërrisni njëri-tjetrit! Ndryshe, pa e kuptuar as ju
vetë, punët ju shkojnë dëm!” (Huxhurat, 2.)*

EDUKATA E TË FOLURIT TË OSMANLINJVE PRANË RAVZËS

Kubenë e parë mbi varrin e Profetit (a.s.), e ka ndërtuar Sulltani Memluk Kajëtbaj. Ndërsa kubënë së gjelbër që shohim sot, e ka ndërtuar Sulltan Mahmudi i II.

Për të realizuar këtë punë kaq fisnike, në Medinë dërgohen arkitektë dhe mjeshtër nga Stambolli. Por, përpara se të fillonin punën, ustallarët u konsultuan gjatë me njëri-tjetrin me qëllim që gjatë punës të mos bënin asnjë veprim që do ta shqetësonte shpirtin e bekuar të Profetit (a.s.). Si përfundim, morën vendimin që gjatë punës së ndërtimit të përdornin kujdes në edukatën e të folurit.

Ja një shembull kuptimplotë i asaj edukate:

Ti, në vend të thuash: “Më zgjat tullën!”, thuaj: “Allah!”. Në vend të thuash; “Më zgjat çekiçin!”, thuaj: “La ilahe il-lallah!”. Unë, në vend të them: “Më zgjat ibrikun e ujit!” Do them: “Bismil-lah!”.

Në këtë mënyrë, ata e ndërtuan Kubënë e Gjelbër me ndjenja të thella shpirtërore, sikur të ndodheshin në një tubim ku përmendet Allahu. Ky është një shembull i jashtëzakonshëm i dashurisë dhe respektit që kishin të parët tanë ndaj Profetit (a.s.).

ALLAHU ËSHTË MË I MADH SE TI!

*Botëkuptimi i modestisë
në shoqërinë Osmane, përfshinte të gjithë
që nga një njeri i thjeshtë deri te padishahu.
Sulltanët Osmanë kishin i urdhëruar
ushtarët e tyre me pagesë që gjatë ceremonisë
përsëndetëse të xhumasë,
të thoshin në kor:*

**“Mos u mburr o padishah,
Allahu është më i madh se ti!..”**

DALLIMI NË NJERËZILLËK

*Të parët tanë, për të ruajtur
edhe dinjitetin njerëzor të të sëmurëve mendorë,
në lidhje me ta përdornin shprehjen
“të nderuarit e dobët”, ndërsa për lebroset
e braktisur nga shoqëria kanë ndërtuar streha
të cilat i kanë quajtur “teqeja e të dobëtëve”.*

*Kurse në perëndim të sëmurëve psikik i thoshin:
i ka pushtuar shejtani dhe për këtë i hidhnin në zjarr.
Ky është dallimi midis dy qytetërimeve.*

DELIKATESA QË REFLEKTOHET NË RRUGË

*Delikatesa dhe mirësjellja
në shoqërinë Osmane kishte arritur shkallën
kulminante. Në dritaret e shtëpive ku kishte ndonjë të
sëmurë, vendosej një trëndafil i kuq që fëmijët të mos
luanin aty afër e të mos shqetësonin të sëmurin me
lojërat e tyre. E gjithashtu shitësit ambulant të mos
bërtisnin për të shitur mallrat e tyre
pranë këtyre shtëpive.*

INSTITUCIONI I VAKËFIT

Shërbimet dhe veprimtaritë e vakëfeve të themeluara te osmanët kishin një përmbajtje të pasur. Fakti që ato, me synimin për t'u bërë të dobishme për shoqërinë, paraqisnin ndryshime dhe shumëllojshmëri sipas kohës, vendit, krahinës dhe prirjeve, tregon qartë se sistemi ishte jo statik, por dinamik. Edhe pse sështë e mundur për të treguar dhe renditur këtu të gjitha llojet e vakëfeve të themeluara te osmanët dhe të fushave të shërbimit të tyre, mund të jepen disa shembuj të rëndësishëm sa për të pasur një ide:

Ndërtimi dhe mirëmbajtja e xhamive, faltoreve, teqeve dhe tyrbeve; medresetë dhe institucionet kërkimore e shkencore; shërbimet e strehimit, hanet, hamamet dhe shërbimet shëndetësore; namazgjahet, libraritë, bibliotekat dhe shtëpitë e pritjes; pusët, ujësjellësit, harqet ujësjellëse dhe çeçmat; gjellëtoreset publike, çerdhet dhe kopshtet e fëmijëve; çlirimi i robërve dhe skllevërve; sigurimi i lëndës djegëse për të varfrit; zëvendësimi me të reja i enëve të thyera nga shërbëtorët, me qëllim që të mos qortoheshin dhe poshtëroheshin nga pronarët e tyre; përgatitja e pajës për vajzat jetime; pagimi i borxheve të borxhlinjve; ndihmat për gratë e veja dhe nevojtarët; ndihma në ushqime dhe veshje për nxënësit e shkollave; shërbimet funerale për të varfrit dhe të vetmuarit; dhurata festash për fëmijët dhe të vetmuarit për t'i gëzuar edhe ata; mbrojtja e grave të moshuara dhe të vetmuara.

JETIMËT JANË TË MITË

*Profeti ynë (a.s.) i cili kishte
një shpirt shumë të lartë, është marrë vetë
personalisht me jetimët e ummetit, bashkësisë, dhe
i ka dhuruar njerëzimit këtë shembull të bukur:*

*“Unë jam ndaj çdo besimtari më afër se uni i tij,
më i vlefshëm për të se uni i tij! Po qe se dikush lë
pasuri duke vdekur, ajo pasuri u takon të afërmve
të tij, por nëse lë borxh ose jetimë, ai borxh është
imi dhe kujdesi për jetimët e tij më takon mua!”*

(Muslim, Xhuma, 43; Ibni Maxhe, Mukaddime, 7.)

MËSHIRA E INSTITUCIONALIZUAR

*Vakëfi është forma e organizuar e mëshirës,
dhembshurisë dhe dashurisë kundrejt krijesave
për hir të Krijuesit.*

*I Dërguari i Allahut, sallallahu alejhi ve sellem,
që ishte profeti i fundit dhe që i kaloi si era
profetët e tjerë në bujari, së pari dha në rrugë
të Allahut Teala shtatë vreshta me hurma që
pronari i tyre gjendej në Medinen e Ndriçuar
dhe më pas vreshtat me hurma në Fedek dhe
Hajber që i takuan pjesës së tij.*

Xhabiri (r.a.) thotë:

*“Nuk njoh asnjë person që ka mundësi prej
ensarëve dhe muhaxhirëve që të mos ketë
kontribuar në vakëf.”*

PËR TË ARRITUR PËRSOSMËRINË NË MIRËSI

Ebu Talha zotëronte një kopsht me 600 pemë hurme pranë xhamisë së Profetit (a.s.) dhe e kishte pikë të dobët. Ai vrapoi menjëherë pranë Profetit (a.s.) dhe i tha:

“O i Dërguari i Allahut! Pasuria ime më e dashur është kopshti të cilin e keni parë edhe ju. Që nga ky çast po ja lë të Dërguarit të Allahut, për hir të Allahut. Përdoreni si të doni, mund t’ia jepni cilit të varfër të dëshironi.”

Pas këtyre fjalëve shkoi menjëherë në kopsht për të konfirmuar vendimin e tij. Kur Ebu Talha mbërriti tek kopshti, bashkëshortja e tij po qëndronte nën hijen e një peme. Ebu Talha nuk hyri brenda dhe gruaja e çuditur e pyeti:

- O Ebu Talha, pse po pret jashtë? Futu brenda!

*- Nuk mundem, mblidhi dhe ti gjërat e tua dhe
dil jashtë, - i tha ai.*

*- Pse kështu, Ebu Talha? A nuk është kopshti ynë
ky? - e pyeti gruaja e çuditur.*

*- Jo, ky kopsht tani u përket të varfërve të
Medinës, - iu përgjigj ai duke i treguar për ajetin
e zbritur dhe gëzimin e harenë që sillte mirësia e
dhurimit.*

*- E dhurove në emrin tënd apo të të dyve? - e
pyeti gruaja*

*- E dhurova në emër të të dyve, - iu përgjigj ai.
Pas kësaj përgjigjeje bashkëshortja iu drejtua me
këto fjalë:*

*- Allahu qoftë i kënaqur me ty, o Ebu Talha! Të
njëjtën gjë mendoja dhe unë sa herë që shihja të
varfrit, por nuk kisha guxim të ta thosha. Allahu
na e pranoftë mirësinë tonë, ja po dal edhe unë
nga kopshti.*

*Sjellja e sahabëve të nderuar është e lidhur me
vlerësimin e ditëve e netëve sipas mënyrës së
treguar nga Profeti (a.s.), sepse të jetosh me
frymën e tij është shkaku më i madh i qetësisë e
lehtësisë në pasqyrimin e mirësive.*

FILLIMISHT MËSOJE DHE USHQEJE

Abbad bin Shurahbil tregon:

*Dikur qeshë varfëruar. Një ditë,
hyra në një kopsht nga të Medinës. Vola kallinjtë; edhe
hëngra, edhe në torbë futa. Ndërkaq, erdhi i zoti i kopshtit,
më kapi, më rrahu, ma mori torbën dhe më çoi te i Dërguari i
Allahut, të cilit ia tregoi si qëndronte puna.*

I Dërguari i Allahut i tha pronarit të kopshtit:

*“Sa ishte injorant, s’ia mësove,
kurse tani që është i uritur, s’e ushqeve!”*

*Pastaj e urdhëroi pronarin e kopshtit
të ma kthente torbën dhe ai ma ktheu!*

*Pastaj, i Dërguari i Allahut (a.s.) më dha gjysmë ose një sa’
ushqime. (Ebu Davud, Xhihad, 85; Nesai, Kudat, 21)*

*Edhe ndaj njerëzve që nuk i donte dhe s’ua miratonte sjelljet,
i Dërguari i Allahut (a.s.) sillej me butësi dhe u fliste me
urtësi me qëllim për t’u ruajtur nga e keqja e tyre.*

MJERIMI I PERËNDIMIT

Autori francez Victor Hugo, në romanin e tij me titull “Të Mjerët”, na paraqet një prej njëmijenjë dramave që përjetoheshin në Evropë:

*Një i varfër në kulm, i detyruar nga uria,
thyen xhamin e një furre buke dhe vjedh një bukë. Madje,
për shkak të copave të xhamit, ai çahet e bëhet gjithë gjak.
Pronari i furrës, e ndjek dhe pasi arrin ta kapë, e dorëzon në polici.
Gjykata e dënon me punë të rëndë dhe fëmijët i mbesin pa kujdes e
në gjendje të mjeruar. I shkreti, edhe pse lirohet pas shumë vitesh, ai
përrjashtohet nga shoqëria dhe nuk e ngre më kokën kurrë për shkak të
padrejtësive që i bëhen.*

*Askush nuk do t’ia dijë të edukojë një të paditur
apo të ushqejë një të uritur. Ka vetëm ndëshkim mizor...*

Ja pra dallimi mes dy qytetërimeve!..

*Qytetërimi Islam merr përsipër që të edukojë shoqërinë
dhe ta zhvillojë atë...*

*Kurse qytetërimi perëndimor, vetëm sa bën të pasurin
më të pasur dhe të varfrin më të varfër... Me pak fjalë;
“I daltë shpirti atij që është poshtë!”.*

*Të mos pandehet se ky mjerim i perëndimit ka mbetur
në të shkuarën tashmë, sepse edhe në ditët tona, në rrugicat e perëndimit
që njihet si shoqëria e mirëqenies, jetojnë me mijëra të pastrehë.*

*Përveç kësaj, për shkak se perëndimi ia atribuon
vetëm vetes pasuritë e botës, ata që jetojnë në pjesët e tjera të globit,
po vdesin përditë nga uria, sëmundjet dhe luftërat.*

GURËT E SADAKASË

Të parët tanë kanë formuar edhe vakëfe për të ruajtur nderin e grave të moshuara e të vetmuara, të cilat për shkak të turpit dhe dinjitetit, nuk ua shfaqnin nevojat e tyre të tjerëve. Këtyre grave të moshuara u është siguruar lesh i pastër, i larë dhe i krehur, të cilin ato e kanë tjerë dhe më pas u është blerë me çmim të lartë, në mënyrë që ato të kishin mundësi të siguronin të ardhurat me djersën e tyre. Me qëllim që ata të cilët jepnin sadaka dhe ata që e merrnin, të mos përballeshin me njëri-tjetrin, pranë xhamive janë ndërtuar disa vende të posaçme që quheshin “gurë sadakaje”. Ndërsa ushqimet për të varfrit shpërndaheshin natën në errësirë në enë të mbyllura, me qëllim që ata të mos turpëroheshin.

RUAJTJA E DINJITETIT TË NJERËZVE

*Në dokumentin e një vakëfi
të Sulltan Mehmet Fatihut thuhet:*

*“Në ndërtesën që kam ndërtuar,
të hanë ushqim të varfrit e Stambollit!
Ndërsa familjeve të dëshmorëve që ranë
në çlirimin e Stambollit, t’u dërgohet ushqim
në enë të mbyllura kur të errësohet,
me qëllim që të mos vërehen nga fqinjët
dhe t’u ruhet nderi dhe dinjitetit!..”*

FALËMINDERIT QË PRANUAT

Ebu Lejs Semerkandi thotë:

*“Për sa i përket dhurimit personi i cili dhuron
lëmoshën duhet ta falënderojë personin që i dhurohet.
Sepse dhuruesi do të shpëtojë nga shumë shqetësime,
fatkeqësi, vuajtje të kësaj bote dhe botës tjetër me anë
të personit që i dhurohet. Dhe çështje më e rëndësishmja
do të fitojë kënaqësinë e Zotit (xh.sh.).”*

*Babai im i shtrenjtë Musa Topbash tregoheshin shumë
të ndjeshëm ndaj rregullave të etikës së sadakasë
dhe dhurimit aq sa personave që u dhuronin diçka
u drejtoheshin me fjalët “Zotëri i nderuar..., ju
falënderoj që pranuat sadakanë time...” në mënyrë që
ata të mos ndiheshin në borxh moral dhe i falënderonin
me sinqeritet për mundësinë që u kishin dhënë për të
fituar kënaqësinë hyjnore.*

KATËR SHKALLËT E DHURIMIT

1. DHËNIA ATIJ QË KËRKON

Bujaria ka katër shkallë;

Shkalla e parë,

është t'i japësh atij që të kërkon.

Edhe nëse nuk kemi asgjë për t'i dhënë,

Allahu na urdhëron t'i themi fjalë

do t'i ngrohë zemrën:

قَوْلٌ مَّيْسُورًا

Kaulen mejsura”

Pra, nuk refuzohet ai që kërkon.

*Por i jepet qoftë edhe pak dhe kurrë nuk duhet qortuar
apo poshtëruar. Në një ajet fisnik urdhërohet:*

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ

“Dhe lypësin mos e shty me ashpërsi!” (Duha, 10.)

KUSH NA JEP NEVE?

*Babai im i ndjerë, Musa Efendia,
hidhërohej shumë me ata që u thoshin lypësve;
“Zoti të dhëntë, Zoti të dhëntë!” - dhe thoshte:*

*“Vallë po neve kush na jep? Përse na jep neve Allahu?
Vetëm për veten tonë? Pra, duhet të mendojmë:*

*Edhe ne kërkojmë vazhdimisht nga Zoti ynë, e prapë
kërkojmë!.. Pasuria është e gjitha e Allahut. Prandaj
robi nuk duhet ta harrojë se ai është vetëm përdoruesi
i asaj pasurie, që është sprovë e jetës së kësaj bote. Po
ashtu, nuk duhet të harrojë kurrë, se të pasurit kanë
gjithmonë përgjegjësi ndaj nevojtarëve.*

2. T'I KËRKOSH DHE T'I GJESH NEVOJTARËT

*Shkalla e dytë e bujarisë,
është t'i kërkosh dhe t'i gjesh nevojtarët
që nuk e shfaqin gjendjen e tyre për shkak të dinjitetit.
Madje, edhe nëse ata e fshehin veten,
duhet t'i njohësh nga pamja e tyre,
ashtu siç shprehet edhe ajeti fisnik:*

**“...Do t'i njohësh
nga pamja e tyre...”**

(Bekare, 273)

3. TË NDASH SI ENSARËT

Shkalla e tretë e bujarisë dhe dhurimit, është të ndash me nevojtarët atë që ke mundësi, duke marrë shembull ensarët, të cilët ndanë me muhaxhirët gjithçka që kishin. Duke filluar prej shtëpisë, vreshtave, kopshteve, etj., ata u ofruan atyre çdo gjë duke u thënë; “gjysma është e juaja!”. Më vonë, kur Profeti (a.s.), nuk u dha gjë ensarëve prej plaçkës së luftës, por i dha vetëm muhaxhirëve që nuk kishin asgjë, ata (ensarët) e pranuan me gjithë zemër këtë ndarje. Lidhur me këtë, në Kuranin Fisnik urdhërohet:

“Ndërsa ata që banojnë në Medinë dhe që e kanë pranuar besimin qysh më parë, i duan mërgimtarët që vijnë në Medinë dhe në zemrat e tyre nuk ndjejnë kurrfarë rëndimi, për atë, që u është dhënë atyre, por duan t’u bëjnë më mirë mërgimtarëve sesa vetes, edhe pse vetë janë nevojtarë.” (Hashr, 9.)

4. TË JAPËSH PREJ VETES: ISAR

*Shkalla e katërt dhe
më e mrekullueshme, është “isari”,
që do të thotë; të preferosh t’i japësh vëllait tënd,
edhe pse je nevojtar për vete.
Pra, ta këpusësh prej shpirtit tënd
dhe ta japësh pa pishman e pa qeder.*

SAKRIFICA NË FRYMËN E FUNDIT

"Ishim në betejën e Jermukut, e cila u zhvillua shumë e ashpër. Myslimanët e plagosur nga shigjetat dhe heshtat, po jepnin shpirt mbi rërën e nxehtë ku kishin rënë. Në këtë kohë, unë mbloodha gjithë fuqinë dhe fillova të kërkoja djalin e xhaxhait. Pasi kërkoja mes të plagosurve, të cilët po përjetonin çastet e fundit të jetës, më në fund e gjeta, por pa dobi: djali i xhaxhait qëndronte i shtrirë mbi një lumë gjaku dhe nuk mund të fliste përveçse duke lëvizur sytë. I tregova enën e ujit që e kisha përgatitur më parë dhe e pyeta:

- A do ujë?

Dukej që donte, sepse buzët i ishin tharë nga të nxehtët, por nuk kishte fuqi të jepte përgjigje. Vetëm se me lëvizjet e syve dukej sikur aludonte për gjendjen e mjeruar në të cilën ndodhej.

Unë hapa grykën e enës dhe teksa po i zgjasja ujin, mes të plagosurve që ishin aty pranë u dëgjua një zë, "Ah!"

Me ta dëgjuar këtë, djali i xhaxhait ma bëri me shenjë që t'ia çoja atij ujin. Vrapova mes rërës së nxehtë ku shtriheshin të vvarët, arrita tek ai dhe e pyeta:

- A do ujë?

Ai tha "Po!" duke bërë shenjë me sy. Por në çastin që do të pinte ujin, u dëgjua një rënkim nga një tjetër i plagosur. Edhe ky burrë fisnik bëri me shenjë që t'ia çoja ujin atij që rënkonte.

Vrapova, po kur shkova tek ai, pashë se kishte ndërruar jetë. Atëherë u ktheva me të shpejtë pranë të plagosurit të dytë. Teksa po i zgjasja enën e ujit, pashë se edhe ai kishte ndërruar jetë.

"Të paktën të arrij djalin e xhaxhait", thashë me vete. Shkova me një frymë tek ai. Por pa dobi, sepse edhe ai e kishte dorëzuar shpirtin duke u përpëlitur mbi rërën që të përvëlonte. Ena që mbaja në dorë më mbeti e mbushur mes tre dëshmorëve."

IFTAR ME UJË

Sipas njoftimit të ibn Abbasit (r.a.) Aliu dhe bashkëshortja e tij Fatimja, po mbanin tre ditë agjërim të përkushtuar meqenëse bijtë e tyre Hasani dhe Husejni gjetën shpëtim nga sëmundja. Ditën e parë për iftar kishin bërë një ushqim me miell gruri. Në atë moment trokiti në derë një i uritur. Familjarët ia dhanë të varfrit ushqimin që kishin përgatitur për vete, dhe vetë bënë iftar me ujë. Në ditën e dytë kur erdhi koha e iftarit, këtë herë kishte ardhur një jetim dhe përsëri bënë iftar me ujë, ndërsa ditën e tretë erdhi një skllav për të kërkuar ndihmë, edhe në këtë rast ushqimin që kishin përgatitur ia dhanë atij duke treguar kështu shembullin e një durimi dhe sakrifice të madhe.

Kjo zemërgjerësi e paarritshme në sadaka, afrimiteti me të tjerët, ky moral i lartë është përforcuar në ajetin Kuranor të mëposhtëm:

VETËM PËR FITUAR DASHURINË E ALLAHUT

“Ata i ushqejnë të varfrit,
jetimët dhe të zënët rob edhe pse vetë janë
nevojtarë, duke thënë: ‘Ne ju ushqejmë vetëm
për hir të Zotit. Për këtë nuk duam shpërblim
e as falënderim! Ne i frikësohemi Zotit tonë në
një Ditë të ashpër, që do t’i bëjë fytyrat
të jenë të vrenjtura, por Allahu do t’i ruajë ata
nga tmerret e asaj dite e do t’u japë shkëlqim
dhe gëzim.” (Insan, 8-11)

TË QËNDROSH INDIFERENT PËRBALLË DRAMËS NJERËZORE

I nderuari Shejh Sadi Shirazi, thellësinë dhe delikatesën e zemrës që duhet të zotërojë një besimtar, e shpjegon me këtë tregim shumë domethënës:

“Një vit, në Sham ndodhi një zi aq e madhe, sa edhe të dashuruarit e harruan dashurinë. Nuk ra qoftë edhe një pikë ujë. Të mbjellat nuk lagën dot as buzët. Çdo burim u tha.

Nuk ngeli asnjë pikë ujë përveç lotëve të të varfërve.

Në një gjendje të tillë, një ditë më erdhi një mik. Ai kish mbetur kockë e lëkurë, megjithëse ishte njeri i pasur, i fuqishëm, i famshëm, fisnik dhe trupmadh. Kur e pash në atë gjendje, u shushata. Më pas e pyeta:

«O miku im i mirë! Çfarë ka ndodhur, ç'fatkeqësi të ka rënë? Më thuaj shkakun e kësaj gjendjeje të dobët, të këputur e të mjerë!...»

Miku im u mërzit nga fjalët e mia dhe i habitur tha:

«Miku im! Nëse nuk e di shkakun e gjendjes sime, atëherë
çështë ky indiferentizëm? Por, nëse e di, pse pyet? A nuk e
sheh, fatkeqësia ka arritur kulmin!

As nga qielli nuk zbret shi në tokë, e as nga toka
nuk ngrihet në qiell rënkimi i atyre që vuajnë!»

I thashë:

«E di! Por pse ka ndikuar kaq shumë
kjo fatkeqësi tek ty? Ti ke çdo gjë.

Pse shqetësohesh për vuajtjet e të tjerëve?!»

Ndërsa ai mik i mirë, më pa në një mënyrë shumë
domethënëse, si shikimi i një dijetari ndaj
një të padituri dhe tha:

«A ka hidhërim në zemrën e një njeriu
i cili gjendet në breg dhe është duke parë se miqtë e tij po
mbyten në det? Fytyra ime, është zverdhur prej mjerimit të
popullit. Gjendja e të vetmuarve dhe skamnorëve më ka bërë
kështu si jam. Njeriu me ndërgjegje, ashtu sikur nuk dëshiron
të shohë plagë në trupin e tij, nuk dëshiron të shohë as tek
krijesat e tjera të Allahut. Shyqyr Zotit,
unë nuk kam plagë, mirëpo vuajtja e të tjerëve ma bën
ndërgjegjen të dridhet. A mund të jetë në qejf njeriu që ulet
pranë një të sëmuri, edhe nëse vet është i shëndetshëm?

Sa herë që shoh gjendjen e pashpresë të të varfërve,
çdo kafshatë që ha, më ngelet në fyt.

Sikur gëlltit ndonjë helm. Si mund të argëtohet
njeriu që sheh mjerimin e llojit të vet?

Kur qan ndonjëri prej tyre, lagen edhe sytë e mi.»

SHËRBIM NDAJ KRIJESAVE

*Kur vdiq Pertevnijal Valide Sulltan,
nëna mbretëreshë, e cila pati ndërtuar Xhaminë Valide
në zonën Aksaraj të Stambollit, një person i mirë (salih) e pa në
ëndërr në një pozitë të mirë dhe e pyeti:*

“A mos të ngjiti Allahu në këtë pozitë për xhaminë që ndërtove?”

“Jo!” – Iu përgjigj nëna mbretëreshë.

I habitur, personi e pyeti përsëri:

“Atëherë, me ç’punë arrite në këtë gradë?”

Dhe nëna mbretëreshë i dha këtë përgjigje tejet mësimdhënëse:

“Ishte një ditë me shi të dendur.

Ne po shkonim për vizitë në xhaminë Ejub Sulltan.

*Pranë rrugës pashë një mace të vogël e të dobët që po përpëlitej në
një pellg me ujë të formuar në skaj të kalldrëmit.*

E ndala pajtonin dhe i thashë motrës shoqëruese që kisha pranë:

“Shko e merre këtë mace të vogël se, ndryshe, ka për t’u mbytur!”

Kurse motra më kundërshtoi:

“Aman, mbretëresha ime, do të ndyhem i edhe ti, edhe unë!”

Për të mos ia thyer asaj, unë zbrita vetë nga pajtoni,

u futa nëpër baltë dhe e shpëtova macen. Ajo dridhej.

Mu dhimbs, e mora në prehër dhe e ngroha mirë e mirë.

Pa kaluar shumë, e mjera u gjallërua!

*Ja, për mëshirën që tregova për atë mace të vogël
ma fali Allahu këtë pozitë të lartë!”*

MOS NËNVLERËSO ASNJË PUNË

“Njëherë një njeri e kaplon një etje e madhe gjatë udhëtimit. Ai gjen një pus, zbret në të dhe pi ujë. Pastaj del nga pusi dhe sheh një qen me gjuhën të nxjerrë jashtë, i cili po lëpinte baltën nga etja. Njeriu thotë:

«Këtë qen e paska kapluar etja, siç më kishte kapluar edhe mua më parë.» Pas kësaj, njeriu zbret në pus, mbush këpucën e vet me ujë dhe e kap me gojë derisa ngjitet lart, ku i jep të pijë qenit. Allahu kënaqet prej kësaj vepre të tij dhe ia fal gjynahet.”

Kjo do të thotë se mirësitë që i bëhen krijesave të Allahut, bëhen shpagim për disa gjynahe. Prandaj, është e domosdoshme që të mos e neglizhojmë asnjë lloj mirësie që mund të bëjmë. Lumturia jonë varet nga mirësitë që bëjmë. E në mënyrë të veçantë nga mirësitë që i bëjmë në një vend ku nuk na sheh askush. Kjo, sepse ndodhia në Hadithin në fjalë, ka ngjarë në një vend larg prej syve të njerëzve. Nga ana tjetër, edhe bërja e një mirësie në mënyrë të plotë, ka një cilësi dhe rëndësi të veçantë. E në fakt, në shembullin që na jep ky Hadith, qenit i është dhënë ujë derisa është ngopur. Pra, mirësia dhe bujaria është treguar në mënyrë të plotë.

Djesa e VI

TABLO URTËSIE

NUK E DI

Një nga sahabët që ishte i njohur për përkushtimin që kishte ndaj adhurimit, Uthman ibën Madh'un (r.a.), ndërroi jetë në qytetin e Mendenës, në shtëpinë e një gruaje të quajtur Ummu'l-Ala. Kjo grua tha:

“O Uthman! Betohem se në këtë moment Allahu Teala po të gostitë me të mira.”

Profeti i Allahut (a.s.), ndërhyri:

“Nga e di ti se Allahu është duke e gostitur?”

Gruaja tha:

“Betohem për Allahun që nuk e di!”

Profeti ﷺ sqaroi:

“Shikoni! Uthmani ndërroi jetë. Unë personalisht për të shpresoj të mirën prej Allahut. Mirëpo, megjithëse jam Profet, as unë nuk e di se çfarë do të ndodhë me mua dhe me ju”.

Ummu'l Ala ka rrëfyer:

“Betohem për Allahun se pas kësaj ndodhie, nuk fola më në lidhje me askënd”. (Buhari, Tabir, 27)

NA FAL QË TË DYVE!

*Njerëzit e devotshëm,
gjithmonë e konsiderojnë veten të dobët
e gjynahqarë. Kështu edhe Ebu Bekri (r.a.),
i cili është konsideruar si njeriu më i afërt i
Profetit tonë (a.s.). Madje, duke iu referuar
atij, Kurani Fisnik thotë: “I dyti prej të dyve”.
Megjithatë, edhe ai e konsideronte veten shumë
të dobët dhe gjynahqar. Për rrjedhojë, kur
njëherë i erdhi dikush dhe i kërkoi që t’i lutej
Allahut për t’ia falur gjynahet, ai iu drejtua
Allahut dhe u lut me këto fjalë:*

*“O Zot! Një rob i Yt gjynahqar,
kërkon lutje nga një rob tjetër gjynahqar.
Fali që të dy!..”*

AI E NJEH MË MIRË SE UNË

*Një nga dijetarët
më të mëdhenj të Islamit,
Imam Ahmedi, shkante shpesh
tek njeriu i devotshëm i kohës,
Bishr-i Hafi dhe kuvendonte me të.*

Njëherë, nxënësit i thanë:

*“O Imam! Ti je një dijetar muxhtehid
në fushën e Kuranit dhe Sunetit.
A të ka hije të shkosh kaq shpesh tek një dervish i
rëndomtë?” Imam Ahmedi u përgjigj:*

*“Po, fushat që përmendët,
unë i di më mirë se ai.*

Por Allahun ai e njeh më mirë se unë!”

SA NEVOJTARË JEMI!

Çdo njeri me mend duhet të pyesë veten:

Nga erdhi njeriu?

Për ku është duke shkuar?

Në pasurinë e kujt po jeton?

Për çfarë është kjo ardhje dhe largim nga kjo botë?

Kush m'i ka dhënë gjithë këto mundësi?

*Nga vijnë gjithë këto mirësi
dhe për çfarë qëllimi më janë dhënë?*

A ka ndonjë gjë që është vetvetiu?

*Fuqiplotë është vetëm Allahu
kurse njeriu është i dobët dhe nevojtarë.*

*Duke pyetur duhet të kuptojë nevojën
e madhe që ka për Allahun.*

JO MBURRJE POR FALËNDERIM

Barbaros Hajreddin Pasha e mund Andrea Dorjan në Prevezë. Andrea Dorja, në një gjendje të mjeruar, e shpëton shpirtin e tij duke ikur dhe duke e lënë flotën.

Barbaros hyri në gji nga Sarajburnu duke i vënë përpara anijet armike që i kishin spirancat e ulura bashkë me dhjetëra mijëra robër. Sipërfaqja e detit ishte e mbushur me anijet armike të cilat ishin përplot me robër.

Kanuni, vezirët dhe pashallarët po e shikonin këtë pamje të mrekullueshme prej një saraje në bregdet, por që tashmë nuk është më në Sarajburnu. Njëri nga padishahët, duke qenë i emocionuar, tha:

“O sulltani im! Sa herë e ka parë bota një pamje të tillë? Sado që të lavdëroheni është pak!”

Ndërsa Sulltani i Lartë, Kanuni, u përgjigj:

“O pasha! A na takon të mburremi apo të falënderojmë Allahun e Lartë për këtë fitore që na ka dhënë?!”

*Sa edukatë madhështore Islame,
sa botë e mrekullueshme shpirtërore...*

ÇFARË SHQETËSIMI!

*Pas fitores në Egjipt Sulltani Selimi
me ushtrinë arritën në Yskydar ditën.
Ngaqë e mori vesh se popullsia e Stambollit
do t'i bënte një pritje shumë entuziaste,
sulltan Selimi i Rreptë
i tha lalës Hasan Xhan kështu:*

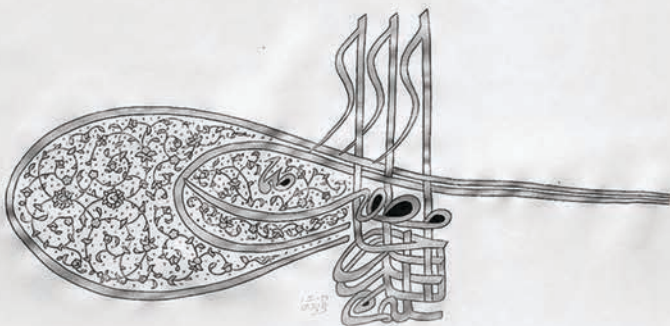
*“Unë do të hyj në Stamboll pasi të jetë errur
dhe të jenë zbrazur rrugët që duartrokitjet e
vdekatarëve, kurorat e fitores dhe komplimentet
të mos na bëjnë krenarë e të na shtrijnë përtokë!”*

I URTI

Sulltan Selimi para se të nisej për në Egjipt, qëndroi 3 muaj në Zonën e Shamit. Gjatë kësaj periudhe u angazhua me riorganizimin e sistemit administrativ të zonës, me pritjen e delegacioneve nga vendet fqinje të Shamit dhe në vizitat e vendeve historike të Shamit. Ndërsa shëtiste midis njerëzve pa rënë në sy, dalloi një hamam dhe u nis drejt tij për t'u freskuar.

Kur hyri në hamam nuk gjeti askënd përveç një plaku që lahej në një qoshe të hamamit. Edhe Sulltan Selimi filloi të lahej në një cep tjetër të hamamit. Në ato momente plaku filloi të godiste tasin e hamamit në hauzin e mermerit. Ky veprim ishte një sinjal për të thirrur shërbyesit. Megjithëse plaku vazhdoi për një kohë të godiste tasin për të sinjalizuar shërbyesit,

*askush nuk po vinte. Sulltan Selimi
mendoi t'i shkonte në ndihmë të moshuarit.*

*- Xhaxha! Me sa kuptoj po jep sinjal për të thirrur
shërbyesit apo jo?*

- Po, biri im, ata po thërras.

Nëse më lejon, të shërbej unë.

- Shumë faleminderit.

*Sulltan Selimi u ngrit dhe filloi t'i shërbente të
moshuarit të panjohur.*

*- Xhaxha! Megjithëse për minuta të tërë u përpoqe të
thërrasësh dikë për të të shërbyer,
askush nuk t'u përgjigj, kjo tregon se në rini nuk ke
ndihmuar dhe nuk i je gjendur askujt pranë.*

*Më gjithë atë personel dhe me gjithë ato thirrje që bëra
unë nuk u përgjigj askush, por vjen dhe përgjigjet gjithë
ai Sulltan. A do të mund të ndodhte një gjë e tillë, po të
mos i kisha shërbyer kujt në rini?*

*Sulltan Selimi mbeti i shtangur
dhe i mahnitur nga kjo. Ai kuptoi gradën e lartë
shpirtërore të njeriut në fjalë.*

NEVE NA KA HIJE DEVOTSHMËRIA

Mevlana ka thënë:

“Shpata pret qafën e kryelartit.

Kurse hija është e shtrirë për tokë.

*Për shkak se ajo nuk ka trup dhe qafë, është e
pamundur ta presësh dhe ta plagosësh atë!”*

Domethënë;

Allahu i Madhëruar,

*i ndëshkon me fatkeqësi të rënda në këtë botë ata që
tregohen arrogantë dhe mendjemëdhenj.*

Ndërsa në botën tjetër, i hedh ata në Xhehenem.

*Kurse atë që tregon modesti dhe përulësi,
e shpëton nga këto të këqija.*

NJË ROB I MJERË

*Përse njeriu nuk u krijua
nga një pikë loti e çmuar,
por nga një pikë uji e pavlerë, thuajse e pisët?
Përse jeta e tij është kalimtare?
Përse pasi vdes trupi i tij kthehet
në dhe të kalbur? E si guxon një krijesë
e tillë të mburret dhe të tregojë mendjemadhësi?
Çfarëdo pozitash dhe gradash
të ketë një njeri, ai nuk duhet të harrojë
se është veçse një “rob i mjerë”.*

NUK KA VEND PËR NJERIUN E PAPJEKUR

Dikush erdhi dhe trokiti në derën e mikut.

Miku nga brenda i thirri:

- O njeri besnik, kush je?

Kur ai që trokiti tha:

- Jam unë.

Miku iu përgjigj:

- Po qe kështu, atëherë më mirë ik!

Për ty akoma nuk ka ardhur koha të hysh brenda.

Njeriu i papjekur nuk ka vend në sofrën e begative shpirtërore. Çfarë mund ta pjekë tjetër njeriun e papjekur përveç zjarrit të ndarjes dhe largësisë? Çfarë mund ta shpëtojë atë nga hipokrizia dhe dyfytyrësia? Burri i shkretë u largua nga dera e mikut. Shëtiti plot një vit sa andej-këndej dhe u përcëllua në shpirt nga ndarja me mikun. I pasionuari i djegur në shpirt u kthye pasi u rrah me zjarrin e ndarjes dhe përsëri filloi t'i sillej rreth e rrotull shtëpisë së mikut. Trokiti ngadalë me çekiçin e derës së mikut, me shumë edukatë dhe i shqetësuar që nga goja e tij të mos dilte ndonjë fjalë që mund ta lëndonte mikun e tij të dashur. Miku, nga brenda, pyeti: - Kush është ai që troket në derë?

Burri u përgjigj:

- O ti që ma ke marrë zemrën! Ti je në derë.

Miku i tha:

- Meqenëse tani “ti” je “unë”, o ti që je “unë”, hyr brenda! Kjo shtëpi është e ngushtë dhe nuk ka vend për të marrë dy “unë”. Nëse peri që do të futet nëpër gjilpërë ndahet në dysh dhe bëhet dy fije peri, domethënë nëse i shpërfillet maja, ai nuk hyn dot nëpër vrimën e gjilpërës. Meqë ti je një, eja dhe kalo nëpër këtë gjilpërë!

BËHU SI TOKË!

Toka është modeste...

Edhe pse është shkak i mirësive të mëdha, toka shkelet me këmbë. Ajo është e heshtur, nuk bë zë! S'ka as gjuhë të të mburret. E mbi të gjitha duket e zezë dhe e pisët.

Toka është e kënaqur me qëllimin e krijimit të saj...

*Të gjitha krijesat dhe mbeturinat (jashtëqitjet)
e tyre i hedhin në tokës. Ndërsa ajo,*

*i pastron ato në heshtje dhe vazhdon
t'i gostitë ato me gjëra të pastra dhe të shijshme.*

Toka është delikate dhe e pjekur.

*Ajo gjithmonë të keqen e kthen me të mirë. Atij që
i hedh pleh, i jep trëndafila. Atij që e pështyn, i jep
burime me ujë. Ata që e shkelin me këmbë, i mban mbi
kokë. Trupat e krijesave që vdesin, i ruan në gjirin e
vet si amanet dhe i shkrin ato si një mister deri sa të
ringjallen. Të gjitha ndyrësitë e krijesave i eliminon
brenda vetes dhe duke i kthyer ato në energji, gostit me
fruta të ndryshme dhe të shijshme. E megjithatë, ajo
është e kënaqur me detyrën që ka.*

*Toka është aq e pastër, sa aty ku nuk ka ujë, marrim
abdest me të për tu falur.*

E për këtë arsye, Mevlana ka thënë:

“Bëhu modest si toka!..”

Pra;

“Bëhu altruiste si toka!..”

“Bëhu pjellore si toka!..”

“Bëhu tokë që edhe ti të gufosh jetë!”

Mos harro se je krijuar nga toka!

AVENTURA E TOKËS

Njeriu është krijuar prej tokës.

Ha ushqimet që dalin prej tokës dhe ato ushqime që ha formojnë në bërthamë tek njeriu. Ndërsa prej kësaj bërthame dalin breza e rinj. Edhe ata breza ushqehen prej tokës...

Pas vdekjes, njeriu i dorëzohet tokës.

Edhe elementet që ndodhen tek njeriu, i kthehen përsëri tokës.

Në tokë gjendet edhe bërthama e brezave që do të vijnë në të ardhmen.

Njeriu është krijuar nga toka dhe ushqehet nga toka.

Dhe përsëri përfundon në tokë.

Kështu, njeriu jeton një aventurë të tokës.

Për këtë arsye, Mevlana ka thënë:

“Bëhu si toka!”

Sa meditim i madh është ky:

Kur meditojmë në lidhje me këtë tokë, mbi të cilën shkelim, duke parë prej dritares së të shkuarës, do të kuptojmë se po shkelim mbi kufomat e përziera me tokën të miliarda njerëzve që kanë jetuar dhe kanë vdekur për shekuj me radhë që prej Ademit (a.s.), e deri më sot.

Kur të njëjtën tokë e shohim nga dritarja e së ardhmes, kësaj here është e mundur të vërejmë me miliarda njerëz që do të vijnë në këtë botë. Duket sikur mbi tokë përplasen hijet e miliarda njerëzve që kanë shkuar dhe miliarda njerëzve që do të vijnë.

Ardhja nga dheu dhe shkuarja drejt dheut...

Një rrjedhje e mrekullueshme nga dheu në dhe...

LEXO SHIUN

Lexo veten!.. Lexo Kuranin!..

Një lexim tjetër është leximi i shenjave në librin e universit. Shumë ajete na përmendin shiun si një mirësi dhe mëshirë për njeriun.

Lexo shiun!.. Lexo aventurën e ujit!..

Pasi bien shirat dhe bora, dielli e avullon një pjesë të ujit që sjellin ato, duke e ngritur përsëri në qiell. Në qiell shëtit një masë uji e barabartë me Detin Mesdhe, i cili bie si shi aty ku dëshiron Allahu. Ky ujë, është i njëjti ujë që përsërit ciklin e shiut që prej kur është krijuar në Tokë. Ai është ushqim për bimët dhe shëtit në trupin e njeriut dhe krijesave të tjera. Ai ndotet, bëhet baltë, e më pas pastrohet duke avulluar dhe kthehet përsëri i pastër në tokë si mëshirë. Nëse do të shkruhej aventura e një gote uji, nuk do të mjaftonin me qindra vëllime.

SI KUR UJË TË ISHTE I KRIPUR

*Uji i pastër dhe i ëmbël, pa të cilin nuk do të ishim
dhe as do të jetonim, mund të mos ekzistonte.*

*Ashtu si ujërat e kripur e të hidhur që kanë mbushur oqeanet,
edhe shiu që bie nga qielli mund të ishte i kripur dhe i hidhur.
Mirëpo, Allahu i Madhëruar e pastroi atë me anë të një sistemi filtrimi
madhështor dhe, në sajë të tij u gjallërohet toka.*

*“A e shihni ujin që pini? Vallë, ju e zbrisni atë prej reve apo Ne e
zbresim? Nëse duam, Ne e bëjmë atë të njelmët, andaj përse nuk
falënderoni?!” (Uakia, 68-70)*

“Pastaj, atë Ditë, do të pyeteni për kënaqësitë (e kësaj bote)!” (Tekathur, 8)

*Kur u zbrit ky ajet fisnik, një sahab shumë i varfër e nevojtar,
u ngrit në këmbë dhe pyeti:*

*“(O i Dërguar i Allahut!) A kam unë ndonjë mirësi (për të cilën do të jap
llogari)?”*

Profeti (a.s.), iu përgjigj shkurtimisht:

“Hija, dy nallanet dhe uji i ftohtë.” (shih. Sujuti, VIII, 619.)

*Le të meditojmë pak mbi këtë: Pemët janë krijuar për ne. Pushojmë nën
hijen e tyre dhe hamë prej frutave të tyre. Ndërsa prej trungut të tyre
bëjmë sende prej druri. Pemët pastrojnë ajrin, duke marrë dyoksidin e
karbonit dhe duke na dhënë oksigjenin. Për këtë arsye, ato cilësohen si
mushkëritë e tokës. Përveç këtyre ato na ofrojnë qetësi dhe pamje shumë
të bukura me ngjyrat jeshile dhe lulet e stinës. Le të mendojmë pak! Nëse
nuk do të ekzistonin pemët, kushedi se sa e thatë, e shkretë dhe e privuar
prej qetësisë do të ishte kjo botë!*

DËGJOJE SHIUN

I nderuari Mevlana duke e bërë ujin të flasë me gjuhën e gjendjes së vet e tregon kështu pastrimin e shpirtit:

Kur ai ndotet e turbullohet, e nuk i mbetet më pastërti e kthjelltësi, edhe uji stresohet dhe hutohet ashtu si ne për shkak se ndotet mbi tokë. Ai fillon të rënkojë në shpirt, e thotë:

«O Zot! Unë e shpërndava dhe e dhashë gjithçka që më ke dhënë. Tani kam mbetur pa gjë. Kapitalin dhe të gjitha çfarë kisha në dorë ia hodha edhe të pastrit, edhe të pistit... O Zoti im që jep gjithçka, më dhuro edhe më tepër!»

Pas këtyre rënkimeve e përgjërimeve, Allahu i Madhëruar i dërgon ferman diellit, e i thotë:

«Ngrije atë menjëherë në qiell me nxehtësinë tënde!..»

E pasi ai pastrohet në qiell duke avulluar, ndonjëherë bie mbi tokë si shi, ndonjëherë si borë, e ndonjëherë si breshër. Më në fund, ai arrin në një det pa anë e pafund!»

BËHU MËSHIRË

“Ashtu siç pastrohen ujërat duke avulluar në qiell, ashtu edhe ti pastroje veten prej të gjitha papastërtive të egos, duke iu afruar Allahut të Madhëruar. Avulloji papastërtitë e egos! Eliminoji ato! Bëhu pjesë e misterit të Ahsen-i Takuim/Krijesës më të mirë!”

Pra, thuhet se:

“Ashtu siç konsiderohet uji si mëshirë për shkak të pastërtisë, shërimit dhe begatisë që ka, edhe ti bëhu një njeri mëshire, prej shpirtit të të cilit rrjedh paqe dhe begati!”

Ne të kemi dërguar vetëm si mëshirë për botët. (Enbija, 107)

Je umeti i Profetit (a.s.), bëhu ummet i mëshirshëm i Profetit të mëshirshëm. Pasqyro mëshirë dhe mirësi. Ashtu si ujë është mëshirë dhe pastërti dhe edhe ti bëhu i mëshirshëm dhe pastrohu nga mëkatet.

Aty ku nuk bie shi bëhet shkretëtirë. Në shoqërinë ku nuk ka mëshirë njerëzit fillojnë të bëhen egoistë.

Të jesh pjesëtar i umetit të Muhamedit (a.s.) nënkupton të jesh i gjithë mëshirë.

FATKEQËSIA E EGOIZMIT

Egoizmi dhe mendjemadhësia janë rreziqe shumë të mëdha. Ata janë vetëvrasëse për njeriun. Ato të çojnë në xhehenem, shumica e rrugëve që të çojnë në xhehenem janë produkt të mendjemadhësisë dhe egoizmit.

Shpesh dëgjohen pyetje mendjelehta si, “a mos më pyeti Allahu kur më krijoi?” Mirëpo, Allahu i Madhëruar thotë: “Ti ishe asgjë, Unë të krijova!”

E çfarë vlere ka një “hiç” para një “Fuqie absolute”? Pastaj, sa logjike është që një Fuqi dhe Vullnet absolut e pa të meta, të pyesë diçka që nuk ekziston fare? Çfarë pyetje mund t’i bëhet asgjësë?

PËRÇMIMI ËSHTË FAJ I MADH

*Një besimtar nuk ushqen
kurrë ndjenja përçmimi dhe nënvlerësimi
për vëllezërit. Sepse ai e di që epërsia
dhe vlera qëndron vetëm tek devotshmëria ndaj
Allahut, dhe vendi i devotshmërisë është zemra,
fshehtësinë e së cilës e di vetëm Allahu. Askush nuk e di
përveç Allahut se si do të jetë përfundimi ynë.*

*Njeriu duhet të falënderojë dhe të jetë gjithmonë
mirënjohës ndaj Allahut. Vazhdimisht duhet të thotë:
Çdo gjë vjen prej Teje o Zot, Ti jep, Ti dhuron, vetëm
Ti je i Plotfuqishëm për çdo gjë kurse unë jam një rob
nevojtar për Ty. Sepse njeriu duhet të jetë i vetëdijshtëm
për dobësinë e vet, në momentin që i duket vetja i
mjaftueshëm atëherë ai është në humbje të plotë.*

URTËSIA E GJEMBAVE NË TRËNDAFIL

E pyetën trëndafilin:

Përse je me gjemba?

*Tha: Në mënyrë që të më prekë ai që më do me të
vërtetë, jo ai që më do në dukje..*

*Es'ad Erbili ka thënë: "Nuk mund të kesh frikë prej
gjembave në rrugën e kopshtit të dashurisë! Unë
mbledh me qindra gonxhe mbi gjemba!"*

*"Në kopshtin e devotshmërisë ndjej kënaqësi prej
vuajtjes. Nëse prej gjembave bëj jastëkun, në ëndërr
shoh trëndafilin!"*

*Mevlana thotë: Durimi i hënës
ndaj natës i jep asaj dritë.*

*Durimi i trëndafilit ndaj gjembit i jep atij aromë të
mirë. miku i trëndafilit është gjembi. Durimi ndaj
gjembit e bën trëndafilin të bukur.*

Pjesa e VII

CILËSITË E MIQVE TË ALLAHUT

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

*“Pa dyshim, miqtë e Allahut nuk do të kenë arsye për
t’u frikësuar dhe as për t’u dëshpëruar.*

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ

*(Të tillë janë) ata që besojnë dhe që (i) frikësohen
(Allahut).*

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ
لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

*Ata i pret lajmi i mirë në këtë jetë
dhe në tjetrën. S’ka ndryshim në fjalët e Allahut;
kjo është fitorja madhështore.”*

(Junus, 62- 64)

TRASHËGIMTARËT E PROFETIT

Miqte e Allahut janë personatete të larta që duhen marrë shembull, pas të Dërguarit të Allahut dhe shokëve të tij. Sepse ata me diturinë, dijen dhe moralin e tyre shembullor, janë “Trashëgimtarët e Profetëve”. Kështu në hadithin profetik thuhet:

“Dijetarët (që kanë plotësuar fenë si nga ana e jashtme ashtu edhe nga ana e brendshme, që diturinë e kanë kthyer në njohje) janë trashëgimtarët e profetëve.” (Ebu Davud, Ilim, 1.)

ROBËRIT E AFËRT TË ALLAHUT

“Allahu i Madhëruar, ka urdhëruar: «Kush tregon armiqësi ndaj një mikut Tim, edhe unë i shpall luftë atij. Robi im nuk mund të fitojë afërsi me Mua, me diçka tjetër më të dashur se sa punët që ia kam bërë farz/të detyruara. (Nëse) Robi

im vazhdon të më afrohet pa u ndalur me adhurime vullnetare (përveç farzeve), më në fund Unë e dua atë. Kur Unë e dua robin Tim, bëhem veshi i tij që dëgjon, syri që shikon, dora me të cilën mban dhe këmba me të cilën ecën. Çfarëdo që të kërkojë prej Meje, unë ia jap patjetër; nëse strehohet tek Unë, e mbroj atë. (Buhari, Rikak, 38.)

MIQTË E ALLAHUT

Miqtë e Allahut janë ata që: Kanë skalitur në karakterin e tyre gërshetimin e diturive të dukshme e të padukshme, Kanë rrugëtuar në aspektin shpirtëror, duke kaluar shumë stacione të zuhdit e të takvasë, duke u përsosur në veprimet e tyre. Shikimin e tyre konceptual e kanë shtrirë në të dy botët, duke arritur kështu në lumturinë e të shijuarit të imanit e në thellimin emocional. Të gjitha përpjekjet e tyre janë në shërbim të shpëtimit të njerëzimit nga veset e këqija dhe kurthet e egos. Pra, ata janë të plotësuar në besimin e tyre, duke u bërë vepërmirë e besimdrejtë dhe me plot cilësi të tjera që e lartësojnë njerëzimin në moralin e bukur e në qiejt e dritës. Ata e kujtojnë Allahun e Lartëmadhëruar, sepse bota e tyre shpirtërore është vazhdimisht në kontakt me Atë. Ata që ecin në gjurmët e tyre pajisen me urtësinë e me marifetin e të shikuarit të jetës dhe ngjarjeve të ndryshme nëpërmjet dritares së Ahiretit.

PËRKUFIZIMI I EBU BEKRIT

Katër lloj njerëzish janë prej robërve të mirë të Allahut:

1. Ai që gëzohet kur sheh dikë që bën teube (pendohet).

2. Ai që i përgjërohet Allahut për faljen e gjynaheve.

3. Njeriu që bën dua për vëllain e tij të fesë kur ai nuk ndodhet i pranishëm.

4. Ai që ndihmon dhe i shërben dikujt që është nevojtar më shumë se ai vetë.

HAPAT NË DASHURINË HYJNORE

Miqtë e Zotit u lartësuan në saje të dashurisë hyjnore.

Kënaqësitë e përkohshme tek ata nuk kishin më vlerë. Thënë ndryshe dashuritë

legjitime të përkohshme u

shndërruan në një hap drejt dashurisë hyjnore duke e kthyer këtë përjetim në një dashuri të pakufishme.

PENGESAT E MIQËSISË

E para, mendjemadhësia, të jesh egoist, mendjemadh. T'i shoqërosh vetes cilësi, aftësi të cilat t'i ka dhuruar Zoti i madhëruar

E dyta, koprracia. Të tregohesh koprrac në ndarjen e kohës, në përdorimin e forcës, në dhënien e shërbimit apo në ndihmesën e tjetrit.

E treta, injoranca, budallallëku. Harrimi i ahiretit dhe preferimi i kësaj bote të përkohshme apo shkatërrimi i përjetësisë me anë të përkohshmërisë është thjesht budallallëk.

DEVOTSHMËRI PA LËSHIME

Ata i kushtojnë vëmendje sheriatit. Jetojnë dhe mbajnë gjallë parimet e tij pa bërë asnjë lëshim. Në mënyrë të veçantë i kushtojnë rëndësi adhurimit në prag të agimit për të plotësuar parimet e sheriatit në nivelet më të larta. Për të përsosur veprat sipas sheriatit i japin shumë rëndësi namazit të natës.

ADHURIMI I NATËS, AHIRETI DHE DUAJA

*Në ajetin fisnik, janë përmendur tre kushte
për t'u bërë prej atyre që e njohin Allahun e
Madhëruar:*

- 1. "Ai që falet natën, duke bërë sexhde dhe
duke qëndruar në këmbë"*

(Zumer, 9.)

- 2. "Që shqetësohen për jetën tjetër/ahiretin"*

(Zumer, 9.)

- 3. "Që shpreson në mëshirën e Zotit të tij."*

(Zumer, 9.)

PRAGU I AGIMIT

- Është koha e faljes.

*- Është koha e përtëritjes së besimit
përmes meditimit të Fjalës së Njesisë
(La ilahe il-lall-llah).*

*- Është koha e përshëndetjes
me të Dërguarin e Allahut
dhe e reflektimit të dashurisë ndaj tij.*

*- Është koha e meditimit të jetës
së varrit nga errësira e zymtë e kohës.*

*- Është koha kur shpirti qetësohet
dhe ushqehet.*

HAPAT NË DASHURINË HYJNORE

*I Dërguari i Allahut,
alejhi's-selam, ka thënë:*

*“Më erdhi Xhebraili dhe më tha: ‘O Muhamed!
Jeto sa të duash, (por një ditë) patjetër do të
vdesësh! Duaj kë të dëshirosh, (por një ditë)
patjetër do të ndahesh! Vepro si të duash,
(sepse një ditë) do ta marrësh shpërblimin
(apo ndëshkimin) për të! Dije mirë se nderi i
besimtarit është në faljen gjatë natës, ndërsa
krenaria e tij është në mos kërkimin e asgjëje
prej njerëzve!” (Hakim, IV, 360-361/7921.)*

TË KËNAQESH ME CAKTIMIN

*Kur Omer bin Abdulazizi
pyetej:*

"Çfarë dëshiron?"

Ai përgjigjej:

*"Unë dëshiroj vetëm atë që
cakton Allahu. Unë dua
caktimin e Tij."*

Pra miqtë e Zotit jetojnë të kënaqur me caktimin e Tij.

FALËNDERIM, MIRËNJOHJE DHE MEDITIM

*Miqtë e Zotit janë të mbushur shpirtërisht, e
falënderojnë Allahun dhe meditojnë rreth madhësisë
së Tij pandërprerë.*

Atje jetojnë suren Fatiha...

*Falënderojnë Allahun
kërkojnë mëshirë prej Tij
dhe adhurojnë vetëm Atë,
vetëm prej Tij ndihmë
kërkojnë, qëndrojnë në
rrugën e drejtë bashkë me*

*njerëzit e mirë dhe distancohen plotësisht prej njerëzve
të shthurur.*

LARG GJËRAVE QË NUK KANË DOBI

*Ata nuk i nënshtrohen
dëshirave dhe prirjeve egoiste
dhe braktisin lidhjen me çdo
gjë përveç Krijuesit.*

*Dëshirat dhe prirjet egoiste,
për ta kanë vlerë sa lodrat e
fëmijëve. Ata janë gjithnjë
në kërkim të kënaqësisë së
Krijuesit.*

*“Kërkojnë pre Allahut që të
ketë mëshirë dhe kënaqësinë e Tij ndaj tyre.” (Fet’h, 29.)*

LARG GJËRAVE QË NUK KANË DOBI

Të shkrirë në dashurinë e Allahut

*Të vetëdijshëm për pafuqinë
e tyre ata e kapërcejnë egon
për t’u shkrirë në dashurinë
hyjnore.*

*Për shembull, kur lumi
Sakarja derdhet në Detin e Zi
uji i tij tashmë është pjesë e
detit.*

*Kështu një mik i Zotit
shprehej:*

Nëse ti tërhiqesh

Pas mbetet Krijuesi...

HANNANE, TRUNGU QË RËNKON

*Poeti i njohur Xhelaledin Rumi në mënyrë figurative,
duke e bërë të flasë trungun e hurmës,
e tregon kështu këtë ngjarje në veprën e tij, Mesnevi:*

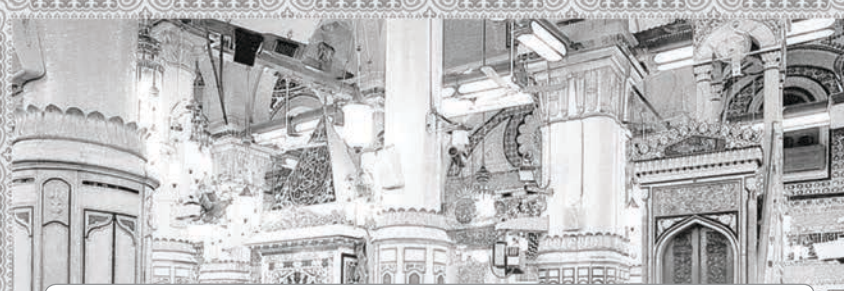
*“Profeti (a.s.) zbriti nga minberi dhe, duke e ledhatuar trungun me
duart e bekuara, e pyeti me një mirëkuptim të thellë:*

*“O trung hurme! Ç’kërkon? Pse po qan? Ç’hall ke?” Trungu i hurmës
filloi të flasë me gjuhën e ndjenjave dhe, mes lotëve të nxehtë, i tha:*

*“O i Dërguari i Allahut! U përvëlova nga ndarja jote! Shpirti
më është mbushur me një hidhërim, dëshpërim dhe mall të pa
përshkruar! Më parë isha unë ajo shtylla fatbardhë dhe e lumtur ku
ti mbështeteshe kur mbaje hutbe, kurse tani më ke braktisur dhe je
ngjitur mbi një minber të lartë! Tani ai minber është mbështetja jote!
Por, o i Dërguari i Allahut, të lutem më jep të drejtë: kush është ajo
qenie në këtë botë që mund ta durojë ndarjen prej teje?”*

*Përballë vajtimit me një dashuri të thellë të trungut të hurmës,
i Dërguari i Allahut (s.a.s.) i tha kështu për ta ngushëlluar dhe
qetësuar:*

*“O trung hurme! Meqë vajtimi yt është prej hidhërimit të ndarjes,
kërkomë ç’të duash! A dëshiron t’i lutem Allahut që të të bëjë një
pemë të gjallë e të gjelbëruar që rrit fruta për të gjithë njerëzit e
lindjes dhe perëndimit? Ose të të bëjë një fidan selvie në Xhenet që
të mbetesh përjetësisht e re, e freskët dhe e bukur?”*

KRAHASOJE VETEN ME KËTË TRUNG HURME

*Dhe trangu i hurmës që kishte merituar këtë konsideratë të lartë,
si shfaqje të dashurisë përvëluese për të Dërguarin e Allahut (a.s.),
i bëri këtë kërkesë:*

“O i Dërguari i Allahut! Asnjërën s’e dua! E vetmja dëshirë që kam, është të shkrihem në qenien tënde, prandaj të më groposësh e të më shpëtosh nga ky trup i vdekshëm! Sepse pema, sado e njomë dhe e bukur që të jetë, ushqimin e merr nga dielli dhe uji. Kurse jeta ime u ushqye me bukurinë e dritës tënde! E shijoi kënaqësinë e ngrohjes me ngrohtësinë tënde, e djegies dhe përvëlimit tek ti! Unë tashmë nuk ndahem dot nga kjo kënaqësi e ëmbël dhe e këndshme! Unë dua të mbetem i përjetshëm! Groposmë dhe asgjësomë në atë mënyrë që të ringjallem e të përjetësohem tek Ti, tek bukuria Jote e vetme!”

Dhe ai trung hurme u gropos në tokë me qëllim që ditën e kiametit të ringjallet si njerëzit!”

Rumi, përsëri në lidhje me këtë jep këto këshilla:

“O njeri indiferent! Vështro mrekullitë e Musait dhe Ahmedit! Si u bë shkopi gjarpër, si u bë trangu hurmës me vetëdije?

Dëgjoje thelbin e dashurisë prej një trangu dhe nxirr mësimë. Mos e burgos veten në dëshirat trupore dhe materiale. Lumturia dhe pozita e vërtetë është përtej trupores dhe materiales. Dije që lumturia e vërtetë arrihet kur shkëputesh nga dëshirat trupore dhe jepesh pas botës së përjetshme.”

ÇDO MIRËSI SI NJË MUNDËSI

Miq të Zotit, çdo mirësi të Allahut e vlerësonin si kapitalin më të çmuar të Ahiretit.

Krijuesi i Gjithësisë në ajetin 111 të sures Teube, shprehet:

“Në të vërtetë, Allahu ka blerë nga besimtarët jetën dhe pasurinë e tyre, në këmbim të Xhenetit.”

Thënë ndryshe, miqësia e sinkertë vlerësohet sipas (shkallës së) sakrificës. Kështu, miqësia e robit me Krijuesin e Plotfuqishëm është lumturia më e madhe që e shpëton nga frika dhe trishtimi në Ahiret.

NJERËZ TË MËSHIRSHËM

Zemra e miqve të Zotit është burim mëshire.

Fryti i parë i besimit është mëshira. Një besimtar nuk mund të privohet nga mëshira. Ai nuk mund të jetë indiferent ndaj thirrjeve të zëshme apo të heshtura të të uriturve, nevojtarëve, të sëmurëve, të vetmuarve e jetimëve.

Islami nuk pranon shembullin e njeriut të paditur, egoist, e që ndjek interesat vetjake, por kërkon shembullin e njeriut altruist që mban të pastër ndërgjegjen e tij.

KU JANË JETIMËT?

Një ditë, nxënësi që i bënte hyzmet Davut Tai, i tha:

- Kam pjekur pak mish. Si thua, të hamë pak tani?

Mësuesi heshti dhe kjo nënkuptoi për nxënësin miratim. Mirëpo, Davut Tai,

tek po shikonte mishin që nxënësi i solli, e pyeti atë:

- A kemi ndonjë gjë të re për gjendjen ekonomike të filan jetimëve, evlad?

Nxënësi iu përgjigj:

- Nuk ka asnjë gjë të re në lidhje me ta, vetëm të vjetra, ato që edhe ti i di.

Ai mik i Allahut të Lartëmadhëruar tha:

- Atëherë këtë drekë dërgojua atyre, menjëherë!

Nxënësi i tij i sinqertë, që dëshironte ta ndante këtë ushqim me mësuesin e tij, këmbënguli duke i thënë:

- Zotëria im, ka kohë që ju nuk keni ngrënë aspak mish!..

“O evlad, nëse unë do ta ha këtë mish që ti e ke sjellë dhe përgatitur enkas për mua, pas pak do të dalë jashtë, por nëse mishin në fjalë do ta hanë jetimët, ai do të ngjitet deri në Arshi Ala, ku do të na paraqitet si sevap në botën tjetër!...”

BESNIKU

Miqtë e Zotit janë besnikë ndaj fjalës së dhënë dhe nuk heqin dorë asnjëherë nga premtimet e tyre.

Në ajetin kuranor thuhet:

“(Robërit e Zotit janë) Edhe ata që nuk dëshmojnë rrejshëm dhe kur (rastësisht) kalojnë pranë së keqes, kalojnë duke e ruajtur karakterin e vet.” (Furkan, 72)

LARG GËNJESHTRËS

Nëna e besimtarëve, Aishja (r.a.), na e tregon kështu me shembuj ndjeshmërinë e tij për këtë çështje:

“Nuk kishte ndonjë sjellje më të keqe dhe më të shëmtuar për të Dërguarin e Allahut sesa gënjeshtria. Nëse dëgjonte nga ndonjëri prej shokëve të tij qoftë edhe një gënjeshtër të vogël, i qëndronte larg dhe nuk dëshironte të takohej me të derisa gënjeshtari të pendohej (të bënte teube).” (Ibn Sa‘d, I, 378.)

E VËRTETA SI MJET PËR UDHËZIM

Abdulkadir Gejlani, i cili ishte prej miqve të mëdhenj të Zotit, akoma ishte i vogël në moshë. Nënës së tij i kërkoi leje për të shkuar në Bagdad që të merrte dije. Nëna e tij nuk dëshironte t'i jepte leje, ngaqë nuk i rezistonte mallit për të. Abdulkadri i vogël iu lut dhe iu përgjërua nënës së tij. Ajo nuk mundi t'i rezistonte këmbënguljes së tij dhe i dha leje për të ikur. U ngrit, mori dyzet florinj të që i kishin ngelur trashëgimi nga babai, i futi në një torbë të vogël dhe ia qepi nën sqetull. Pastaj i tha:

– Të qoftë rruga e mbarë! Ndoshta nuk e kemi kësmet të takohemi përsëri. Si nënë, po të jap këtë porosi: Nëse dëshiron të ta bëj hallall hakun tim, mos gënje asnjëherë! Kurrë mos u largo nga e vërteta! Allahu Teala është ndihmuesi i të drejtëve në çdo kohë dhe në çdo vend.

Abdulkadri u bashkua me një karvan që shkonte në Bagdad. Pasi ecën një pjesë të mirë të rrugës, befasisht u dëgjua një zhurmë në karvan. Një grup kusarësh po sulmonin karvanin. Kusarët morën çdo gjë që kishin njerëzit.

Radha i erdhi Abdulkadrit.

Njëri prej kusarëve, duke u tallur me të, e pyeti:

– Vocërrak! Më thuaj, çfarë ke me vete?

– Me vete kam vetëm dyzet florinj.

Kusari pandehu se Abdulkadri po tallej me të, por kur e pa se ai ishte shumë serioz, njoftoi të madhin e tyre duke i thënë:

– Ky fëmijë thotë se ka dyzet florinj.

Kryetari i tyre u tha: “Kontrollojeni!”

Kusarët e kontrolluan Abdulkadrin, e gjetën torbën me dyzet florinjtë dhe ia dhanë kryetarit të tyre. Kryetari kusar pyeti i habitur:

– Bir! Përse tregove se ke florinj?

Abdulkadri i tha:

– Kur dola nga shtëpia, i dhashë fjalën nënës se nuk do të gënjej kurrë. Unë nuk e prish betimin për dyzet florinj.

Kur kusari e dëgjoi këtë fjalë, sytë iu mbushën me lot. Ai mendoi për të këqijat që kishte bërë deri atë ditë dhe për gjendjen e mjerueshme të tij që nuk i ishte kthyer Zotit qoftë edhe një ditë.

U pendua për ato që kishte bërë deri atë ditë, goditi kokën me grushte dhe tha:

– Turp na qoftë! Edhe ne i kemi dhënë fjalën Allahut Teala për ta adhuruar. Përgjatë gjithë kësaj kohe, i jemi bindur shejtani dhe e kemi prishur premtimin. Kemi bërë shumë të këqija. Vallë, si do jetë gjendja jonë nesër kur të dalin në audiencën e Zotit?

Pastaj u kthye nga shokët e tij, u tha se po e linte kusarinë dhe se do pendohej për ato që kishte bërë më parë. Edhe kusarët e tjerë që ishin të lidhur me kryetarin e tyre, u penduan bashkë me të dhe gjetën rrugën e drejtë.

MORALI I BUKUR

Miqtë e Zotit u mbulojnë të metat të tjerëve dhe nuk i përflasin mangësitë dhe sekretet e tyre. Ata nuk merren kurrë me çështje që nuk u takojnë dhe nuk i zbulojnë të metat e të tjerëve. Në mënyrë të veçantë tregohen të kujdesshëm të mos zbulojnë dhe të ruajnë të fshehtat e tyre shpirtërore. Ata e ruajnë modestinë dhe thjeshtësinë e tyre duke qenë të vetëdijshëm për madhësitë e Zotit.

NDJESHMËRI E LARTË

Fudajl bin Ijad thoshte:

“- Unë e kuptoj kur gaboj ndaj Allahut nga ndryshimi i sjelljes së kafshës që kalëroj dhe ndihmësit (shërbëtorit) tim! (Pra, kur unë gaboj, sjellja dhe morali i tyre prishet.)

PËR VITE U SOLL SI I SHURDHËR

Një ditë një grua e gjorë u paraqit pranë tij për t'i treguar një problem që e shqetësonte.

Sapo kishte filluar të fliste, në mënyrë të pavetëdijshme i shpëtuan ca gazra. Gruaja nga turpi desh u shkri si qiri. Hatemi duke parë gruan të turpëruar në atë gjendje bëri sikur nuk dëgjoi dhe vendosi dorën tek veshi dukë thënë:

“- Motër, unë nuk dëgjoj mirë, ma përsërit me zë më të lartë! Nuk arrita të të dëgjoj.”

Kështu grua u qetësua duke menduar se ajo që ndodhi nuk u kuptua dhe vazhdoi të fliste me zë më të lartë.

Thuhet se, që nga ajo ndodhi Hatemi për pesëmbëdhjetë vite bëri sikur nuk dëgjoi që grua mos ta kuptonte të vërtetën dhe mos të turpërohej. Kështu ai u thirr Hatem-i Esam, pra Hatemi i shurdhër.

GJUHË E ËMBËL

*Miqtë e Zotit këshillojnë më një gjuhë
të ëmbël të mirën dhe parandalojnë të keqen.*

*Ata i udhëzojnë njerëzit drejt një morali të bukur.
Ata që dëgjojnë fjalët e tyre, medoemos arrijnë të përfitojnë
diçka. Sepse fjalët e tyre reflektojnë mençuri
dhe dituri të pastër si rezultat i frymëzimit të tyre
nga Kurani Famëlartë dhe nga Tradita Profetike.
Gjuha e tyre është artikulum i vetë Islamit.*

KËSHILLA SHËRUESE NGA LUKMANI

*Lukmani ka qenë edhe doktor i sëmundjeve,
edhe doktor i zemrave. Njëherë, ai u pyet:*

*“I nderuar! Çfarë ushqimi t’u japim të sëmurëve tanë? Çfarë
na këshilloni?”*

Ndërsa Lukman u tha këtë përgjigje të bukur:

*“Mos u jepni fjalë të hidhura dhe të rënda që u thyejnë zem-
rat, pa çfarëdo që t’u jepni tjetër,
nuk u bën dëm InshaAllah...”*

O ZOT! JEPU GJALLËRI

Disa djem të rinj të paditur e indiferentë po pinin verë e po argëtoheshin në breg të lumit Tigër. Ndërkaq, aty pari kaloi Maruf Kerhi, një nga miqtë e njohur të Zotit. Djemve të cilët menduan se i urti Kerhi do t'i mallkonte për shkak të mëkatit që po bënin, u iku qejfi. Me këtë zemërim, njëri nga të rinjtë u ngrit në këmbë dhe i foli të urtit me një ton të ashpër e provokues:

“O i urtë! Eja, tani, e fillo të lutesh që të na rrëmbejnë ujerat e tërbuara të Tigrit!”

Pa treguar asnjë shenjë zemërimi, i urti Maruf Kerhi ngriti duart lart me mëshirë për lutje dhe tha me zë të lartë:

“O Zot! Siç u ke dhënë këtyre trimave gjallëri djaloshare në këtë botë, jepu edhe në botën tjetër!”

Përballë këtij qëndrimi të pa shpresuar, djemtë i thanë me habi:

“Ç’po thua, o i urtë! Nuk e morëm vesh kuptimin e këtyre fjalëve!”

Me forcën ndikuese të fjalëve të veta të dhënë nga Zoti, i urti u tha kështu djemve:

“Bijtë e mi! Po deshi Zoti t’ju japë gjallëri në jetën tjetër, jua bën të mundur të pendoheni!”

Në fillim të rinjtë ranë në mendime, pastaj ata e ndjenë se duhej të bënin vetillogari e të pendoheshin. Ata i derdhën kupat e verës, i thyen veglat muzikore dhe u penduan. Ata kërkuar shpëtimin dhe lumturinë e të dy botëve.

A KA DERË TJETËR

Një nxënës i të ndjerit Ramazanogllu Mahmud Sami (k.s.), pasi kalon një krizë shpirtërore, troket i dehur në portë të mësuesit. Personi që hap portën, pasi e sheh nxënësin në atë gjendje, e pret keq duke i thënë ashpër:

“Çështë kjo? A e ke të qartë se në ç’portë ke ardhur?”

I rrënuar shpirtërisht e i pashpresë, nxënësi i përgjigjet:

“A mos kam ndonjë portë tjetër që të më pranojë me mëshirë?”

Duke e dëgjuar nga brenda se ç’po ndodh, Sami Efendiu del menjëherë te porta dhe e merr brenda atë njeri zemërthyer dhe ia ringjall me mëshirë, dhembshuri dhe dashuri zemrën e kthyer në gërmadhë. Edhe personi i cili e gjen rrugën e drejtë me anë të këtij stili delikat, shpëton nga të gjitha gjendjet e këqija dhe, me kohë, futet në grupin e njerëzve të mirë!

PREJ NDJEKËSVE TË RRUGËS SË DREJTË

*I Dërguari i Allahut i tha
Abdullah bin Omerit (r.a.):*

“O Ibn-i Omer!

*Përqafoje fort fenë tënde,
përqafoje fort fenë tënde!*

Sepse ajo është edhe mishi edhe gjaku yt.

*Ki kujdes nga kush e mëson fenë tënde!
Shkencat dhe dispozitat fetare t'i mësosh nga dijetarët
e devotshëm, jo nga ata që orvaten majtas djathtas për
interesat e kësaj bote!”* (Hatib el-Bagdadi, el-Kifaje fi Ilmi'r-Rivaje,
el-Medinetu'l-Munevvere, el-Mektebetu'l-Ilmijje, fq. 121)

TË SHQETËSUAR PËR MYSLIMANËT

*Çdo gjendje dhe sjellje e miqve të Zotit
është ibadet. Sepse sa herë frymojnë, ata e përkujtojnë
Allahun. Ata krijojnë raporte të tilla ndërnjerëzore ku
përkujdesi fizik dhe shpirtëror ndaj të tjerëve është thelbësor.
Ata e shohin veten përherë përgjegjës për rrjedhën
historike të epokës ku jetojnë.*

NDJENJA SUBLIME

*Një ditë, Ubejdullah Ahrarin e kap një i ftohtë i rëndë.
Ndezin zjarr për ta ngrohur, por më kot. Ubejdullahu
vazhdon të dridhet pa pushim. Në ato momente, një nxënës
i Ubejdullahut, hyn brenda duke u dridhur. Kur po vinte për
tek mësuesit i tij, Ubejdullahu, kishte rënë në një gropë të
mbushur me ujë të ftohtë. Sapo hyri brenda, u kujdesën për
të, e ndërruan dhe e ngrohën. Kur u ngroh ai, i ndaluan të
dridhurat edhe Ubejdullah Ahrarit.*

JAM UNË PËRGJEGJËS

*Një nga të dashurit e Allahut,
i nderuari Abdullah bin Mubarek,
kishte udhëtuar me një person me vese të këqija.
Kur ata u ndanë në fund të udhëtimit,
Abdullah bin Mubareku nisi të qajë me dënësë.
Miqhtë e tij që u çuditën me këtë, e pyetën se përse po
qante. Ai mik i Zotit me shpirt të butë,
mori frymë thellë dhe me sy të lagur tha:*

*“Edhe pse udhëtova për një kohë
të gjatë me bashkudhëtarin tim,
nuk arrita t’ia ndreqë dot veset e tij
të këqija dhe nuk e zbukurova dot moralin e tij!
Mendoj; a mos vallë për shkak të të metave të mia nuk
i bëra dobi atij? Nëse ai nuk u drejtua për shkak të
gabimeve dhe të metave të mia,
si do të vejë halli im nesër (para Allahut)?”
Dhe vazhdoi të qajë !*

الْكَافِرُ كُلُّكَ

ZEMRA GJITHMONË NË DHIKR

*Lidhja që krijojnë besimtarët me pronën
dhe pasurinë është në shërbim të shtresës në nevojë.*

*Prandaj, fitimi i pasurisë nuk i bën ata
për asnjë moment të shkujdesur
dhe nuk përbën kurrë pengesë ndaj vëzhgimit hyjnor.*

*“Sikur të kisha flori edhe sa kodra e Uhudit, me përjashtim
të borxheve, nuk do të kisha fshehur atë më shumë se tre ditë.*

(Buhari, Temenni, 2; Muslim, Zekat, 31)

ZEMRA BURIM DEVOTSHMËRIE

*Besimtarët sillen me butësi dhe mirësi ndaj
të gjithëve duke i trajtuar ata me dhembshuri e mëshirë.*

*Ata u dhurojnë përkujdesje dhe dashuri njerëzve
duke i shpëtuar nga errësira e egos dhe duke i lartësuar
në dritën e shpirtit. Kjo përkujdesje dhe dashuri u dhurohet
vetëm për të fituar kënaqësinë e Zotit.
Për këtë ajo është e pranuar tek Allahu.*

MOS IU BËJ BARRË,
POR MIK, TJETRIT!

*Njëherë, dikush e pyeti
Xhunejd Bagdadin:*

*-Në kohët tona është zvogëluar shumë vëllazëria e
vërtetë islame. Ku janë sot ata që duheshin për hatër të
Zotit? Xhunejd Bagdadi iu përgjigj:*

*-Në qoftë se ti kërkon dike, me të cilin të ndash hallet
e tua e, që ai të të ndihmojë, nuk do ta gjeshe, sepse
në kohët tona nuk ka njerëz të tillë. Por ama, nëse
dëshiron të gjeshe ndonjë vëlla, të cilit ti do t'i bëhesh
ndihmë e mbështetje, të tillë ke sa të duash.*

امتی
امتی

TË SHOQETËSUAR PËR UMETIN

Bejazid Bistami tregon:

“Në kohën tonë kishte me mijëra të dashur të Allahut. Mirëpo më i madhi prej tyre ishte një hekurpunues me emrin Ebu Hafs. Për të mësuar urtësinë e tij, shkova tek vendi ku punonte. Kur arrita aty, vura re se ishte shumë i trishtuar dhe e pyeta për shkakun. Ndërsa ai, me hidhërim të thellë më tha:

«Vallë, a ka hall më të madh se halli im dhe njeri më të hidhëruar se unë? Mendoj dhe them me vete, vallë si do të jetë halli i gjithë këtyre robërve të

Allahut?» Më pas filloi të qajë, duke më bërë edhe mua të qaj. U bëra kureshtar dhe e pyeta përsëri: «Përse hidhëroheni kaq shumë për shkak se njerëzit do të dënohen?»

Ebu Hafsi (Allahu e mëshiroftë), u përgjigj:

«Natyra ime është gatuar me mëshirë dhe dhembshuri. Sikur të më ngarkohej i gjithë dënimi i banorëve të xhehenemit dhe ata të faleshin, unë do të isha shumë i kënaqur prej kësaj dhe do të shpëtoja prej hallit tim...»

Nga kjo, kuptova se Ebu Hafsi nuk ishte nga ata që thonë “vetja ime, vetja ime!”, por nga ata që ecin në gjurmët e Profetit (a.s.) dhe thonë, “populli im, populli im!”. Qëndrova për një farë kohe pranë tij.

Gjatë kësaj kohe i mësova atij disa prej sureve të Kuranit. Mirëpo, në sajë të tij arrita nivelin që nuk e kisha arritur prej studimeve të mia dyzetvjeçare. Aty u mbusha plot me frymëzim hyjnor. Po ashtu, kuptova se të jesh në nivelin e tij, është një e fshehtë e veçantë. Urtësia nuk arrihet vetëm me dije dhe adhurime, por me shndërrimin e tyre në njohje, dashuri dhe afërsi ndaj Allahut. Nuk duhet harruar se kjo dashuri dhe afërsi ndaj Allahut, Ebu Hafsit i ishte bërë e mundur në sajë të begatisë së natyrës së tij, e cila karakterizohej nga mëshira dhe dhembshuria e thellë që zotëronte.”

SHËRBIMI NDAJ KRIJESAVE

Shah Nakshibendi, i cili ishte mik i madh i Allahut, tregon një ngjarje të pashoqe, e cila mund të llogaritet si kulmi i trajtimit të mirë të kafshëve:

Në ditët e para të kërkimit u takova me Emir Kulal, i cili ishte nga robërit e dashur të Allahut. Në ato çaste ndjehesha i emocionuar. Ai më tha: Mundohu të fitosh zemrat e njerëzve, shërbeju të paaftëve! Mbroji të dobëtit dhe zemërthyerit! Ata janë njerëz që nuk kanë asnjë të ardhur nga populli. Edhe pse janë kështu të lënduar, jetojnë me modesti dhe qetësi shpirtërore të plotë. Kërkoji dhe gjeji ata!”

Unë e mbajta fjalën e këtij njeriu të lartë. U mundova shumë në atë rrugë që më tregoi. Më pas, ky mik i Allahut më urdhëroi që të kujdesem për kafshët. Më rekomandoi që t’ua lidhja plagët, t’i pastroja i vetëm, dhe këto t’i bëja me nijet të mirë dhe sinqeritet.

Edhe këtë shërbim e bëra. E kreva ashtu si më rekomandoi. Në këtë kohë, personaliteti im arriti në një gjendje të atillë, sa që kur shikoja një qen që ecte në rrugë, ndaloja në vend dhe prisja që ai të kalonte. Nuk hidhja asnjë hap para tij.

Pastaj ai më urdhëroi që të kujdesesha për qentë, me dashuri dhe respekt, dhe përmes këtyre shërbimeve të

mundohesha të fitoja mirësinë e Allahut. Ai tha: “Do të ndjesh një kënaqësi të madhe kur t’i shërbesh ndonjërit prej qenve.”

Këtë urdhër të tij e supozova si pasuri. U mundova shumë. E zbulova kuptimin e shenjës së tij, e prita përgëzimin që më dha dhe shkova pranë njërit prej qenve. Në mua lindi një ndjenjë e madhe. Ndalova përpara tij dhe fillova të qaj. Ai qen ishte pothuajse si Kitmiri që kishte marrë frymëzim nga Ashabu’l-Kehf...

Kur unë po qaja, ai u shtri përdhe dhe i ngriti këmbët nga qielli. Pastaj nxorri disa zëra, qau dhe filloi të rënkojë.

Edhe unë hapa duart dhe me modesti e me zemër të lënduar thashë: “Amin!” Ai pushoi dhe i uli këmbët.

Në një prej atyre ditëve dola përsëri nga shtëpia dhe shkova në disa vende. Në rrugë pashë një kafshë që e ndërronte ngjyrën sipas ngjyrës së diellit. Kishte humbur në një ndjenjë shpirtërore. Në atë moment u emocionova shumë. U ula përpara saj me një edukatë të plotë dhe respekt. I ngrita duart e mia. Në ato çaste kafsha e bekuar ndryshonte nga një gjendje në tjetër në botën ku kishte humbur dhe duke u shtrirë mbi kurriz, e ktheu fytyrën e saj nga qielli. Atëherë unë thashë: “Amin!”

GURË POR PERLË

*Miqtë e Zotit, nuk dallojnë
nga njerëzit e tjerë për sa i përket
pamjes së tyre të jashtme.*

*Mirëpo bota e tyre e brendshme,
gjendja e tyre shpirtërore, hijeshia dhe mirësia
që ato përcjellin janë unike e të çmueshëm
si ari i pastër.*

DASHURIA PËR KRIJESAT

*Miqtë e Zotit sillen me butësi
dhe mirësi ndaj të gjithëve duke i trajtuar
ata me dhembshuri e mëshirë. Ata u dhurojnë
përkujdesje dhe dashuri njerëzve duke i shpëtuar
nga errësira e egos dhe duke i lartësuar
në dritën e shpirtit. Kjo përkujdesje dhe dashuri u
dhurohet vetëm për të fituar kënaqësinë e Zotit.
Për këtë ajo është e pranuar tek Allahu.*

ERDHI NJË NEVOJTAR

*Në një sezon tjetër haxhi,
Mjeshtri ynë po qëndronte me ne në shtëpinë
e Abdul-Settâr Efendisë nga Turkistani. Shtëpia ishte
pranë Qabesë, në lagjen Xhijâd. Dhoma e Mjeshtrit tonë
shihte nga rruga. Në mesditë ai erdhi në dhomën tonë
dhe na tha se përjashta dikush kishte nevojë për ushqim.*

*Përgatita ca ushqim dhe dola, por nuk pashë askënd,
kështu që u ktheva. Shejhu ynë erdhi në dhomë për së dyti
dhe na tregoi: “Ai erdhi prapë dhe kërkoi brenda shtëpisë.”*

*Dola rishtas përjashta, ku pashë një qen të uritur me
gjuhën e nxjerrë. Ia dhashë menjëherë të gjithë ushqimin,
të cilin qeni e gllabëroi nga uria.*

*Këta janë vetëm disa shembuj të dhembshurisë
që karakterizon evlijatë. Mjeshtri ynë nuk shpërfillte as
edhe një qen nevojtar. Ai u referohej kafshëve si shërbëtorë
të Allahut, një term të cilin ai e përdorte
edhe për qeniet njerëzore.*

MOS PREKNI

Babai im Musa Efendi tregon një ngjarje që i ka ndodhur në çështjen për të qenë mik me krijesat:

*“Afërsisht dyzet vjet më parë,
patëm marrë me qira në Medinetu’l-Munevvera një
shtëpi të përbashkët me profesorin e nderuar Sami
Efendi. Sipas kushteve të kohës, shtëpitë e atëhershme
ishin me qerpiç. Kur erdhi në dhomën që ia kishim
përgatitur për të pushuar, pamë në qoshe një gjarpër të
mbledhur, gjë që na frikësoi shumë të gjithëve. Ndërsa
profesori tha me qetësi:*

*-Lëreni në hallin e vet këtë krijesë të Allahut
dhe mos e prekni. Pas një farë kohe,
gjarpri i shkretë nuk u duk më.*

EDHE LULJA NDIKOHET

Allahu thotë në Kuran: **“O besimtarë! Frikësojuni Allahut dhe bëhuni me ata që janë të sinqertë (në fjalë dhe në vepra)!”** (Teube, 119)

“Kur t’i shohësh ata të nënçmojnë shpalljet Tona, largohu prej tyre, derisa të kalojnë në bisedë tjetër! E, nëse djalli të bën të harrosh, sapo të përmendesh, mos rri me keqbërësit!” (En’âm, 68)

Profeti (a.s.), së bashku me sahabët e tij vendosën të pushonin në një zonë ku njëherë e një kohë kishte jetuar populli i Themudit. Sahabët morën ujë prej puseve të atij vendi për të kryer nevojat e veta. Po ashtu, me këtë ujë gatuan edhe brumë për bukë. Mirëpo, Profeti (a.s.), i urdhëroi ata t’i derdhnin enët me ujë dhe t’ua jepnin deveve brumin e gatuar. Më pas, u tha të merrnin ujë nga pusi ku kishte pirë deveja e Profetit Salih (a.s.). (shih. Buhari, Enbija, 17)

Edhe pse nga ajo kohë kanë kaluar me mijëra vite, akoma sot personat që kalojnë andej nuk e përdorin atë ujë për abdest, si rezultat i mallkimit hyjnor ndaj atij vendi.

Kjo do të thotë që, po aq sa duhet qëndruar larg femohuesit, të devijuarit apo të shkujdesurit, po aq duhet qëndruar larg edhe vendeve ku ka rënë mallkimi hyjnor për shkak të haramit dhe mosbindjes.

Ndikimin e fjalës dhe atmosferës e kanë provuar nxënësit e Kuranit, të cilët në të njëjtën ditë kanë mbjellë dy lule të njëjta në dy vazo. Njëerë vazo i vendosën etiketë me fjalë të bukura dhe i lexonin Kuran dhe fjalë të mirë kurse tjetër i vendosën etiketë me fjalë të këqija dhe muzikë pop. Si përfundim lulja që kishte etiketë me fjalë të bukura dhe iu lexua Kurani çeli lule të tjera kurse lulja tjetër të cilës i ishte vendosur muzikë pop u vyshk dhe u tha. Ndikimi është një fenomen që nuk ndodh vetëm midis njerëzve por edhe midis bimëve.

URTËSI DHE INTUITË

Ata i dhurojnë njerëzve nga njohja shpirtërore që kanë.

Ata i përgjigjen njerëzve sipas nivelit që kanë dhe aftësisë që kanë për të kuptuar të vërtetat. Ata i japin urtësi sipas nevojës. Ata japin dhe dhurojnë gjithmonë materialisht dhe shpirtërisht.

BESIMI EHLI SUNET

Miqtë Zotit u japin shpjegimin e duhur çdo dyshimi që mund të lindë në lidhje me çështjet e besimit. Ata sqarojnë çdo çështje të paqartë dhe që ka nevojë për komentim, duke ndjekur rrugën e ehli synetit dhe xhematit. Dëshmi për këtë janë edhe katër imamët e mëdhenj të medh'hevebe si dhe Imam Gazaliu të cilët gjatë historisë Islame me veprat dhe mësimet e tyre, si dhe me formimin e tyre shpirtëror kanë konsoliduar edhe më shumë rrugën e ehli sunetit duke kundërshtuar ehli bidatin (pasuesit e bidatit).

INTUITA E BESIMTARIT

Sipas rrëfimit të vet, Enesi (r.a.), një ditë, duke shkuar për te Osmani (r.a.), sheh në rrugë një femër dhe bukuria e saj i ngulet në mendje. Me këtë mendim arrin te Osmani i cili, sapo e sheh, i thotë:

“O Enes! Je duke hyrë këtu me shenja zinaje (adulteri) në sy?”

I habitur tejet nga këto fjalë, Enesi i thotë:

“A po vjen vahj (revelacion) edhe pas të Dërguarit të Allahut?”

“Jo, - ia kthen Osmani, - kjo është një aftësi tejpanmeje dhe një fraset (shquarje, dallim) i saktë!”

“Ruhuni nga firaseti (zgjuarsia) e besimtarit, sepse ai sheh me nurin (dritën) e Allahut!” (Tirmidhi, Tefsir, 15)

SI SHKREPTIMË

Sadi Shirazi thotë:

Një person i tha Jakubit (a.s.):

“Si ka mundësi që e ndjeve aromën e këmishës së Jusufit ndërsa po vinte nga Egjipti dhe nuk arrite të ndjesh kurthin e vëllezërve të tij dhe hedhjen në pus këtu para syve.” Jakubi u, i tha:

“Informacioni ynë është i varur nga Shpallja Hyjnore, prandaj nganjëherë shikojmë përmes syrit të zemrës në largësi të mëdha, nganjëherë na bllokohet shikimi për gjëra shumë pranë nesh.”

ZEMRA E MBUSHUR ME KURAN

*Miqtë e Zotit janë shumë të ndjeshëm
ndaj Kuranit Famëlartë.*

*Ata i shndrisin pasqyrat e zemrës përmes Kuranit.
Edhe i Dërguari i Allahut lexonte vazhdimisht
Kuran. Leximi i tij ishte i qartë dhe i përsosur.
Ai shqiptonte çdo shkronjë me ngadalësi dhe çdo
fjalë me kuptim duke ndjekur në mënyrë të duhur
rregullat e leximit të Kuranit.*

*Me pak fjalë, miqtë e vërtetë të Zotit
që jetën e tyre e ndërtojnë mbi bazën e një
ndjeshmërie të lartë ndaj Kuranit dhe Traditës
Profetike, janë trashëgimtarë të profetëve.*

GJITHMONË ME KURANIN

*Këndimi i Profetit (a.s.) ishte një këndim
i vëmendshëm që respektonte ngadalësinë e duhur,
theksimin e tingujve (tertil) si dhe rregullat e
intonacionit (texhvid) (Tirmidhi, Fedailu'l-Kur'an, 23).*

*Kur i tregonte njerëzve islamin u këndonte Kuran.
Kur shpjegonte një çështje jepte shembuj nga Kurani.*

Në namazin e natës lexonte shumë Kuran.

Në udhëtim e kalonte rrugën duke lexuar Kuran.

*Gjatë hixhretit Suraka i cili po i ndiqte,
ishte afruar aq afër sa dëgjonte Kuranin që këndonte
Profeti (a.s.). (shih. Buhari, Menakibu'l-Ensar, 45;*

Ahmed, IV, 176; Ibn-i Hisham, II, 103; Hakim, III, 7.)

LEXONTE DHE DËGJONTE

Profeti ynë, siç i pëlqente të këndonte vetë Kur'an, kishte dëshirë edhe ta dëgjonte Kur'anin nga të tjerët dhe në këtë rast ndjente kënaqësi të madhe e të veçantë.

Prandaj, herë pas here i dëgjonte posaçërisht sahabët që këndonin Kur'an bukur. Abdullah Ibni Mes'ud (r.a.)

*tregon kështu: “Drita e syve tanë, Profeti, më tha:
“Këndomë Kur'an!”*

“O i Dërguari i Allahut, ty që të është zbritur Kur'ani të të këndoj Kur'an unë?” – I thashë.

“Kënaqem shumë nga dëgjimi i këndimit të Kur'anit prej të tjerëve.” - Më tha ai.

Atëherë, unë fillova të këndoj suren Nisa. Kur arrita në ajetin 41, “Si do të bëhet kur prej çdo populli të sjellin dëshmitarë dhe të të sjellin ty (o Muhamed!) për dëshmitar mbi të gjithë ata?!”

Më ndërpreu dhe më tha:

“Mjafton me kaq!” Po ç'të shoh? Nga sytë po i rridhnin lot!” (Buhari, Tefsir, 4/9; Muslim, Musafirin, 247)

Djesa e VIII

JEHONA TË KËNDSHME

*Qëndro me të vepërmirë dhe të sinqertët,
krijo shoqëri me ta në mënyrë që karakteri i
tyre të pasqyrohet tek ti. Bëj një jetë të tillë
që kur je gjallë njerëzit t'i marrë malli për ty
dhe kur të vdesësh të ndjejnë mallëngjim. Sa
lumturi për ata që lejnë një jehonë të mirë në
kuben e këtij qielli.*

SHPËRBLIMI I SADAKASË

Është transmetuar nga Ebu Hurejra që Resulullahu ka rrëfyer në lidhje me njërin nga Beni Israilët këtë histori:

“Njëri nga Beni Israilët kërkoi nga shoku i tij një borxh prej njëmijë dinarësh. Shoku i tha: «- Më sill dëshmitarët tuaj dhe unë do të ta jap borxhin në praninë e tyre.»

Borxhkërkuesi iu përgjigj: «- Allahu mjafton si dëshmitar!»

Tjetri i kërkoi: «- Atëherë na sill një garant!»

Borxhkërkuesi u shpreh: «- Allahu mjafton si garantues!»

Tjetri duke i besuar sinqeritetit të bashkëbiseduesit u shpreh:

«- Ke të drejtë!» dhe ia dha paratë me një afat të caktuar.

Burri ndërmori një udhëtim detar dhe i kreu nevojat e tij me shumën e marrë borxh.

Më pas, për ta kthyer borxhin në afatin e caktuar, kërkoi një anije për kthim, por nuk arriti ta gjente. Ai mori një copë të madhe druri dhe hapi një zgavër në brendësi të saj. Bashkë me letrën që i shkroi të zotit, vendosi në brendësi të zgavrës

edhe një mijë dinarët. E mbylli zgavrën dhe e hodhi në det duke thirrur:

«- O Zoti im! Ti e di që kam marrë nga Filani një mijë dinarë borxh. Kur ai kërkoi garant, unë i thashë që mjafton Allahu për këtë. Ai ra dakord me të qenit Tënd garant. Kur kërkoi dëshmitar, unë i thashë që si dëshmitar mjafton Allahu dhe ai ra gjithashtu dakord. Unë u përpoqa për të gjetur një anije për t'ia dërguar borxhin atij por nuk e gjeta dot. Tani po ta lë amanet Ty këtë!»

Drurin e mori vala e detit dhe i humbi nga sytë Mbas disa kohësh burri u largua nga vendqëndrimi i tij dhe filloi të kërkonte një anije diku tjetër për t'u rikthyer në shtëpi.

Nga ana tjetër borxhdhënësi kishte dalë në bregdet në pritje të ndonjë anijeje që mund t'ia sillte borxhin. Ndërkohë atij iu shfaq druri që kishte nisur borxhliu. E mori atë për ta shfrytëzuar për djegie. Kur e copëtoi drurin, gjeti paratë dhe letrën.

Pas një farë kohe borxhliu erdhi dhe i solli shokut të tij njëmijë dinarët duke i thënë:

“- Kam kërkuar pa pushim një anije për të ta sjellë borxhin në kohë, por nuk gjeta asnjë më shpejt se kaq.”

Borxhdhënësi e pyeti: “- A më keni dërguar diçka ju ndër-kohë?”

Borxhliu iu përgjigj: «- Unë sapo të thashë që e pata të pamundur gjetjen e ndonjë anijeje për të ta sjellë borxhin në kohë.»

Tjetri ia ktheu: «- Allahu i Madhëruar e solli copën e drurit me borxhin tënd brenda dhe kështu e shleu borxhin në emrin tënd. Kështu që këto një mijë dinarët që solle sot merri dhe shko me selam!»” (Buhari, Kefalet 1, Buju 10.)

DITA E TAKIMIT

Ebu Bekri thotë: “Zoti im!

*Bëj që jeta ime më e dobishme të jetë pjesa e fundit e
saj, vepra më e mirë të jetë e fundmja, dita ime më e
mirë të jetë dita e arritjes te Ti!”*

TREGTIA E BESIMTARIT

Ebu Bekri thotë:

*“Dynjaja është tregu i besimtarëve.
Nata dhe dita janë kapitali i besimtarëve.
Veprat e mira janë malli që ata tregtojnë.
Xheneti është fitimi i tyre, ndërsa Xhehenemi
është humbja.”*

ÇDO GJË PËR TË DASHURIN E ALLAHUT

*Ebu Bekri si rezultat i horizontit të gjerë
të dashurisë që ndjente për të, ka thënë:*

“Nga kjo botë, më janë bërë të dashura vetëm tri gjëra:

- Shikimi i fytyrës së Profetit (a.s.),

- Martesa e vajzës sime me të,

- Shpenzimi i pasurisë në rrugën e tij.”

DASHURIA PËR PROFETIN

*“T’i dërgosh salavat Profetit (a.s.), i fshin gjynahet
më shpejt nga ç’e shuan uji zjarrin. T’i dërgosh selam
(me dashuri dhe sinqeritet) është më e vlefshme se sa
të lirosh disa skllëvër. Ndërsa, ta duash Resulullahun
(a.s.) është më sublime se sa të luftosh me neftin apo të
luftosh me shpatë në rrugë të Allahut.”*

(Bagdadi, Tarihu Bagdad, VII, 161)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى حَبِيبِنا مُحَمَّدٍ

QORTIME NGA OMERI (R.A.)

1. *Kush qesh shumë i pakësohet dinjiteti*
2. *Kush nënçmon nënçmohet*
3. *Kur ushtrohesh shumë me një gjë bëhesh i njohur me atë gjë.*
4. *Ai që flet shumë gabohet*
5. *Atij që gabon shumë i zvogëlohet ndjenja e turpit*
6. *Atij që i zvogëlohet turpërimi i humbet kujdesi dhe frika ndaj gjërave të dyshimta që të shpien në gjynah dhe haram.*
7. *Atij që i humbet kujdesi dhe frika ndaj gjërave të dyshimta, i vdes zemra.”*

PËR TË NJOHUR NJË PERSON

Omeri (r.a.) thotë

Një njeri po lavdëronte dikë në prezencë të Omerit (r.a.), i cili e pyeti: “A ke udhëtuar ndonjëherë me personin që po lavdëron?”

“Jo!” - tha ai.

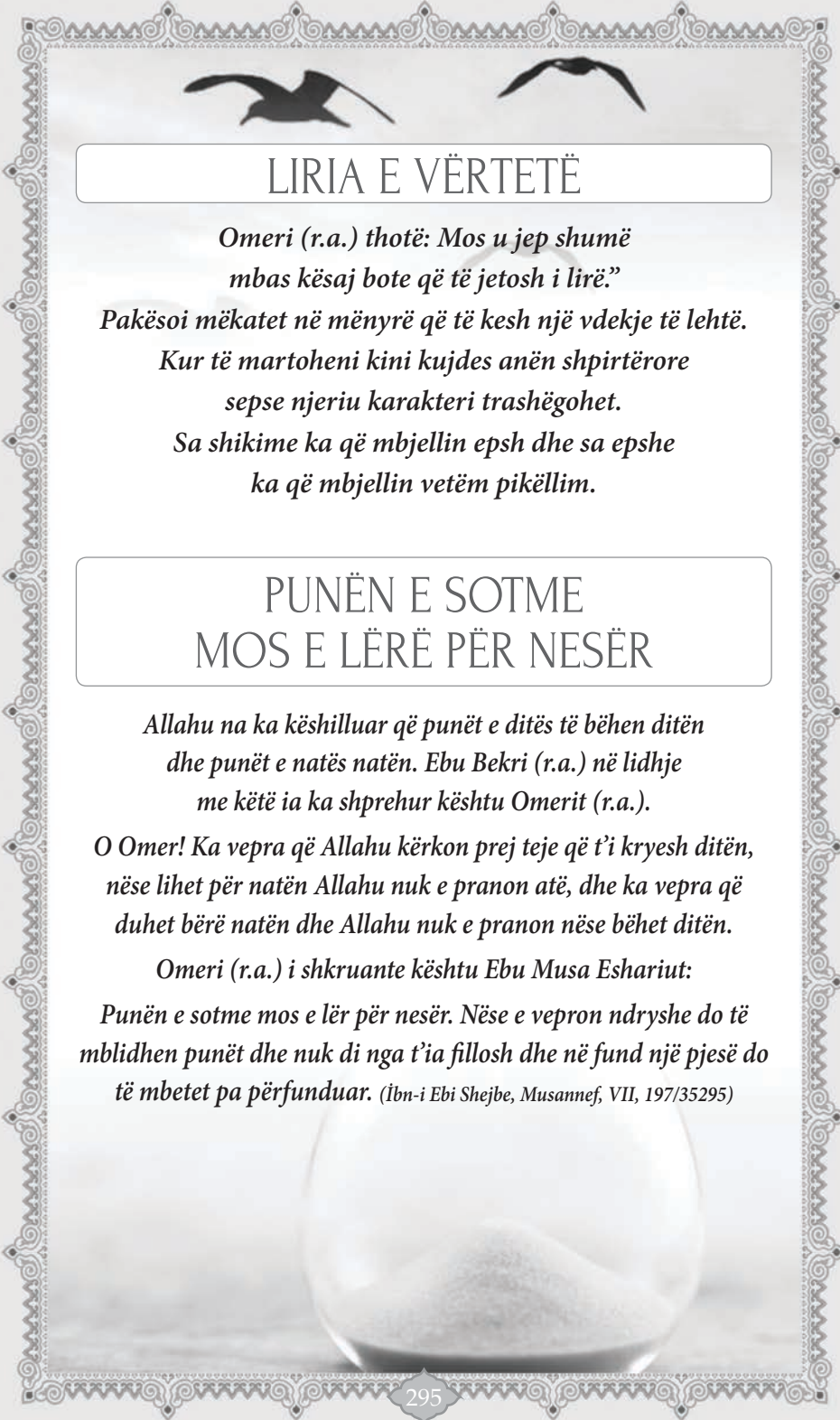
“A ke pasur ndonjë marrëdhënie tregtie me të?”

“Jo!”

“A ke qenë fqinj i tij mëngjes e mbrëmje?”

“Jo!”

Atëherë, Omeri (r.a.), tha: “Betohem në Allahun që nuk ka Zot tjetër përveç Tij, se ti nuk e njeh fare atë njeri!”

LIRIA E VËRTETË

*Omeri (r.a.) thotë: Mos u jep shumë
mbas kësaj bote që të jetosh i lirë.”*

Pakësoi mëkatet në mënyrë që të kesh një vdekje të lehtë.

*Kur të martoheni kini kujdes anën shpirtërore
sepse njeriu karakteri trashëgohet.*

*Sa shikime ka që mbjellin epsh dhe sa epshe
ka që mbjellin vetëm pikëllim.*

PUNËN E SOTME MOS E LËRË PËR NESËR

*Allahu na ka këshilluar që punët e ditës të bëhen ditën
dhe punët e natës natën. Ebu Bekri (r.a.) në lidhje
me këtë ia ka shprehur kështu Omerit (r.a.).*

*O Omer! Ka vepra që Allahu kërkon prej teje që t'i kryesh ditën,
nëse lihet për natën Allahu nuk e pranon atë, dhe ka vepra që
duhet bërë natën dhe Allahu nuk e pranon nëse bëhet ditën.*

Omeri (r.a.) i shkruante kështu Ebu Musa Eshariut:

*Punën e sotme mos e lër për nesër. Nëse e vepron ndryshe do të
mblidhen punët dhe nuk di nga t'ia fillosh dhe në fund një pjesë do
të mbetet pa përfunduar. (İbn-i Ebi Shejbe, Musannef, VII, 197/35295)*

MOS U MBURR

Omerin (r.a.), që kishte veshur një rrobë me 17 arna.
U ktheva në shtëpi duke qarë. Pas pak dola sërish jashtë. U hasa
sërish me Omerin (r.a.) Ai kishte vendosur në sup një shtambë me
ujë e po ecte në mesin e njerëzve. I çuditur i thirra:

«-O prijësi i besimtarëve!»

Ai mu përgjigj: «-Hesht, mos fol,
do të ta tregoj arsyen e kësaj më vonë!»

Eca së bashku me të. Arritëm në shtëpinë e një plake dhe ai hodhi
në enët e saj ujin që kishte marrë. Më pas u kthyem në shtëpinë
e Omerit. Unë e pyeta atë për qëllimin e veprimeve të tij. Ai mu
përgjigj: «-Kur ike ti, erdhën tek unë përfaqësuesit
e Rumit dhe Persisë. Ata më thanë:

“-Të dhëntë Zoti hajret dhe mirësitë e Tij, o Omer!
Të gjithë njerëzit janë të një mendimi për diturinë,
virtytet dhe drejtësinë tënde!”

Kur ata ikën, mua më kapluan ndjenjat e pëlqimit të vetes.
Menjëherë u çova, dhe për të marrë një masë kundër nefsit bëra
çfarë ti pe me sytë tuaj.»” (Muhibbu’t Taberi, er-Rijadu’n Nadra, II, 380.)

KRITER: MORALI DHE VEPPRA

“Mos shikoni tek një njeri, namazin që fal apo agjërimin që mban. Shihni nëse kur flet thotë të vërtetën apo jo, kur atij i besohet diçka e kryen apo jo, gjatë jetës së tij të përditshme a kujdeset për hallallin dhe haramin apo jo, këto shihni!”

Namazet që falen dhe agjërimet që mbahen ashtu siç duhet e mbrojnë njeriun nga çdo e keqe, kjo është një vërtetë dhe sihariq hyjnorë.

SI E KA NAMAZIN?

Ebu’l-Alije, një prej imamëve më të mëdhenj të gjeneratës së Tabiinëve, e ka shpjeguar në këtë formë një shembull tjetër të ndjeshmërisë islame:

“Ne kur shkonim tek një person për të marrë ndonjë hadith prej tij, shihnim namazin që ai falte, dhe nëse e falte si duhej, uleshim pranë tij me mendimin që ai edhe gjërat e tjera i bën siç duhet. Nëse namazin nuk e falte siç duhej, largoheshim prej tij me mendimin që as gjërat e tjera nuk i bën siç duhet.” (Darime, Mukadime, 38/429.)

OBLIGIMET E PADUKSHME

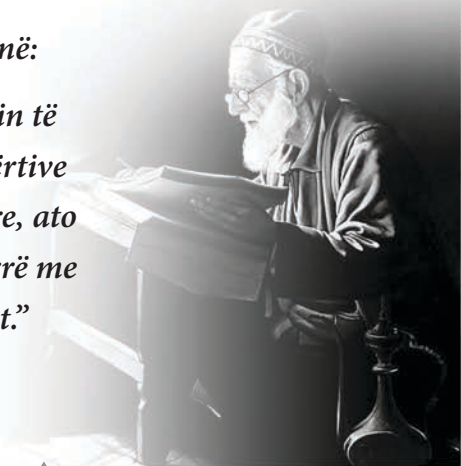
Osmani (r.a.), ka thënë: “Ka katër gjëra që janë virtyt në pamjen e jashtme dhe në esencë janë farz:

- 1. Qëndrimi me të devotshmit është virtyt, pasimi i tyre është farz.*
- 2. Leximi i Kuranit Fisnik është virtyt, zbatimi i tij është farz.*
- 3. Vizita e varreve është virtyt, përgatitja për ta është farz.*
- 4. Vizita e të sëmurit është virtyt, marrja mësim nga gjendja e tij është farz.”*

ËMBËLSI E PASHTERUESHME

Osmani (r.a.), ka thënë:

“Nëse zemrat do të ishin të pastra nga prej papastërtive (sëmundjeve) shpirtërore, ato nuk do të ngopeshin kurrë me kënaqësinë e Kuranit.”

URDHËRIMI PËR MIRË

Osmani (r.a.) ka thënë: “Përpara se njerëzit tuaj t’ju bëhen shqetësim, kryejeni siç duhet detyrën e urdhërimit për mirë dhe ndalimit nga e keqja. Nëse nuk do ta bëni këtë dhe njerëzit e ligj do t’ju bëhen shqetësim, atëherë as lutjet që do të bëjnë njerëzit e mirë, nuk do të pranohen.” (Ali el-Muttaki, nr: 8451.)

ERRËSIRË E INJORANCËS

*Osmani (r.a.) ka thënë:
Kush është injorant poshtërohet
kush shoqërohet me injorantët humbet rrugën.”*
*Mendimi për dynjanë është errësirë për zemrën kurse
mendimi për ahiretin është dritë për zemrën.*

GJASHTË RREZIQE

Osmani, radijallahu anh, ka thënë:

“Besimtari i vërtetë ka gjashtë lloj frikash:

1- Frika se mos Allahu Teala mund t’ia marrë besimin.

“(Ata thonë:) “O Zoti ynë! Mos lejo që zemrat tona të shmangen (nga e vërteta), pasi na ke udhëzuar në rrugën e drejtë, dhe jepna mëshirë prej Teje; vërtet, Ti je Dhuruesi i Madh!” (Ali Imran, 8)

2- Frika se mos engjëjt shkruajnë gjërat që mund ta poshtërojnë atë ditën e kiametit.

“Atë Ditë ajo do të tregojë lajmet e saj, sepse Zoti yt e ka frymëzuar atë.” (Zelzele, 4-5)

3- Frika se mos djalli i mallkuar ia çon dëm veprat e tij.

“Iblisi tha: “Zoti im, për shkak se më çove në humbje, unë do t’ju zbukuroj atyre (njerëzve) rrugën e gabuar në Tokë dhe të gjithë do t’i shpie në mashtrim.” (Hixhr, 39)

4- Frika se mos engjëlli i vdekjes, Azraili ia merr shpirtin në ndonjë moment neglizhimi ndaj Allahut Teala dhe në befasi.

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

“Dhe adhuroje Zotin tënd derisa të të vijë vdekja!” (Hixhr, 99)

Kurse Profeti (a.s.) në një hadith thotë:

“Si të jetoni, ashtu do vdisni dhe siç keni vdekur, ashtu të vetën dhe për do të ringjallen!..” (Munavi, Fejzul-Kadir, V, 663.)

5- Frika e mburrjes me këtë botë dhe e neglizhimit të ahiretit.

وَمَا الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ

“Ndërsa jeta e kësaj bote është vetëm kënaqësi mashtruese.” (Ali Imran, 185)

6- Frika se mos humbet shumë në preokupimin me fëmijët e gruan dhe nuk preokupohet mjaftueshëm me përkujtimin e Allahut Teala.

“Ta dini se pasuria juaj dhe fëmijët tuaj janë vetëm sprovë dhe se vetëm tek Allahu është shpërblimi i madh.” (Enfal, 28)

KËSHILLA NGA PORTA E DITURISË

Aliu (r.a.) ka thënë:

*Nga mirësitë e botës
të mjafton mirësia Islame.*

*Nga angazhimet
të mjafton bindja.*

Nga këshillat të mjafton vdekja

DASHURIA PËR SHËRBIM

Aliu (r.a.) ka thënë:

*Dy gjëra më lumturojnë më së shumti, por nuk e di
se cila më shumë se tjetra. E para, kur një njeri vjen
tek unë dhe ma beson hallin e tij, me plot sinqeritet.*

*Ndërsa e dyta, kur Allahu i Lartëmadhëruar
mundëson që nëpërmjet meje t'ia zgjidhë apo t'ia
lehtësojë zgjidhjen e hallit njeriut në fjalë. Më parë
do të zgjidhja t'i bëhem ndihmë besimtarit, sesa të
kisha në zotërim ar dhe argjend sa kjo botë.*

(Ali el-Muttaki, Kenzu'l-Ummal, VI, 598/17049)

MËSHIROJE

*Këshilla që i dha Aliu(r.a.) Malik ibn Harisi,
guvernator i Egjiptit:*

*“Mos i shih njerëzit ashtu siç e sheh përbindëshi folenë.
Ushqe në zemrën tënde dashuri, dhembshuri e mirësi për ta,
sepse të gjithë njerëzit pa përjashtim janë vëllezërit tuaj
në fe ose në krijim. Njerëzit mund të gabojnë
dhe mund t’u ndodhë ndonjë gjë.*

*Kape prej dore atë që rrëzohet, fali njerëzit e tjerë nëse kërkon
faljen e Allahut, lehtësoji ata dhe fali!*

*Asnjëherë mos kundërshtoj urdhrat e Allahut! Mos u pendo për
shkak të faljes së bërë, por edhe mos u gëzo për shkak
të dënimit të dhënë!”*

QËNDRO LARG AMBICIES, KOPRRACISË DHE FRIKËS

*“Mos fut në grupin tënd të këshillimit koprracin,
i cili të pengon të bësh mirësi duke të frikësuar me varfëri,
frikacakun, i cili të thyen guximin përballë
punëve të mëdha dhe personat sytë e të cilëve
janë veshur nga dëshira për të fituar sa më shumë pasuri.*

*Lëri në dorën e Allahut dhe të Dërguarit të Tij çështje
të cilat nuk mund t’i zgjidhësh. Të lësh në dorë të Allahut
do të thotë të veprosh sipas Librit të Tij
dhe të lësh në dorën e Profetit (a.s.),
do të thotë të veprosh
sipas rrugës së tij.”*

NEVOJTARËT JANË PASQYRA E TË PASURVE

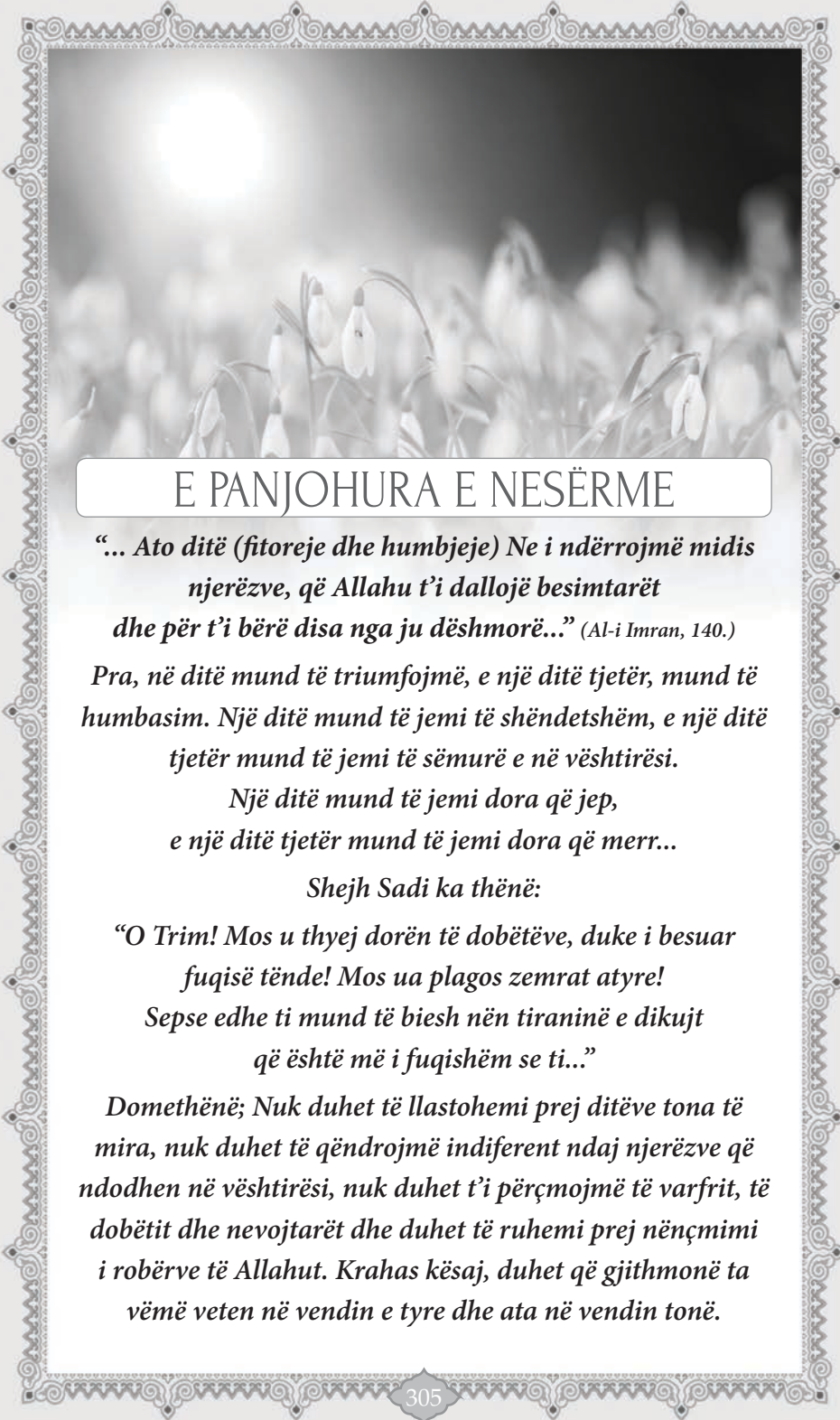
Mevlana, në vargjet e tij të famshme, ka thënë:

“Nevojtarët janë pasqyra e të pasurve. Mos i thuaj kurrë asaj fjalë fyese, që thyejnë zemrën, në mënyrë që ajo të mos vishet me avull.”

“Ashtu siç ka nevojë një i varfër për bujari dhe mirësi, ashtu edhe një bujar dhe mirëbërës ka nevojë për të varfrin. Ashtu si kërkojnë të bukurat pasqyrë të pastër, të pandryshkur dhe të shndritshme, për të vëzhguar bukurinë e tyre, ashtu edhe të pasurit, me atë dëshirë e përpjekje duhet të kërkojnë të varfrit e nevojtarët.”

Shejh Saadiu, në lidhje me temën në fjalë, ka thënë:

“Falëndero Allahun e Lartëmadhëruar që të ka dhënë mundësinë të bësh mirë! Allahu nuk të la ty pa mirësitë e Tij. Ai që i shërben Padishahut, nuk mundet ta ngarkojë atë me detyrimin e mirënjohjes. Të duhet ty të jesh mirënjohës, për arsye se ai ta besoi ty shërbimin ndaj tij.”

E PANJOHURA E NESËRME

*“... Ato ditë (fitoreje dhe humbjeje) Ne i ndërrojmë midis
njerëzve, që Allahu t’i dallojë besimtarët
dhe për t’i bërë disa nga ju dëshmorë...” (Al-i Imran, 140.)*

*Pra, në ditë mund të triumfojmë, e një ditë tjetër, mund të
humbasim. Një ditë mund të jemi të shëndetshëm, e një ditë
tjetër mund të jemi të sëmurë e në vështirësi.*

*Një ditë mund të jemi dora që jep,
e një ditë tjetër mund të jemi dora që merr...*

Shejh Sadi ka thënë:

*“O Trim! Mos u thyej dorën të dobëtëve, duke i besuar
fuqisë tënde! Mos ua plagos zemrat atyre!
Sepse edhe ti mund të biesh nën tiraninë e dikujt
që është më i fuqishëm se ti...”*

*Domethënë; Nuk duhet të llastohemi prej ditëve tona të
mira, nuk duhet të qëndrojmë indiferent ndaj njerëzve që
ndodhen në vështirësi, nuk duhet t’i përçmojmë të varfrit, të
dobëtit dhe nevojtarët dhe duhet të ruhemi prej nënçmimi
i robërve të Allahut. Krahas kësaj, duhet që gjithmonë ta
vëmë veten në vendin e tyre dhe ata në vendin tonë.*

VUAJTJET E SORKADHES

Mevlana rrëfen:

“Një gjuetar e kishte mbyllur një sorkadhe që e kishte kapur në një ahur të mbushur plot me gomarë dhe mëzetër. Sorkadhja në ahur vraponte sa në këtë anë dhe sa në anën tjetër prej habisë dhe frikës. Gjuetari erdhi në mbrëmje dhe u hodhi përpara kafshëve kashtë për të ngrënë. Gomarët dhe mëzetërit filluan të hanin me një oreks të madh. Ndërsa sorkadhja, nga njëra anë kishte frikë dhe nga ana tjetër fërkoi sytë që i dogjën prej pluhurit e papastërtisë që dilte nga kashta. Në këtë mënyrë, kjo kafshë e brishtë dhe me erë prej misku kishte ngelur nën torturë në ahur.

Kjo gjendje e brishtë e saj u bë temë talljeje për gomarët.

Njëri prej gomarëve tha:

“Heshtni!.. Kjo është një kafshë që u ka hije padishahëve dhe bejlerëve!..”

Ndërsa një gomar tjetër tha:

“Meqë është ashtu, atëherë kjo kafshë le të shkojë me mirësjellje dhe të ulet e të mbështetet në fronin e padishahut!..”

Një gomar tjetër që po i shikonte, e thirri sorkadhen për të ngrënë kashtë. Ndërsa sorkadhja iu përgjigj:

“Jo, nuk kam aspak oreks!” Gomari ia ktheu:

“E di se po bën naze!” Sorkadhja u shpreh kundrejt këtyre fjalëve:

“Unë shëtisja nëpër livadhe, vreshta e bahçe me bar ndërmjet ujërave të pastra e të rrjedhshme. Ndërkohë, shikoja gdhendjet e artit hyjnor. Nëse kadaja dhe kaderi më kanë ndëshkuar në këtë mënyrë, si mund të ndryshojë menjëherë gjendja ime shpirtërore?!. Unë i haja zambakët dhe tulipanët duke u marrë erë me naze. Harmoninë e rrjedhjeve të fuqisë hyjnore në natyrë e shikoja me admirim. Ndërkohë që mahnitesha duke i admiruar ato, gjuetarët më kapën kur i kisha zemrën dhe sytë të mbushura me lot...”

Njëri prej gomarëve tha: “Trillo përralla sa të duash!.. Sidoqoftë është e lehtë të thuash gënjeshtër në një vend të huaj.” Sorkadhja u përgjigj:

“Era e miskut që del nga barku im është dëshmitare për këto fjalë që thashë. Fjalët e mia përhapin erë të mirë dhe të këndshme. Ndërsa gjendja e fjalëve tuaja është në pah.

Prandaj këto fjalë sigurisht që ju duken gënjeshtër. Si rezultat, ndërmjet jush kam ngelur e vetme, e frikësuar, pa rrugëzgjidhje dhe larg shikimit të së vërtetës...”

MËSHIRONI KËTA TRE PERSONA

Sheh Edebali ka thënë:

*Kini mëshirë për këto tre
persona:*

*Për atë që nga i pasur bëhet i
varfër,*

*nga njeri me autoritet një
person ku nuk e respekton
kush*

dhe për dijetarin që mbetet midis injorantëve.

URTËSIA PËR TË ZOTËT

Profeti (a.s.) ka thënë kështu:

*“Po t’ia jepni urtësinë tjetërkujt veç atij që e kupton,
bëni padrejtësi!” (Darimi,*

Mukaddime, 34)

*Me konceptimin e kundërt,
kjo fjali do të thotë kështu:*

*“Po ta pengoni të fshehtën
dhe urtësinë nga ata që e
kuptojnë, bëni padrejtësi!”*

FILLIMISHT PRIVIM

Poeti Xhelaleddin Rumi, faktin që dituria e fshehtë është një dhunti që u jepet vetëm atyre që kanë kapacitetin e duhur shpirtëror e shpreh në këtë mënyrë:

E jashtëzakonshmja që pa Jakubi në fytyrën e Jusufit, ishte e posaçme vetëm për të. Dallimi i atij nuri nuk u ishte dhënë vëllezërve të Jusufit. Bota shpirtërore e vëllezërve të Jusufit ishte tepër larg prej mundësisë shikuese e kuptuese të Jusufit.

*Ushqimi shpirtëror ishte dashuria, kurse ushqimi|
i frymës është uria.*

Te Jakubi kishte një dashuri ndaj Jusufit. Prandaj edhe era e këmishës arriti te ai nga një vend shumë i largët. Kurse vëllai që mbarte këmishën, ishte i paaftë për ta ndjerë këtë erë.

Këmisha e Jusufit ndodhej në dorën e të vëllait përkohësisht, ai ishte i ngarkuar me përgjegjësinë për t'ia çuar dhe dorëzuar Jakubit. Domethënë kjo këmishë ishte në dorë të vëllait si një gur i çmuar në dorën e tregtarit. Ai s'ishte për tregtarin por për një tjetër.

Ka shumë dijetarë që s'kanë pjesë nga dituria e fshehtë.

*Një dijetar i tillë është njohës i thellë i diturisë,
por nuk ka mundur të bëhet i dashuri i Zotit.*

FRYMËZIMI KËRKON ISTIKAMET

*Njëri nga nxënësit e vet,
i thotë kështu Bajezid Bistamit:*

*“Imzot, sikur të më jepnit një copë nga qyrku juaj
dhe ta mbaja me vete për ogur!..”*

Dhe Bistamiu i jep këtë përgjigje:

*“O bir, nëse ti s’je vetë i orientuar në rrugë të drejtë,
jo të hysh në qyrkun e Bajezitit, por t’ia rrjepësh
lëkurën e të hysh në të, s’të bën dobi!”*

*Në tërë gjithësinë ekziston dhe vepron një prirje
identifikimi, gjë që buron nga identiteti i origjinës së
ekzistencës. Për më tepër, kjo prirje e përgjithshme
identifikimi vlen edhe për cilësitë fizike, edhe për
gjendjet shpirtërore.*

A JE TI SAHAB?

*Njëherë, dy persona shkuan
tek sahabi Selman Farisiu
dhe pasi e përshëndetën me selam, e pyetën:*

“A je prej sahabëve të Profetit r?”

“Nuk e di!” - u përgjigj ai.

*“Mos vallë kemi ardhur gabim?” - thanë ata duke
ngurruar.*

Pastaj sqaroi:

*“Po, unë e kam parë të Dërguarin e Allahut (a.s.), dhe
jam gjendur në tubimet e tij. Por sahabi i vërtet i të
Dërguarit të Allahut (a.s.), është ai që arrin të hyjë së
bashku me të në Xhenet.”*

(Hejthemi, VIII, 40-41; Dhehebi, Sijer, I, 549)

TË MBESE NJË JEHONË E KËNDSHME

E rëndësishme është që ta mbyllësh defterin e kësaj jete me punë të mira dhe të singerta, duke lënë një zë të këndshëm në kupën e qiellit. Të arrish tek Haku me këtë gjendje shpirtërore, me ndërgjegje të pastër, me zemër të qetë dhe fytyrë të ndritur, është lumturia më e madhe.

Një fjalë e urtë thotë: “Qesh mirë, ai që qesh i fundit”. Kuptimi i kësaj është se nuk ka buzëqeshje më të bukur se sa buzëqeshja e njeriut në çastin e frymës së fundit, kur të ngrihen perdet dhe t’i tregohet vendi ku do të shkojë. Buzëqeshja e atij çasti, është buzëqeshja më e bukur, më kuptimplote dhe më e lumtur e robit në këtë botë.

Allahu i Madhëruar me bujarinë e Tij të pafundme, na bëftë të gjithëve prej atyre që do t’u qeshë fytyra në frymën e fundit. Zoti ynë na e bëftë të mundur që me urtësi të llogaritim veten tonë dhe të përmirësohemi. Na e bëftë të mundur që në frymën e fundit të shijojmë takimin e përjetshëm dhe në ditën e kijametit të dalim të qetë, të lumtur e të çliruar prej frikës dhe hidhërimit, si në një mëngjes bajrami!..

O ZOT NA MUNDËSO NJË PËRFUNDIM TË MIRË

Edhe ne një ditë do të kalojmë në faqet e historisë.

Si do të jetë përfundimi jonë?

Edhe ne do të largohemi duke lënë një jehonë.

*Kjo jehonë që do të lëmë do të jetë një jehonë e këndshme
që do të përhapë mëshirë, mirësi qetësi dhe do të shërbejë si
mundësi për falënderim dhe mirënjohje pas largimit tonë
apo do të jetë një jehonë që do të përhapë hidhërim dhe
pishmanllëk.*

*Ne akoma përfitojmë nga institucionet bamirëse që kanë
lënë të parët tanë po ne çfarë do të lëmë pas? A do jemi në
gjendje të lëmë monumente shërbimi dhe mëshirë?*

Allahu na e mundësoftë të nxjerrim mësim prej historisë.

*Sa mirë ata që lënë pas një trashëgimi morale dhe
shpirtërore.*

*O Zot! Shpëtoje botën islame nga kjo krizë,
përhumbje dhe përçarje.*

*O Zot na mundëso të zbukurohemi me moralin profetik
dhe na mundësoftë që ne dhe pasardhësit tanë jenë prej
vëllezërve të Profetit (a.s.) siç i ka përcaktuar ai vetë ata
që nuk kanë jetuar në kohën e tij.*

